

**บทบาทตลาดทุน
(Capital Market)
ต่อเศรษฐกิจประเทศไทย**

คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง วุฒิสภา

ธันวาคม ๒๕๖๓

**บทบาทตลาดทุน
(Capital Market)
ต่อเศรษฐกิจประเทศไทย**

คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง วุฒิสภา

ธันวาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

บทสรุป (Executive Summary)	ก
บทที่ ๑ ตลาดทุนไทยกับเศรษฐกิจประเทศ	๑
๑. ตลาดการเงิน : กลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	๑
๑.๑ กลไกและความเชื่อมโยงของภาคตลาดทุนกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	๔
๑.๑.๑ บทบาทของตลาดทุนในการเป็นแหล่งระดมทุนของผู้ประกอบการ (Fundraising)	๔
๑.๑.๒ บทบาทของตลาดทุนในการส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณภาพของบริษัทเอกชน	๙
๑.๑.๓ บทบาทของตลาดทุนในการเป็นแหล่งการลงทุนของนักลงทุน (Investment)	๑๓
๑.๑.๔ บทบาทของตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในการเป็นกลไกสำคัญที่ผู้ลงทุนและผู้ประกอบการในธุรกิจสามารถใช้สัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยงในการบริหารเงินลงทุนและธุรกิจของตนได้	๑๖
๑.๑.๕ บทบาทตลาดทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค	๑๘
๑.๒ องค์กรประกอบของตลาดทุน (Capital market ecosystem)	๒๐
๑.๒.๑ ผู้ร่วมตลาด (Market participants)	๒๑
๑.๒.๒ กลไกการกำกับดูแลตลาดทุน	๔๐
๒. พัฒนาการที่สำคัญของตลาดทุนไทย	๔๕
๒.๑ ตลาดทุนไทยเป็นหนึ่งในเสาหลักสำคัญของเศรษฐกิจไทย	๔๖
๒.๒ ตลาดทุนไทยเชิงเปรียบเทียบกับตลาดต่างประเทศ	๔๘
๒.๒.๑ ด้านขนาดของตลาดหลักทรัพย์	๔๘
๒.๒.๒ ด้านสภาพคล่องของตลาดหลักทรัพย์	๕๐
๒.๒.๓ ด้านความยั่งยืน	๕๑

๒.๓ ตลาดตราสารหนี้ไทย	๕๒
๒.๔ จุดเด่นและความน่าสนใจของตลาดทุนไทย	๕๔
๒.๔.๑ ตลาดหลักทรัพย์	๕๔
๒.๔.๒ ตลาดตราสารหนี้	๖๗
๓. ความท้าทายต่อตลาดทุน	๗๘
๓.๑ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ	๗๘
๓.๒ โลกยุค VUCA : การเปลี่ยนแปลง ความซับซ้อน และความรวดเร็วที่ท้าทาย	๗๙
๓.๓ สภาพแวดล้อมและผลกระทบต่อตลาดทุนไทย	๘๐
๓.๓.๑ ความปกติใหม่ (New normal)	๘๐
๓.๓.๒ เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว (Technology disruption)	๘๑
๓.๓.๓ กฎหมายและนโยบายภาครัฐ (Regulation & Government policy)	๘๒
๔. ทิศทางการพัฒนาตลาดทุนไทยในระยะต่อไป	๘๓
๔.๑ แผนพัฒนาตลาดทุนไทย ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๐-๒๕๖๔)	๘๓
๔.๒ มาตรการปฏิรูปเศรษฐกิจไทยผ่านกลไกตลาดทุน	๘๔
๔.๒.๑ ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถและการเข้าถึง ตลาดทุนของผู้ประกอบการ	๘๔
๔.๒.๒ ด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน	๘๕
๔.๒.๓ ด้านการพัฒนาตลาดทุนดิจิทัล (Digital Transformation)	๘๗
๔.๓ กฎหมายที่สนับสนุนการพัฒนาตลาดทุน	๘๙
๔.๓.๑ การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการควบรวมกิจการ บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด	๘๙
๔.๓.๒ การปรับปรุงกฎหมายห้างหุ้นส่วนบริษัท	๘๙
๔.๓.๓ ร่างพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อการจัดการทรัพย์สิน ส่วนบุคคล พ.ศ.	๙๓

๔.๓.๔ ร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จ
บำนาญแห่งชาติ พ.ศ.

๙๔

บทที่ ๒ มาตรการของรัฐในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๙๙

๑. สภาวะเศรษฐกิจโลก

๙๙

๑.๑ ภาพรวมเศรษฐกิจโลก

๙๙

๑.๒ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเศรษฐกิจหลัก

๙๙

๑.๓ ปัจจัยเสี่ยง

๑๐๐

๒. สภาวะเศรษฐกิจไทย

๑๐๐

๓. มาตรการด้านการเงิน การคลัง และตลาดทุนเพื่อช่วยเหลือเยียวยา
ปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาด
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๑๐๓

๓.๑ มาตรการด้านการเงิน

๑๐๓

๓.๑.๑ สำหรับประชาชน

๑๐๓

๓.๑.๒ สำหรับผู้ประกอบการ

๑๐๔

๓.๒ มาตรการด้านการคลัง

๑๐๕

๓.๒.๑ มาตรการเยียวยาที่เป็นตัวเงิน

๑๐๕

๓.๒.๒ มาตรการภาษี

๑๐๖

๓.๓ มาตรการด้านตลาดทุน

๑๐๗

๓.๓.๑ มาตรการสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มอุปสงค์ในตลาดทุน

๑๐๗

๓.๓.๒ มาตรการบรรเทาภาระและต้นทุนให้กับภาคธุรกิจ

๑๐๘

๔. มาตรการรักษาระดับการบริโภคภายในประเทศ

๑๐๙

บทที่ ๓ บทบาทของตลาดทุนในด้านการระดมทุน

: กลไกตลาดทุนหนุนเศรษฐกิจ

๑๑๑

๑. ภาวะเศรษฐกิจไทยและแนวโน้มการฟื้นตัวจากวิกฤติการแพร่ระบาด
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๑๑๑

๒. ตลาดทุนช่วยผ่อนเบาภาระหนี้และสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างไร	๑๑๖
๓. ข้อเสนอเชิงนโยบาย	๑๑๗
๓.๑ ผลักดันให้ภาครัฐระดมทุนผ่าน Infrastructure Fund และทรัสต์เพื่อการลงทุนมากยิ่งขึ้น	๑๑๗
๓.๒ ส่งเสริมการเตรียมพร้อมเพื่อการลงทุนของ SMEs และ Startups	๑๒๑
๓.๒.๑ การพัฒนาเครื่องมือการระดมทุนด้วยวิธี Crowdfunding และเงินกู้ P2P Lending	๑๒๑
๓.๒.๒ การจัดทำกลไก Credit Scoring ให้แก่ SMEs	๑๒๒
๓.๓ ยกกระดับตลาดทุนไทยให้เป็นระดับภูมิภาค	๑๒๔
บทที่ ๔ มาตรการด้านตลาดทุนในเศรษฐกิจยุคความปกติใหม่ (New Normal) และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๒๗
๑. ด้านตลาดหลักทรัพย์	๑๒๗
๑.๑ ธุรกิจการซื้อขายหลักทรัพย์	๑๒๘
๑.๒ ธุรกิจด้านการระดมทุนและเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ	๑๒๘
๒. ด้านตลาดตราสารหนี้	๑๒๙
๒.๑ การระจุกตัวของกลุ่มนักลงทุนในหุ้นกู้ภาคเอกชน	๑๓๐
๒.๒ โครงสร้างพื้นฐานของตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน	๑๓๓
๒.๓ กลไกบริหารตราสารหนี้ที่มีปัญหา (Post Default)	๑๓๔
๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อทิศทางในอนาคตของประเทศไทย	๑๓๕
๓.๑ ด้านตลาดหลักทรัพย์	๑๓๕
๓.๑.๑ ผลักดันให้ภาคธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์มีระบบดิจิทัลเป็นความปกติใหม่ ตลอดกระบวนการทางธุรกิจ	๑๓๕
๓.๑.๒ ส่งเสริมความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) และผลักดันให้ภาคประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการออมที่มีภาคปฏิบัติอย่างจริงจัง	๑๓๖

๓.๑.๓	ผลักดันให้ภาครัฐระดมทุนผ่าน Infrastructure Fund และทรัสต์เพื่อการลงทุนมากยิ่งขึ้น	๑๓๗
๓.๑.๔	ส่งเสริมการเตรียมพร้อมเพื่อการลงทุนของ SMEs และ Startups	๑๓๗
๓.๑.๕	ยกระดับตลาดทุนไทยให้เป็นระดับภูมิภาค	๑๓๘
๓.๑.๖	การส่งเสริมด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในตลาดทุนไทย	๑๓๘
๓.๒	ด้านตลาดตราสารหนี้	๑๔๐
๓.๒.๑	ส่งเสริมให้มีรูปแบบการลงทุนที่สอดคล้องกับ Risk Appetize ของนักลงทุนมากยิ่งขึ้น	๑๔๐
๓.๒.๒	เพิ่มโอกาสให้นักลงทุนรายย่อยได้เข้าถึงหุ้นกู้คุณภาพดี	๑๔๐
๓.๒.๓	ส่งเสริมบทบาทการทำหน้าที่ของตัวกลาง	๑๔๐
	บรรณานุกรม	๑๔๓
	ภาคผนวก	๑๔๗

สารบัญญรูป

รูปที่ ๑	ภาคเศรษฐกิจจริงกับภาคการเงิน	๒
รูปที่ ๒	ภาพรวมตลาดการเงิน	๓
รูปที่ ๓	สัดส่วนภาคต่อ GDP ของภาคกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	๔
รูปที่ ๔	ขนาดตลาดแรกและมูลค่าการซื้อขายในตลาดรองของตราสารหนี้และตราสารทุน	๘
รูปที่ ๕	การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนที่ต้องการและความเสี่ยงที่ได้รับ ของผู้ลงทุนตามคุณสมบัติ	๑๔
รูปที่ ๖	การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียน	๑๙
รูปที่ ๗	องค์ประกอบของตลาดทุน	๒๑
รูปที่ ๘	หน่วยงานกำกับดูแลด้านการพัฒนาตลาดทุน	๔๑
รูปที่ ๙	หน่วยงานกำกับดูแลด้านการบังคับใช้กฎหมาย	๔๔
รูปที่ ๑๐	ขนาดของตลาดทุนต่อขนาดเศรษฐกิจของประเทศ (GDP)	๔๗
รูปที่ ๑๑	ตลาดหลักทรัพย์ไทย	๔๙
รูปที่ ๑๒	มูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันและจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่มีขนาดใหญ่ และมีสภาพคล่องสูง	๕๐
รูปที่ ๑๓	มูลค่าตลาดตราสารหนี้ (สัดส่วนต่อ GDP)	๕๒
รูปที่ ๑๔	ช่องทางการระดมทุนหลักของไทย (สัดส่วนต่อ GDP)	๕๓
รูปที่ ๑๕	มูลค่าคงค้างตลาดตราสารหนี้ไทย	๕๔
รูปที่ ๑๖	มูลค่าการระดมทุนของบริษัทจดทะเบียน	๕๕
รูปที่ ๑๗	สัดส่วนตามมูลค่าตลาดในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม	๕๗
รูปที่ ๑๘	สัดส่วนมูลค่าเฉลี่ยการซื้อขายรายวันจำแนกตามกลุ่มผู้ลงทุน	๕๘
รูปที่ ๑๙	จำนวนบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์	๕๙
รูปที่ ๒๐	สัดส่วนมูลค่าการซื้อขายต่อวันของนักลงทุนบุคคลผ่านช่องทางออนไลน์	๖๐
รูปที่ ๒๑	มูลค่าการถือครองหุ้นไทยของนักลงทุนสถาบันในประเทศ	๖๑

รูปที่ ๒๒ การระดมทุนในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ (Infrastructure fund)	๖๓
รูปที่ ๒๓ โครงสร้างพื้นฐานของตลาดทุน	๖๔
รูปที่ ๒๔ มูลค่าหนี้ของรัฐบาล ณ กันยายน ๒๕๖๓	๖๘
รูปที่ ๒๕ ประเภทตราสารหนี้	๗๐
รูปที่ ๒๖ มูลค่าการออกตราสารหนี้ไทย ณ กันยายน ๒๕๖๓	๗๑
รูปที่ ๒๗ มูลค่าการซื้อขายตราสารหนี้เฉลี่ยต่อวัน	๗๒
รูปที่ ๒๘ การออกตราสารหนี้ภาคเอกชนกลุ่มตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อม และสังคมที่ยั่งยืน	๗๓
รูปที่ ๒๙ มูลค่าการออก Green, Social & Sustainability Bond ปี ๒๕๖๓	๗๔
รูปที่ ๓๐ แอปพลิเคชันเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนและผู้ร่วมตลาด	๗๗
รูปที่ ๓๑ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สำรวจความต้องการของนักลงทุนสถาบัน	๗๗
รูปที่ ๓๒ ความท้าทายของตลาดทุนจากเหตุการณ์สำคัญทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกประเทศ	๗๘
รูปที่ ๓๓ สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset)	๘๑
รูปที่ ๓๔ ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจสำคัญในเดือนกันยายน ๒๕๖๓	๑๐๒
รูปที่ ๓๕ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ต่อการเจริญเติบโตเศรษฐกิจไทย ปี ๒๕๖๓	๑๑๕
รูปที่ ๓๖ ประมาณการเศรษฐกิจ และการลงทุนในปี ๒๕๖๔	๑๑๖
รูปที่ ๓๗ การลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐาน	๑๑๘
รูปที่ ๓๘ โครงสร้างของ Infrastructure Fund	๑๑๙
รูปที่ ๓๙ สัดส่วนนักลงทุนที่ถือครองหุ้นกู้ภาคเอกชน ณ สิ้นปี ๒๕๖๒	๑๓๑
รูปที่ ๔๐ สัดส่วนหุ้นกู้ จำแนกตามอันดับเครดิตที่เสนอขายในปี ๒๕๖๒	๑๓๒
รูปที่ ๔๑ เปรียบเทียบหุ้นกู้ที่กองทุนรวมและนักลงทุนบุคคลถือลงทุน ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๒	๑๓๓

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑ ประโยชน์ในการเข้าจดทะเบียน (Listing benefits)	๙
ตารางที่ ๒ กลุ่มนักลงทุนในหุ้นภาคเอกชนของไทย	๓๒
ตารางที่ ๓ ลักษณะทั่วไปของกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน	๑๑๙

บทสรุป (Executive Summary)

๑. ตลาดทุนไทยกับเศรษฐกิจของประเทศ

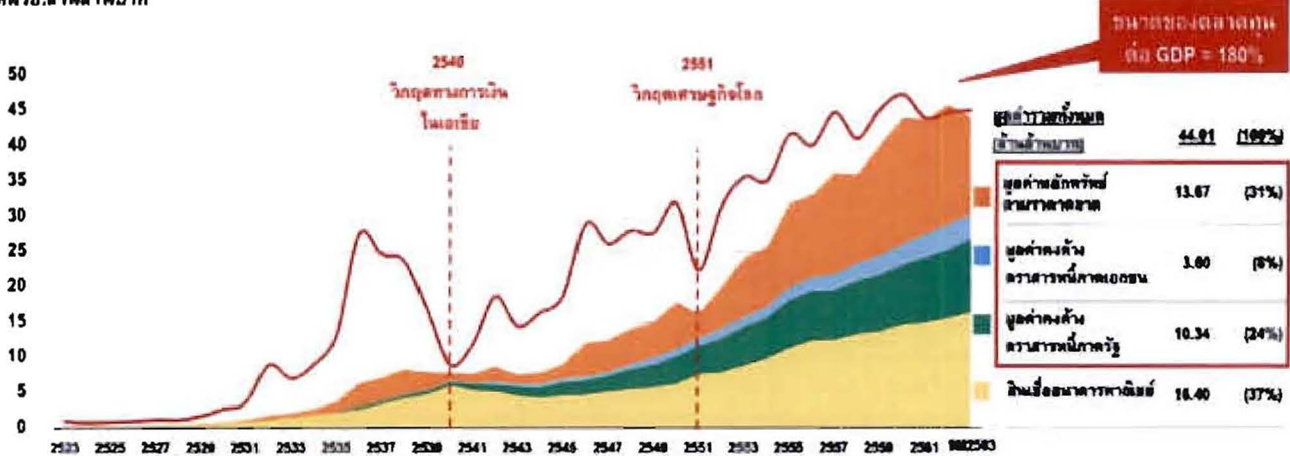
เศรษฐกิจแบ่งออกเป็นเศรษฐกิจจริง (Real Economy) และตลาดการเงิน (Financial Market) เศรษฐกิจประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ ๑) ภาคการเกษตร (Agricultural Sector) เช่น ข้าว ยางพารา และปศุสัตว์ เป็นต้น ๒) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing Sector) เช่น รถยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และภาคบริการ (Service Sector) อาทิ โรงแรม ร้านอาหาร รวมทั้งการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทจัดการกองทุน และบริษัทประกันภัย

เศรษฐกิจและภาคการเงินมีส่วนเกี่ยวเนื่องกันและกัน โดยตลาดทุน (Capital Market) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของตลาดทางการเงินของระบบเศรษฐกิจของทุกประเทศ โดยระบบเศรษฐกิจใดจะมีความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อปัจจัยเสี่ยงได้ ต้องพึ่งพาประสิทธิภาพของตลาดทางการเงินเพื่อการระดมทุนของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งความยั่งยืนของช่องทางการออมและลงทุนของทุกภาคส่วนในตลาดทางการเงิน โดยตลาดทุนจะหมายถึง ตลาดสำหรับการระดมทุนและหรือการออมที่มีระยะเวลา มากกว่า ๑ ปี ส่วนการระดมทุนและหรือการออมที่มีระยะเวลาดำเนินการ ภายใต้อัตราดอกเบี้ยที่เรียกว่า ตลาดเงิน (Money Market) ปัจจุบันตลาดทุนมีขนาด ร้อยละ ๑๘๐ ของขนาดเศรษฐกิจของประเทศ ตามรูปที่ ๑

รูปที่ ๑ ขนาดของตลาดทุนต่อขนาดเศรษฐกิจของประเทศ

ขนาดของตลาดทุนต่อขนาดเศรษฐกิจของประเทศ

หน่วย: ล้านล้านบาท

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณาลงไปถึงเครื่องมือที่ใช้ในการระดมทุนจากการขายหลักทรัพย์ของผู้ที่ต้องการเงินในตลาดทุน จะประกอบด้วย สินทรัพย์ทางการเงิน เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ พันธบัตรประเภทต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ หากแบ่งย่อยตามลักษณะของการเคลื่อนย้ายเงินทุน ตลาดทุนสามารถแบ่งออกเป็นตลาดแรก (Primary Market) และตลาดรอง (Secondary Market)^๑

ตลาดแรก (Primary Market) คือ ตลาดที่มีการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ผู้ประกอบการออกมาใหม่ เพื่อให้ผู้ที่มีเงินออมหรือผู้ลงทุนสามารถเข้าไปรับผลประโยชน์ร่วมกับกิจการที่ออกสินทรัพย์ทางการเงินนั้นได้ การซื้อสินทรัพย์นั้นจะทำให้เงินทุนดังกล่าวเคลื่อนย้ายไปยังผู้ประกอบการ ซึ่งต้องการทำให้ผู้ประกอบการมีเงินทุนเพียงพอไปลงทุนในสิ่งที่ได้วางแผนไว้ ทั้งนี้ การเสนอขายสินทรัพย์ทางการเงินอาจมีได้ ๒ รูปแบบ คือ การออกตราสารทางการเงินเพื่อเสนอขายแก่ประชาชนทั่วไป (Public Offering: PO) และการออกตราสารทางการเงินเพื่อเสนอขายแก่ประชาชนในวงจำกัด (Private Placement : PP)

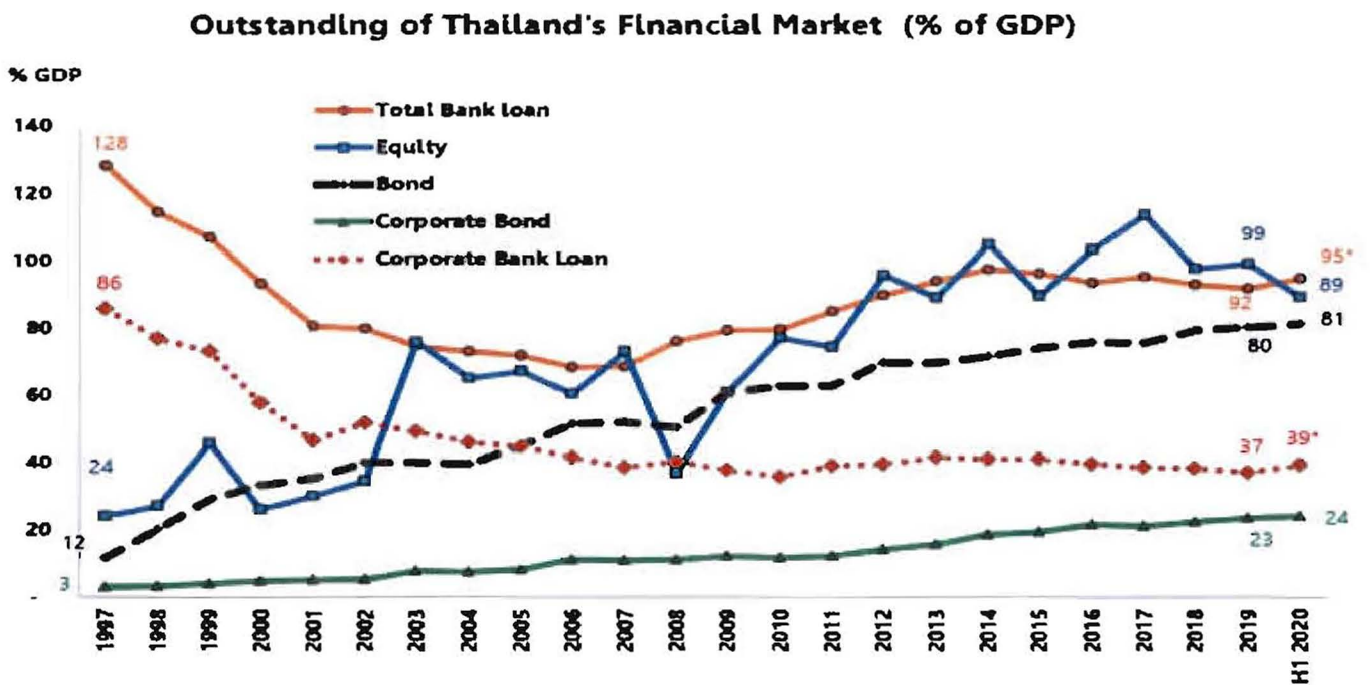
^๑ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2559). เรื่องไหน...ใครดูแล, จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/3p8G6Dm>

ตลาดรอง (Secondary Market) คือ ตลาดที่ให้ผู้ถือครองสินทรัพย์จากตลาดแรกสามารถนำสินทรัพย์นั้นมาเปลี่ยนมือกับผู้ลงทุนในทอดต่อ ๆ ไปได้ แม้การซื้อขายในตลาดรองไม่ได้ทำให้เงินทุนเคลื่อนย้ายเข้าสู่ผู้ประกอบการเหมือนในตลาดแรก แต่ตลาดรองเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนให้การระดมทุน/การลงทุนในตลาดแรกมีความน่าสนใจเพราะลดความเสี่ยงด้านสภาพคล่องให้กับผู้ลงทุนในตลาดแรกได้ ส่งผลให้ผู้ระดมทุนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ด้วยต้นทุนที่ลดลง ตัวอย่างตลาดรองในประเทศไทยที่มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand : SET) ตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ (Market for Alternative Investment : mai)^๒ เป็นต้น โดยทั้ง ๒ ตลาด เป็นตลาดรองสำหรับการซื้อขายหลักของหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ และหน่วยลงทุน สำหรับตลาดรองที่สำคัญของตราสารหนี้ในประเทศไทยนั้น เป็นการทำธุรกรรมของผู้ค้าตราสารหนี้ในตลาด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายเปลี่ยนมือของนักลงทุนสถาบัน ตัวอย่างหนึ่งของบทบาทที่สำคัญของตลาดทุนในการเป็นช่องทางระดมทุนของภาครัฐ และภาคเอกชน สามารถพิจารณาได้จากหลังวิกฤติต้มยำกุ้งในปี ๒๕๔๐ ที่ภาครัฐก็มีช่องทางระดมทุนมากขึ้นผ่านตลาดตราสารหนี้ เมื่อเทียบกับรูปแบบเดิมที่การพึ่งพาแหล่งเงินทุนกระจุกตัวอยู่แต่การกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ทำให้เกิดความสมดุลในระบบทางการเงินและลดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนแหล่งใดแหล่งหนึ่ง ในปัจจุบันช่องทางระดมทุนหลักของไทย ได้แก่ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ ตลาดหุ้นและตลาดตราสารหนี้ มีสัดส่วนใกล้เคียงกันมากขึ้น สิ้นไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๓ มีสัดส่วนที่ร้อยละ ๙๕ ร้อยละ ๘๙ และร้อยละ ๘๑ ต่อ GDP ตามลำดับ ต่างจากในอดีตที่อาศัยสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก ด้วยสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๑๒๘ ต่อ GDP ในปี ๒๕๔๐ ขณะที่ตลาดหุ้นและตลาดตราสารหนี้มีขนาดเพียงร้อยละ ๒๔ และร้อยละ ๑๒ ต่อ GDP เท่านั้น ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับสถาบันการเงิน ปัญหาจึงขยายต่อไปยังระบบเศรษฐกิจจริงมาก เพราะเป็นแหล่งเงินทุนหลัก ถือได้ว่าการพัฒนาตลาดทางการเงินของไทยช่วยให้ภาคธุรกิจไทยแข็งแกร่งมากขึ้น

^๒ ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, ตลาดการเงินและการลงทุนในหลักทรัพย์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๘, (กรุงเทพฯ: ทรัพย์สิน จีที, ๒๕๕๗), ๔๘-๕๑.

จะเห็นได้ว่าแม้จะเกิดวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ในปี ๒๕๕๑ เศรษฐกิจของไทยจึงไม่ได้รับผลกระทบมากเท่าไรนักเมื่อเทียบกับวิกฤติก่อนหน้านี้ ตามรูปที่ ๒

รูปที่ ๒ บทบาทที่สำคัญของตลาดทุนในการเป็นช่องทางการระดมทุนของภาครัฐและภาคเอกชน

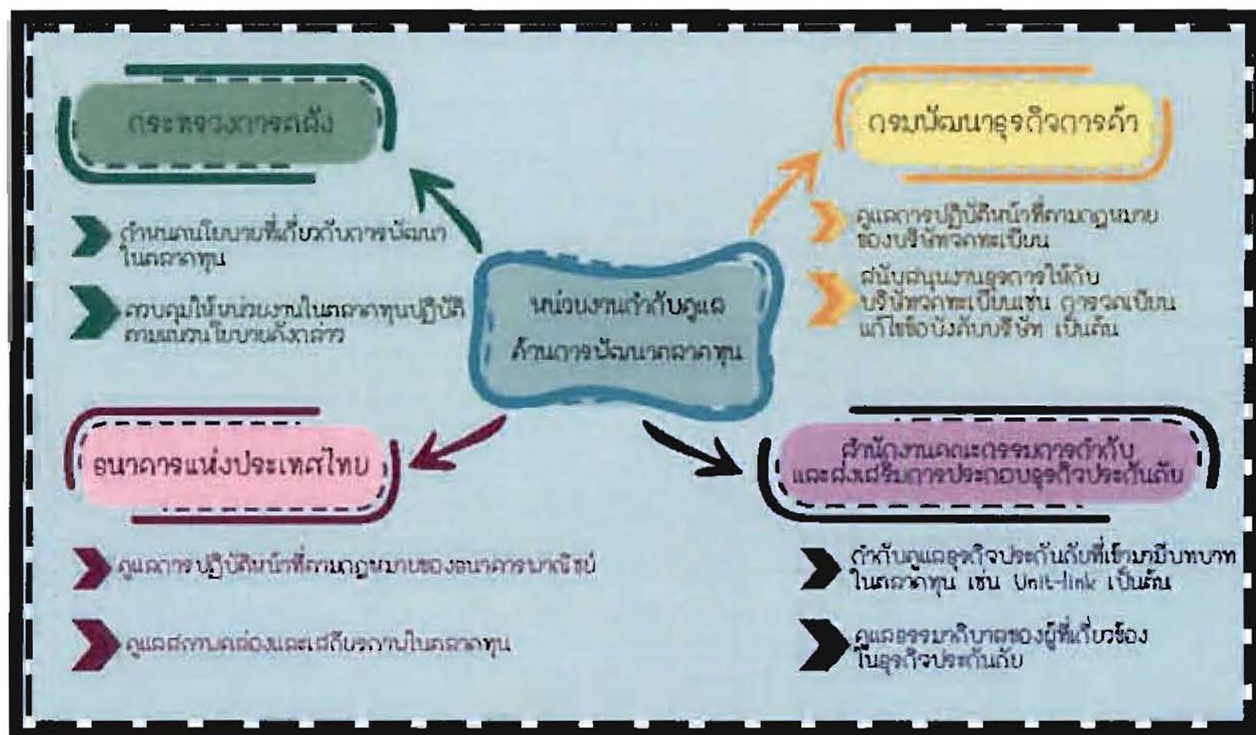
ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

หมายเหตุ : เป็นสัดส่วนมูลค่าคงค้างต่อ GDP ณ สิ้นไตรมาส ๒

นอกเหนือจากหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นกู้แล้ว ตลาดทุนยังมีตราสารทางการเงินประเภทอื่นที่เป็นเครื่องมือในการจัดการทางการเงินทั้งต่อผู้ประกอบการ ได้แก่ ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการออม การลงทุนของประชาชน และผู้ลงทุนอาทิ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า หน่วยลงทุนประเภทต่าง ๆ ที่สร้างประโยชน์ ในการจัดการความเสี่ยง กระจายต้นทุนให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นให้เป็นกลไกสำคัญที่ผู้ลงทุนและผู้ประกอบการในธุรกิจสามารถใช้สัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยงในการบริหารเงินลงทุนและจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจของตนได้

โดยในการกำกับดูแลให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายจะมีองค์กรและกลไก โดยสังเขปดังแสดงในรูปต่อไปนี้

รูปที่ ๔ หน่วยงานกำกับดูแลด้านการพัฒนาตลาดทุน

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

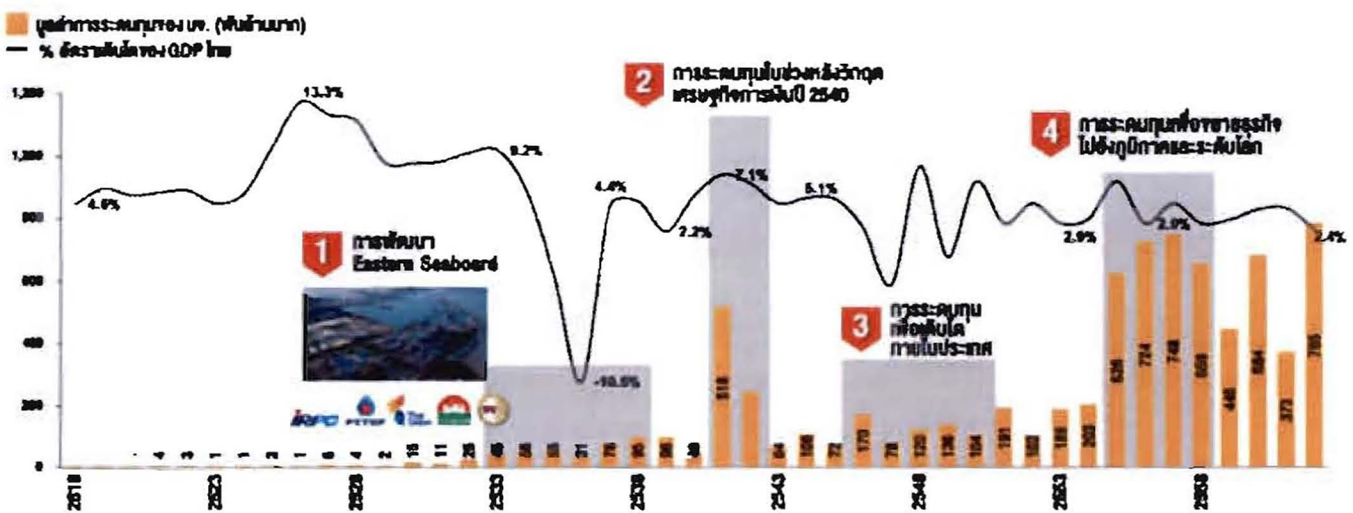
๒. พัฒนาการของตลาดทุนไทย

พัฒนาการของตลาดทุนไทยมีเติบโตอย่างต่อเนื่อง ผ่านทั้งช่วงเศรษฐกิจเติบโตสูงสุดจากภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงความสามารถข้ามผ่านวิกฤติเศรษฐกิจครั้งสำคัญได้ เห็นได้จากการเติบโตทั้งแนวกว้างและแนวลึก ทั้งในด้านขนาดของตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่ใหญ่ขึ้น และมีมูลค่าการซื้อขายที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการมีจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่เพิ่มขึ้น มีบริษัทจดทะเบียนในธุรกิจที่หลากหลายทั้งขนาดใหญ่และเล็ก รวมถึงมีจำนวนผู้ลงทุนเพิ่มขึ้น มีจำนวนผู้เล่นรายใหม่ที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากตลาดทุนเพิ่มขึ้นและหลากหลายขึ้น

นอกจากนี้ ตลาดทุนยังได้พัฒนาสินค้าและบริการที่หลากหลาย รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาตลาดทุนและเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งการสร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศทั้งในภูมิภาคอาเซียนและตลาดหลักทรัพย์ในภูมิภาคสำคัญของโลก ซึ่งกลไกเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ตลาดทุนไทยเติบโตและพัฒนาจนทัดเทียมกับตลาดทุนในระดับสากล และสามารถแข่งขันกับตลาดทุนในภูมิภาคได้ ตัวอย่างพัฒนาการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ บริษัทจดทะเบียน : ตั้งแต่จัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ฯ ในปี ๒๕๑๘ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญให้แก่บริษัทจดทะเบียนมาอย่างต่อเนื่องโดยสามารถแบ่งช่วงระยะเวลาของความต้องการระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ฯ ออกเป็น ๔ ช่วงสำคัญ ดังแสดงในรูปที่ ๕

รูปที่ ๕ มูลค่าการระดมทุนของบริษัทจดทะเบียน

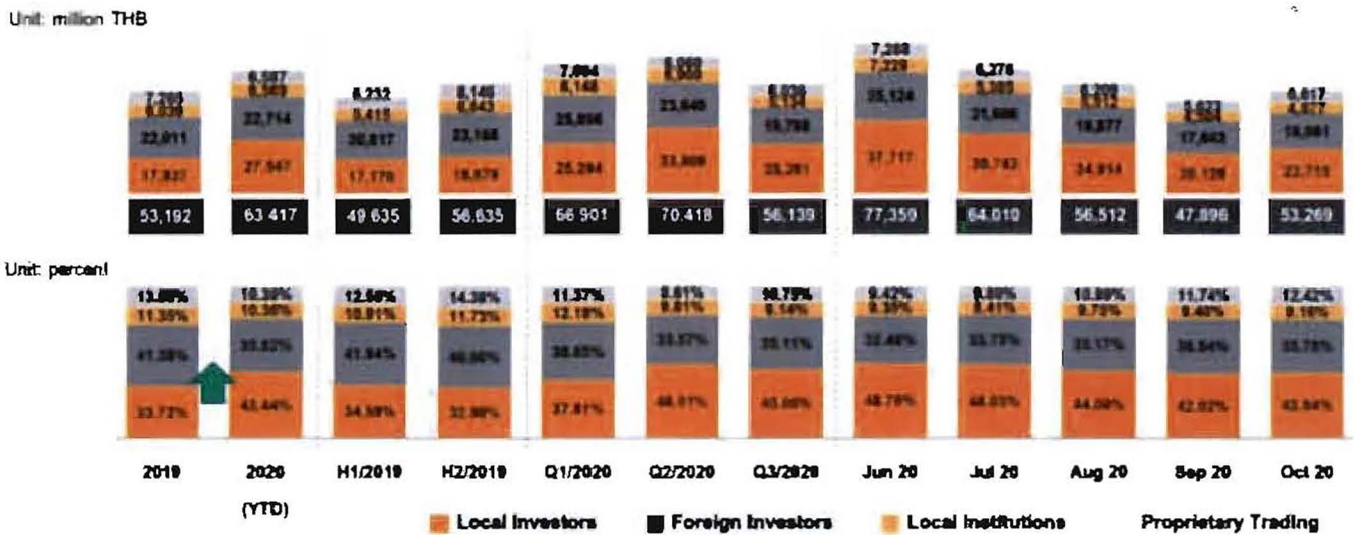

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๒.๒ ผู้ลงทุน : ตลาดหลักทรัพย์ฯ นับว่ามีความโดดเด่นด้านความหลากหลายของนักลงทุน จากข้อมูลมูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันจำแนกตามกลุ่มผู้ลงทุน พบว่า มีสัดส่วนนักลงทุนบุคคลอยู่ที่ประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของทั้งตลาด และมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเติบโตเฉลี่ยปีละ ร้อยละ ๑๑ ขณะที่อีกครึ่งหนึ่งเป็นนักลงทุนในกลุ่มสถาบัน

ได้แก่ นักลงทุนต่างชาติ นักลงทุนสถาบันในประเทศ และบัญชีบริษัทหลักทรัพย์ ด้วยความหลากหลายนี้ ทำให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นตลาดที่มีสภาพคล่องและมีความสมดุล เนื่องจากนักลงทุนแต่ละกลุ่มจะมีเป้าหมายการลงทุนและระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้แตกต่างกัน ทำให้ความต้องการและพฤติกรรมของกลุ่มนักลงทุนที่เป็นผู้ซื้อและผู้ขาย มีความแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงของสถานะตลาด ดังรูปที่ ๖

รูปที่ ๖ สัดส่วนมูลค่าเฉลี่ยการซื้อขายรายวัน จำแนกตามกลุ่มผู้ลงทุน

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ยิ่งไปกว่านั้น ตลาดทุนได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการระดมทุนในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ (Infrastructure fund) ซึ่งเป็นรูปแบบการระดมทุนที่เปิดกว้างให้แก่ประชาชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ เช่น ด้านโทรคมนาคม โรงไฟฟ้า และระบบขนส่งของประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อภาครัฐ เนื่องจากสามารถช่วยลดภาระการลงทุนของภาครัฐเนื่องจากภาครัฐไม่จำเป็นต้องลงทุนเองทั้งหมด สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการงบประมาณของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการที่ผ่านมาแสดงดังรูปที่ ๗

รูปที่ ๗ การระดมทุนในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ (Infrastructure fund)

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๓. ความท้าทาย และการปรับตัวของตลาดทุนไทย

ถึงแม้ที่ผ่านมตลาดทุนไทยจัดได้ว่ามีพัฒนาการในทิศทางที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากปัจจุบันประเทศและระบบเศรษฐกิจเผชิญความท้าทาย ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก ที่ทำให้ทิศทางการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตทั้งภาคเศรษฐกิจจริง (real sector) และภาคการเงิน (financial sector) การที่ตลาดเงินและตลาดทุนโลกมีความเป็นตลาดเสรี การลงทุนและจัดหาเงินทุนทำได้สะดวกและไม่จำกัดเฉพาะในประเทศอีกต่อไป ตลาดเงินและตลาดทุนของไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมความพร้อมให้รองรับการเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค ให้สามารถสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริงได้ทั้งในประเทศและในภูมิภาค ตลอดจนการทำให้ตลาดเงินและตลาดทุนของไทยแข่งขันได้ในระดับสากล และยังคงเป็นกลไกสำคัญให้แก่การเติบโตอย่างยั่งยืนของประเทศต่อไป

ยิ่งไปกว่านั้น จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่กำลังเผชิญอยู่จะเป็นอีกบททดสอบที่สำคัญของภาคตลาดทุนไทย ที่จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรับมือและปรับตัวเพื่อตอบรับกับเหตุการณ์ครั้งนี้

และยังบ่งบอกอย่างชัดเจนว่า ความท้าทายที่เกิดขึ้นกับตลาดทุนในทุกวันนี้ มิได้เป็นเพียงแค่เรื่องการปรับตัวต่อความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคและหรือต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวแล้ว แต่รวมถึงเรื่องอื่น ๆ รอบด้านที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการดำเนินธุรกิจแบบเดิมที่จะต้องมีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ดังนั้น ตลาดทุนก็จะต้องมีการวางกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นด้านของการระดมทุน การลงทุน และ Ecosystem ในการเชื่อมโยงระดับภูมิภาค

ประเด็นความท้าทายอื่น และการปรับตัวของตลาดทุนไทยสรุปพอสังเขปได้ดังนี้

๓.๑ **วิถีการใช้ชีวิตใหม่ (New normal)** ตลาดทุนจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับตัวและรับมือกับวิถีการใช้ชีวิตใหม่นี้ ตัวอย่างเช่น ความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่ออกแบบตามความต้องการโดยเฉพาะ (Personalized products/services) ส่งผลให้เกิดโอกาสให้การสร้างธุรกิจใหม่ ๆ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการแบบเบ็ดเสร็จ (total solution) รวมถึงการเน้นวิถีชีวิตที่หันกลับมาในความสัมพันธ์กับสุขภาพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ธุรกิจจะต้องหันมาให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็น Green product และลงทุนในบริษัทจดทะเบียนที่ดำเนินธุรกิจตามแนวทางดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social and Governance : ESG) ที่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

๓.๒ **เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว (Technology disruption)** การมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งต่อการทำธุรกิจ เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) คริปโทเคอร์เรนซี หรือ สินทรัพย์ดิจิทัลซึ่งออกแบบให้เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนเงินตรา (Cryptocurrency) และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ระบบประมวลผล ที่มีการวิเคราะห์เชิงลึก (Artificial Intelligence) ตลอดจนการนำ Big Data ซึ่งเป็นการนำข้อมูลปริมาณที่มาก มีความซับซ้อน โดยเฉพาะที่มาจากแหล่งข้อมูลใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น

ภาคตลาดทุนจำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมพร้อมนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และแข่งขันได้กับต่างประเทศ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแล จะต้องเปิดกว้าง และไม่ใช่อุปสรรคโดยมีกฎหมายและกฎเกณฑ์ของภาครัฐที่สอดคล้องต่อการทำการทดลอง การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลของภาครัฐ ตลอดจนสนับสนุน ให้ภาคธุรกิจสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงสินค้าและบริการให้แก่ ประชาชนได้เกิดประโยชน์สูงสุดผู้ให้บริการธุรกิจของภาคตลาดทุน ต้องปรับกระบวนการ และรูปแบบการทำธุรกิจเพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่น การผลักดัน กระบวนการแบบดิจิทัลจากต้นจนจบ (End-to-end digital processes) การเชื่อมโยงโอกาส การลงทุนระหว่างประเทศ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตลาดทุนเพื่อขยาย และสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ให้กับผู้ร่วมตลาด เป็นต้น

๓.๓ กฎหมายและนโยบายภาครัฐ (Regulation & Government policy) หนึ่งใน ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบโจทย์ “ความปกติ รูปแบบใหม่” คือ การสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับ ทั้งในรูปแบบของกฎเกณฑ์การกำกับ ที่เปิดโอกาสในการสร้างธุรกิจใหม่ เช่น พื้นที่ทดลองนวัตกรรมเพื่อความคล่องตัว ในการตรวจสอบด้านกฎหมาย (Regulatory Sandbox) และการปรับปรุงกรอบกฎเกณฑ์เดิม เพื่อเกิดประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่น (Dynamic regulatory framework) ตอบโจทย์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นต้น นอกจากนี้ นโยบายการสนับสนุนแบบองค์ รวม (Holistic supporting policies) ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ จะเป็นอีกหนึ่งแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยให้ตลาดทุนไทยสามารถพัฒนาขีดความสามารถ ในการแข่งขัน (Competitiveness) เพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับภูมิภาคได้ ในอนาคต

๔. ทิศทางการพัฒนาตลาดทุนไทยในระยะต่อไป

๔.๑ แผนพัฒนาตลาดทุนไทย ฉบับที่ ๓ (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

แผนพัฒนาตลาดทุนไทย ฉบับที่ ๓ (ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตลาดทุนไทยให้สามารถเป็นแหล่งระดมทุน แหล่งการออมและการลงทุนของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ รองรับต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่จะมีบทบาทในธุรกรรมด้านการเงินการลงทุนมากขึ้น รองรับกระแสการเชื่อมโยงเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยมีประเด็นสำคัญที่มุ่งเน้นในการพัฒนา ๕ ด้าน ได้แก่

- ๑) ปรับปรุงตลาดทุนให้เป็นแหล่งทุนสำหรับ SMEs นวัตกรรม และกลุ่ม Startup
- ๒) ปรับปรุงตลาดทุนให้เป็นแหล่งระดมทุนสำหรับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ
- ๓) เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน
- ๔) การปรับปรุงตลาดทุนไทยให้เป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญของภูมิภาค
- ๕) การปรับปรุงตลาดทุนให้รองรับการก้าวสู่สังคมสูงอายุ

ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาตลาดทุนไทย^๓ ได้มีการประชุมครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓ และได้เห็นชอบให้เพิ่มมาตรการหลักอีก ๒ ด้าน ได้แก่

^๓ นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ ๓๔๐/๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดทุนไทย ประกอบด้วย (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ (๒) ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการ และมีกรรมการประกอบด้วย (๓) เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๔) ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (๕) ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (๖) ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (๗) อธิบดีกรมสรรพากร (๘) อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (๙) ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (๑๐) เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (๑๑) เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (๑๒) ประธานกรรมการสภาพัฒนาการตลาดทุนไทย (๑๓) กรรมการและผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (๑๔) ประธานสมาคมธนาคารไทย (๑๕) นายกสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย (๑๖) นายกสมาคมบริษัทจัดการลงทุน (๑๗) ผู้จัดการสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย โดยมีผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และผู้แทนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ

๖) การส่งเสริมตลาดทุนดิจิทัล

๗) การส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๔.๒ มาตรการปฏิรูปเศรษฐกิจไทยผ่านกลไกตลาดทุน^๔

๔.๒.๑ ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถและการเข้าถึงตลาดทุนของผู้ประกอบการ ให้กลไกตลาดทุนสนับสนุนให้ผู้ประกอบการรายเล็กและธุรกิจเกิดใหม่ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เติบโตขึ้น สามารถระดมทุนผ่านช่องทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาช่องทางการระดมทุนของ Startup SMEs และกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise : SE) ให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับประเภทและขนาดของกิจการ และมีระดับการคุ้มครองผู้ลงทุนที่เหมาะสม

๔.๒.๒ ด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน พัฒนาทักษะทางการเงินในระดับฐานราก และตอบสนองยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ โดยการเข้าไปให้ความรู้ทางการเงินถึงในระดับชุมชน

๔.๒.๓ ด้านการพัฒนาตลาดทุนดิจิทัล (Digital Transformation) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Digital Infrastructure) ตลาดทุนอย่างบูรณาการ และสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนา Platform ต่าง ๆ ของตลาดทุนให้ทำงานรวดเร็วขึ้น

๔.๒.๔ ด้านกฎหมายที่สนับสนุนการพัฒนาตลาดทุน กฎหมายและกฎเกณฑ์เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งในการที่จะสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนไทย ซึ่งในปัจจุบันมีการเสนอปรับปรุงกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาที่จะมีส่วนสนับสนุนในด้านการจัดตั้งและการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน เช่น ร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนบริษัท ประกอบด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (“ป.พ.พ.”) และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๕๓ ร่างกฎหมายรองรับการบริหารจัดการทรัพย์สินในรูปแบบที่เป็นสากลโดยการจัดตั้งทรัสต์ และร่างกฎหมายรองรับการออมภาคบังคับเพื่อรองรับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นต้น

^๔ ข้อมูลสรุปจากการประชุมคณะกรรมการพัฒนาตลาดทุนไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓

๕. บทส่งท้าย

ตลาดทุนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา และจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต จากขนาดที่เพิ่มสูงขึ้นและผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากขึ้น ถึงแม้ในช่วงวิกฤติต่าง ๆ ที่ผ่านมา รวมทั้งวิกฤติจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีอยู่ในปัจจุบัน จะส่งผลกระทบต่อตลาดทุนให้มีความผันผวนสูงขึ้นในบางขณะ แต่จะเห็นได้ว่าตลาดทุนไทย ยังคงมีความสามารถในการปรับตัวสู่สถานะที่มีเสถียรภาพได้ อย่างไรก็ตาม ตลาดทุนไทยยังคงมีความท้าทาย และพันธกิจในการสนับสนุนการพัฒนา การปรับตัวของทั้งระบบเศรษฐกิจและประเทศที่เมื่อพิจารณาไปถึงผลกระทบต่อ ภาคเอกชน ประชาชน และผู้ลงทุนในแต่ละกลุ่มที่มีความหลากหลาย ส่งผลให้ได้รับผลกระทบในระดับที่แตกต่างกัน กลไกในการดูแล ให้ความช่วยเหลือ เยียวยา จึงมีหลากหลายรูปแบบ และจากหลากหลายหน่วยงาน ตลาดทุนไทย จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อน เสริมสร้างฟื้นฟู ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในครั้งนี้ อาทิ เป็นช่องทางหนึ่งในการระดมทุนในการฟื้นฟูกิจการ รวมทั้งช่องทางในการออมเงินและการลงทุนเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงในระยะยาวได้

คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง วุฒิสภา

ธันวาคม ๒๕๖๓

บทที่ ๑

ตลาดทุนไทยกับเศรษฐกิจของประเทศ

๑. ตลาดการเงิน : กลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

เศรษฐกิจแบ่งออกเป็นเศรษฐกิจจริง (Real Economy) และตลาดการเงิน (Financial Market) เศรษฐกิจประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ ๑) ภาคการเกษตร (Agricultural Sector) เช่น ข้าว ยางพารา และปศุสัตว์ เป็นต้น ๒) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing Sector) เช่น รถยนต์ ชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และ ๓) ภาคบริการ (Service Sector) อาทิ โรงแรม ร้านอาหาร รวมทั้งการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับภาคการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทจัดการกองทุน และบริษัทประกันภัย

เศรษฐกิจและภาคการเงิน มีส่วนเกี่ยวเนื่องกันและกัน โดยตลาดการเงินนับเป็นกลไกทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศอย่างหนึ่ง เนื่องจากเป็นแหล่งจัดสรรทรัพยากรเศรษฐกิจ ทั้งภาครัฐบาล ภาคธุรกิจ และภาคครัวเรือนที่มีความต้องการใช้เงินทุน แต่อาจประสบกับภาวะที่เงินทุนที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้น ระบบการเงิน (Financial System) จึงเป็นกลไกสำคัญในการระดมเงินทุนจากผู้ที่มีเงินออมแล้ว จัดสรรไปยังผู้ที่ต้องการใช้เงินทุน หากการจัดสรรเงินทุนมีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการลงทุน การผลิต การจ้างงาน และการบริโภคให้ขยายตัวมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวและมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

รูปที่ ๑ ภาคเศรษฐกิจจริงกับภาคการเงิน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตลาดการเงินเป็นตลาดที่เปิดให้สามารถระดมทุนโดยการออกสินทรัพย์ทางการเงินขายให้แก่บุคคลทั่วไป เพื่อนำเงินทุนไปใช้ดำเนินโครงการและกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยตลาดการเงินแบ่งเป็น ๔ ตลาดตามวัตถุประสงค์และประเภทของหลักทรัพย์ที่เสนอขาย

ตลาดเงิน (Money Market) เป็นตลาดที่ขายสินทรัพย์ทางการเงินที่มีอายุไม่เกิน ๑ ปี เพื่อนำเงินที่ได้จากการขายสินทรัพย์ไปเป็นเงินหมุนเวียนสำหรับการทำธุรกรรมปกติสินทรัพย์ทางการเงินที่ออกขาย เช่น ตั๋วแลกเงิน ตั๋วเงินคลัง บัตรเงินฝาก เป็นต้น

ตลาดทุน (Capital Market) เป็นตลาดที่ขายสินทรัพย์ทางการเงินที่มีอายุมากกว่า ๑ ปี เพื่อนำเงินที่ได้จากการขายสินทรัพย์ไปลงทุนในโครงการของผู้ออกสินทรัพย์สินทรัพย์ทางการเงินที่ออกขาย เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ พันธบัตรประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

ตลาดเงินตราต่างประเทศ หรือตลาดปริวรรตเงินตรา (Foreign Exchange Market) เป็นตลาดที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสกุลเงินต่าง ๆ โดยราคาของเงินตราต่างประเทศสกุลหนึ่งเมื่อเทียบกับอีกสกุลหนึ่ง จะเรียกว่า “อัตราแลกเปลี่ยน” (Foreign Exchange Rates) มีไว้สำหรับธุรกรรมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

ตลาดอนุพันธ์ (Derivatives market) เป็นตลาดซื้อขายตราสารทางการเงินที่ราคาขึ้นกับสินทรัพย์อ้างอิง เช่น เงินตราสกุลต่าง ๆ หุ้น ตราสารหนี้ สินค้าโภคภัณฑ์ หรือสินค้าเกษตร เป็นต้น โดยหลักทรัพย์ประเภทนี้นิยมใช้เป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย หรือความผันผวนของราคาสินค้า

รูปที่ ๒ ภาพรวมตลาดการเงิน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย แก้ไขเพิ่มเติมโดยสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

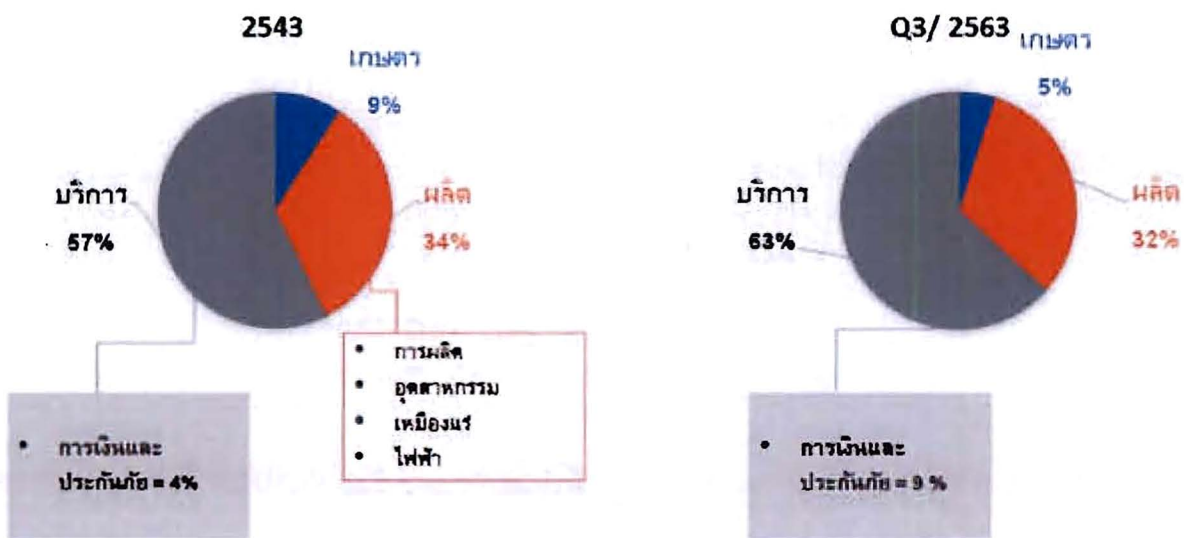
อย่างไรก็ตาม หากระบบการเงินไม่มีประสิทธิภาพหรือมีแหล่งเงินทุนไม่เพียงพอ กับความต้องการใช้เงินทุน อาจทำให้ต้นทุนของเงินทุนสูงขึ้น จนเป็นภาระต่อภาคการผลิต ซึ่งจะทำให้ภาคการผลิตต้องปรับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้กระทบต่อค่าครองชีพของภาคครัวเรือน ในกรณีสินค้าและบริการบางประเภทที่ภาคครัวเรือนสามารถลด หรือชะลอการบริโภคได้ การขึ้นราคาสินค้าและบริการจะทำให้ปริมาณความต้องการบริโภคสินค้าและบริการของภาคครัวเรือนลดลง ซึ่งในท้ายที่สุดเมื่อภาคการผลิตขายสินค้าได้น้อยลงก็อาจจะตัดสินใจลดปริมาณการผลิต ลดจำนวนพนักงานลง หรืออาจจะเลิกกิจการ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

อย่างไม่มีทางเลือกเลยได้ ดังนั้น ระบบการเงินจึงมีความเชื่อมโยงและมีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ^๕

ในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา โครงสร้างการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจได้มีการปรับไปที่ภาคบริการมากขึ้น สะท้อนจากสัดส่วนต่อ GDP ที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๗ ในปี ๒๕๔๓ เป็นร้อยละ ๖๓ ในไตรมาส ๓ ปี ๒๕๖๓ โดยเฉพาะภาคการเงินซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้มีส่วนเติบโตกว่าเท่าตัวในช่วงเวลาดังกล่าว

รูปที่ ๓ สัดส่วนภาคต่อ GDP ของภาคกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

เปรียบเทียบสัดส่วนภาคต่อ GDP ของภาคกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑.๑ กลไกและความเชื่อมโยงของภาคตลาดทุนกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

๑.๑.๑ บทบาทของตลาดทุนในการเป็นแหล่งระดมทุนของผู้ประกอบการ (Fundraising)

ในช่วงเริ่มแรกผู้ประกอบการอาจยังไม่มี ความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินลงทุนในกิจการของตนเองเป็นจำนวนมาก ทำให้กลไกในตลาดเงินสามารถตอบโจทย์การระดมทุน

^๕ ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงินและการลงทุน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ: บุญศิริฯ, ๒๕๖๐), ๔.

ของผู้ประกอบการประเภทนี้ซึ่งมีลักษณะเป็นการระดมเงินทุนในระยะสั้นมาใช้ในกิจการของตนเอง อย่างไรก็ตามหากกิจการเติบโตมากขึ้นแล้ว ผู้ประกอบการอาจมีความประสงค์ที่จะขยับขยายขอบเขตกิจการของตน ซึ่งอาจเกิดข้อจำกัดในการหาแหล่งเงินทุนในตลาดเงิน เพราะไม่สามารถนำเงินที่ระดมทุนจากตลาดเงินไปใช้ในระยะเวลายาวได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงอาจเลือกใช้กลไกของตลาดทุนเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้ประกอบการพบเจอกับผู้ลงทุนเพื่อสามารถขยายขอบเขตการระดมทุนของตนได้ เพราะตลาดทุนเป็นศูนย์กลางที่รวมผู้ระดมทุน ผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ และผู้ลงทุนให้มาพบกัน

ในการระดมทุนในตลาดทุน ผู้ระดมทุนอาจต้องสร้างความมั่นใจเสนอผลตอบแทนที่ดีที่สุดให้แก่ผู้ลงทุนตามความสามารถในการทำมาหาได้ของตนเพื่อแลกกับการใช้เงินทุนของผู้ลงทุนนั้น หากผู้ลงทุนไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวังแล้วผู้ลงทุนอาจถอนเงินทุนและนำไปลงทุนในกิจการอื่นที่ให้ผลตอบแทนเทียบเท่าได้ การระดมเงินทุนในตลาดทุนจึงเป็นระบบที่จัดสรรทรัพยากรการเงินที่ขาดแคลนให้แก่ผู้ที่จะสามารถนำเงินทุนไปทำประโยชน์ได้สูงสุด อันส่งผลให้ระบบการเงินในตลาดทุนทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่ระบบเศรษฐกิจ (allocation of resources) ได้อีกด้วย^๖

ตลาดทุนสามารถแบ่งเป็น ๒ ตลาดตามประเภทของตราสารหรือสิทธิที่ผู้ลงทุนได้รับ

๑) ตลาดหลักทรัพย์ หรือตลาดหุ้นเป็นช่องทางการระดมทุนของผู้ประกอบการผ่านการออกจำหน่ายหุ้นสามัญ โดยผู้ลงทุนมีฐานะเป็นเจ้าของและได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล

^๖ อัญญา ชันธวิทย์, กลไกของตลาดการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, ๒๕๔๙), ๑๐-๑๑.

ตลาดแรก (Primary Market) เป็นการเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ต่อประชาชนเป็นครั้งแรก (Initial Public Offering : IPO) เพื่อให้ผู้ที่มีเงินทุนส่วนเกินหรือผู้ลงทุนสามารถเข้าไปรับผลประโยชน์ร่วมกับกิจการที่ออกสินทรัพย์ทางการเงินนั้นได้ การซื้อสินทรัพย์นั้นจะทำให้เงินทุนส่วนเกินสามารถเคลื่อนย้ายไปยังผู้ประกอบการซึ่งต้องการเงินทุนทำให้ผู้ประกอบการมีเงินทุนเพียงพอไปลงทุนในโครงการที่กิจการได้วางแผนไว้ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสามารถเสนอขายหลักทรัพย์ได้ ๒ รูปแบบ คือ การเสนอขายหุ้นต่อประชาชนทั่วไป (Public Offering : PO) และการเสนอขายหุ้นแบบเฉพาะเจาะจงในวงจำกัด (Private Placement : PP) ส่วนใหญ่จะเป็นการขายหุ้นให้นักลงทุนรายใหญ่หรือนักลงทุนนิติบุคคล

ตลาดรอง (Secondary Market) คือ ตลาดที่ให้ผู้ที่ถือครองหุ้นจากตลาดแรกสามารถเปลี่ยนมือกับผู้ลงทุนในทอดต่อ ๆ ไปได้ แต่ไม่ได้ทำให้เงินทุนเคลื่อนย้ายเข้าสู่ธุรกิจเหมือนในตลาดแรก ตลาดรองนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ลงทุนมั่นใจว่าหลักทรัพย์ที่ตนถือครองนั้นสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ตลอดเวลา และการเปลี่ยนมือก็อาจสร้างกำไรให้กับผู้ถือครองได้ อีกทั้งกลไกของตลาดรองยังเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดแรกมีความคึกคักมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดรองทำผ่านระบบการซื้อขายซึ่งระบบจะทำการจับคู่คำสั่งซื้อขายโดยอัตโนมัติ (Automatic Order Matching : AOM) โดยคำสั่งซื้อขายที่มีลำดับราคาและเวลาที่ดีที่สุดจะถูกจับคู่ซื้อขายก่อน ตลาดรองในไทยที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ คือ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand : SET) ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (Market for Alternative Investment : mai)^๙ เป็นต้น

๒) ตลาดตราสารหนี้ ผู้ประกอบการระดมทุนผ่านการจำหน่ายตราสารหนี้ซึ่งผู้ลงทุนมีฐานะเป็นเจ้าของ และได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยตามเวลาที่กำหนดและเงินต้นคืนเมื่อครบกำหนดอายุ โดยตราสารที่เสนอขายมีทั้งพันธบัตรรัฐบาลที่ภาครัฐเป็นผู้ออก และหุ้นกู้ที่ภาคเอกชนเป็นผู้ออก นักลงทุนสามารถลงทุนได้

^๙ ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, ตลาดการเงินและการลงทุนในหลักทรัพย์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๘, (กรุงเทพฯ: พิวน์ สดี, ๒๕๕๗), ๕๗-๕๘.

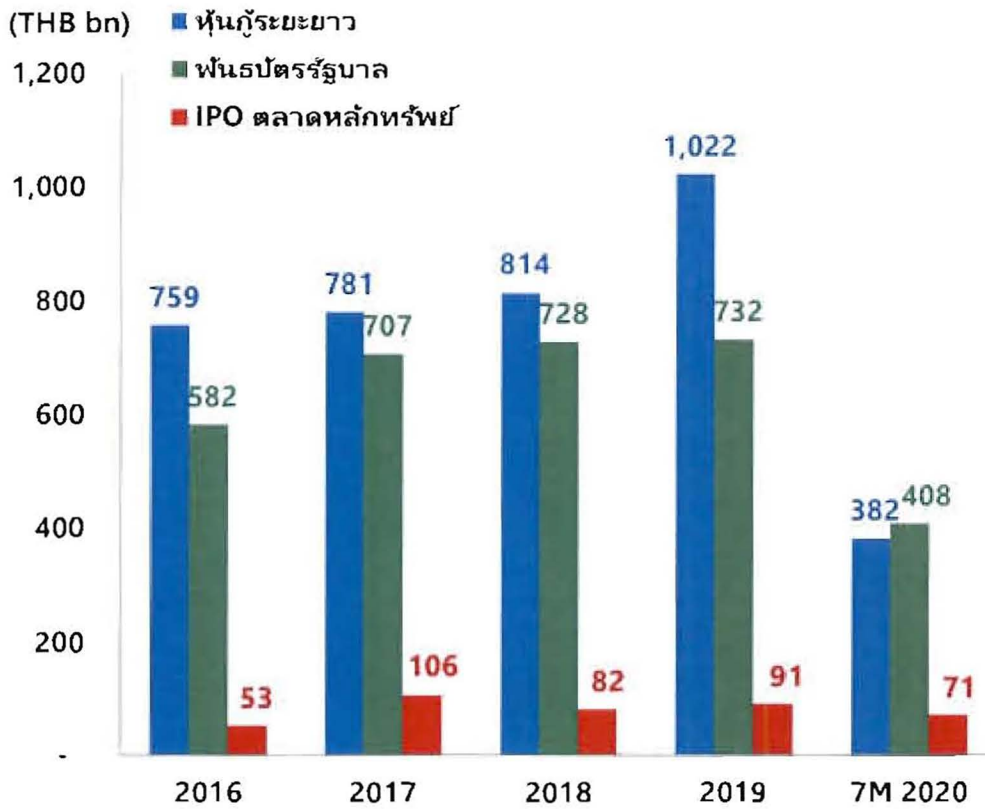
จากทั้งตลาดแรกและตลาดรองเช่นเดียวกับตลาดหลักทรัพย์ ต่างกันเพียงรูปแบบการซื้อขายในตลาดรอง

ตลาดแรก เป็นตลาดที่ผู้ออกตราสารหนี้ทำการขายตราสารหนี้ให้นักลงทุนในตลาดเป็นครั้งแรก กรณีตราสารหนี้ภาครัฐจะใช้วิธี “ประมูล” (Auction) ซึ่งดำเนินการโดยธนาคารแห่งประเทศไทยและผู้ที่มีสิทธิเข้าร่วมประมูล คือ สถาบันการเงินที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนตราสารหนี้ภาคเอกชน ใช้วิธี “เสนอขาย” (Offering) โดยผู้ออกตราสารหนี้จะเสนอขายได้ ๒ รูปแบบ ดังนี้ การเสนอขายให้นักลงทุนโดยทั่วไป (Public Offering: PO) และการเสนอขายให้นักลงทุนเป็นการเฉพาะเจาะจง (Private Placement: PP)

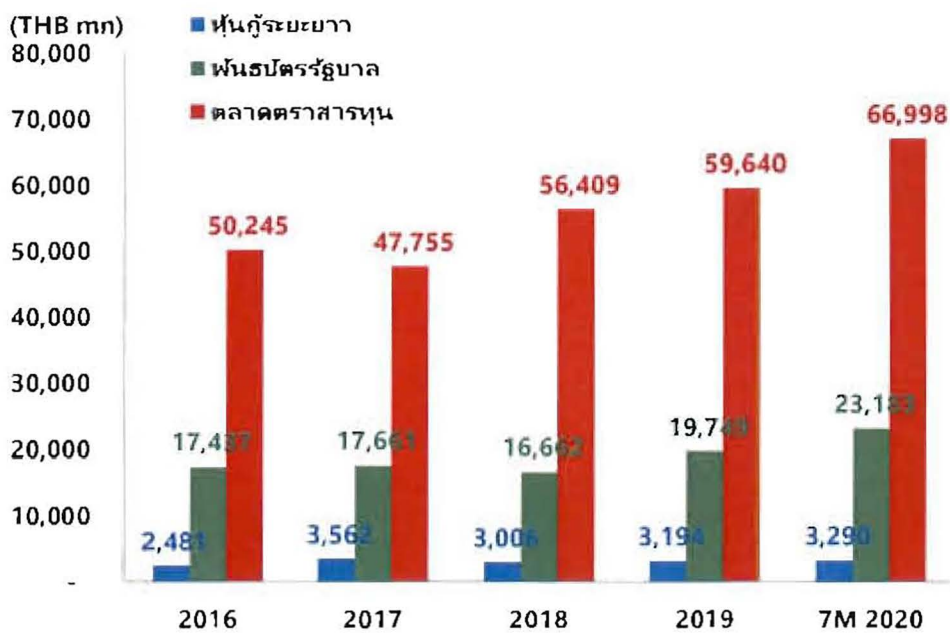
ตลาดรอง เป็นตลาดที่ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถทำการซื้อขายตราสารหนี้หลังจากที่ได้มีการซื้อขายในตลาดแรกเรียบร้อยแล้ว ผู้ขายในตลาดรอง คือ นักลงทุนซึ่งถือครองตราสารหนี้อยู่ และต้องการขายตราสารหนี้ฉบับนั้นออกไป โดยการซื้อขายตราสารหนี้ในตลาดรองจะอยู่ในรูปแบบ Over The Counter (OTC) เป็นการติดต่อซื้อขายกันเองระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยมีผู้ค้าหลักทรัพย์ (Dealer) ซึ่งได้แก่ ธนาคารและสถาบันการเงินที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ค้าตราสารหนี้ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยใช้วิธีแจ้งราคาและสั่งซื้อขายทางโทรศัพท์เป็นส่วนใหญ่ จึงไม่มีสถานที่กลางในการซื้อขายแบบตลาดหุ้น และไม่มีค่านายหน้าแบบการซื้อขายหุ้น โดย Dealer จะมีรายได้จากส่วนต่างราคาซื้อและราคาขาย

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาขนาดตลาดแรกและตลาดรองของตลาดหลักทรัพย์และตลาดตราสารหนี้จะพบว่า ตลาดแรกของตราสารหนี้มีขนาดค่อนข้างใหญ่เมื่อเทียบกับตลาดหลักทรัพย์ นั่นเป็นเพราะคุณสมบัติของตราสารหนี้ที่มีการกำหนดอายุ ทำให้มีการออกตราสารใหม่ได้เรื่อย ๆ เพื่อทดแทนตราสารหนี้เดิมที่ครบอายุ ส่งผลให้ขนาดตลาดแรกของตราสารหนี้ใหญ่กว่าตลาดแรกของตลาดหลักทรัพย์ และเป็นผลสืบเนื่องให้ตลาดรองตราสารหนี้มีขนาดเล็กกว่าตลาดแรกของตราสารหนี้ค่อนข้างมากเพราะนักลงทุนมีทางเลือกลงทุนในตลาดแรกที่หลากหลายกว่า

รูปที่ ๔ ขนาดตลาดแรกและมูลค่าการซื้อขายในตลาดรองของตราสารหนี้และตราสารทุน
ขนาดตลาดแรกของตราสารหนี้ และตราสารทุน

มูลค่าซื้อขายในตลาดรองของตราสารหนี้ และตราสารทุน

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

๑.๑.๒ บทบาทของตลาดทุนในการส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณภาพของบริษัทเอกชน

นอกเหนือจากการเป็นแหล่งระดมเงินทุนระยะยาวให้แก่ผู้ประกอบการแล้ว การเข้ามาระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นการส่งเสริมการพัฒนาเชิงคุณภาพของบริษัทเอกชนด้วย ทั้งในมุมมองด้านส่งเสริมภาพลักษณ์ในฐานะบริษัทที่ผ่านการพิจารณาจากสำนักงาน ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ฯ ในด้านผลการดำเนินงานและความโปร่งใส ในด้านข้อมูลข่าวสารของบริษัท ส่งผลให้เป็นที่น่าเชื่อถือต่อบุคคลภายนอกทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการบริหารงานแบบมืออาชีพ และเสริมสร้างความภาคภูมิใจของบุคลากรของบริษัทในฐานะบริษัทจดทะเบียนอีกด้วย

ตารางที่ ๑ ประโยชน์ในการเข้าจดทะเบียน (Listing benefits)

ประโยชน์ต่อบริษัท	
แหล่งระดมเงินทุนระยะยาว	<ul style="list-style-type: none"> • บริษัทสามารถระดมทุนจากประชาชนเพื่อนำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนหรือขยายธุรกิจได้โดยง่ายและรวดเร็ว ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน • ทำให้มีโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจการ • มีโอกาสในการเลือกระดมทุนผ่านการออกหลักทรัพย์ประเภทอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้นภายหลังการเข้าจดทะเบียน เช่น หุ้นกู้ หุ้นกู้แปลงสภาพ เป็นต้น
ภาพลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> • เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในฐานะที่บริษัทได้ผ่านการพิจารณาจากสำนักงาน ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งถือได้ว่าเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานที่ดี และมีฐานะมั่นคงในระดับหนึ่ง รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส • ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ในการประกอบธุรกิจ เช่น ความน่าเชื่อถือ อำนาจในการต่อรอง เป็นต้น • สร้างความตระหนัก ตลอดจนความนิยมในผลิตภัณฑ์/บริการของกิจการโดยทางอ้อม

ประโยชน์ต่อบริษัท	
	<ul style="list-style-type: none"> • การเผยแพร่ข่าวสารและเคลื่อนไหวของบริษัทผ่านสื่อต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งที่เสริมให้บริษัทเป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนมากยิ่งขึ้น หากสามารถตีค่าเป็นตัวเงินแล้วย่อมหมายถึงค่าใช้จ่ายจำนวนมากสำหรับคู่แข่งชั้นที่มิได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ฯ
การเชื่อมโยงทางธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นแรงจูงใจให้เกิดความสนใจในการเข้าร่วมลงทุนจากกลุ่มธุรกิจทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งจะก่อหมุนให้เกิดการขยายตัวทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องและสามารถเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่บริษัทมากยิ่งขึ้น • การมีแนวร่วม พันธมิตรทางธุรกิจที่สามารถเกื้อกูลระหว่างกัน ทั้งใจด้านการตลาด การผลิต เทคโนโลยีการเงิน และบุคลากร ย่อมส่งผลให้เกิดความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน
การบริหารงานแบบมืออาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> • มีส่วนช่วยกระตุ้นให้มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และรัดกุมมากขึ้น เนื่องจากบริษัทจะอยู่ในความสนใจของผู้ลงทุน โดยมีราคาหุ้นของบริษัทเป็นตัวสะท้อนความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกิจการในระดับหนึ่ง • มีเครื่องมือ ในการกำกับดูแลการบริหารกิจการให้เป็นไปในทิศทางที่ควรจะเป็น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ ตลอดจนเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจอันจะเป็นผลประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทโดยรวม

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในกรณีของตลาดหลักทรัพย์ การจะนำหุ้นไปซื้อขายเปลี่ยนมือในตลาดรองได้ บริษัทที่ออกหลักทรัพย์จะต้องเป็นบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดรอง และบริษัทที่ได้จดทะเบียนในตลาดรองนั้นจะต้องถือปฏิบัติตามแนวทางในการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพราะการปฏิบัติต่อผู้ลงทุนอย่างเป็นธรรมจะทำให้ผู้ลงทุนได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม และมีความเชื่อมั่นต่อการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงิน เพราะหากผู้ลงทุนเกิดความไม่สบายใจ อาจทำให้การซื้อขายในตลาดทุนไม่ได้รับความนิยม

และส่งผลเสียต่อผู้ออกหลักทรัพย์ซึ่งอาจจะตมทุนได้ยากขึ้น การกำกับดูแลกิจการที่ดี จึงถือเป็นเครื่องมือที่ทำให้บริษัทจดทะเบียนไทยต้องทบทวนและพัฒนาคุณภาพของบริษัทอยู่เสมอ^๘

หลักการและแนวทางกำกับดูแลกิจการที่ดีในปี ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นแนวทางที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ได้แบ่งหลักปฏิบัติออกเป็น ๘ ข้อ^๙ ได้แก่

- ๑) ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการในฐานะผู้นำองค์กรที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน
- ๒) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของกิจการที่เป็นไปเพื่อความยั่งยืน
- ๓) เสริมสร้างคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ
- ๔) สรรหาและพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและการบริหารบุคลากร
- ๕) ส่งเสริมนวัตกรรมและการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อ
- ๖) ดูแลให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่เหมาะสม
- ๗) รักษาความน่าเชื่อถือทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูล
- ๘) สนับสนุนการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น

หลักปฏิบัติทั้ง ๘ ข้อนี้เป็นมาตรฐานด้านคุณภาพของบริษัทจดทะเบียนที่จะทำให้ผู้ลงทุนมั่นใจว่าจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาดทุนได้ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดขึ้นกับบริษัทจดทะเบียนได้^{๑๐}

^๘ สันติ กิระนันท์, ตลาดทุนยุคใหม่ บริบทของตลาดทุนประเทศไทย Modern Capital Market: Thai Context, (กรุงเทพฯ: บุญศิริ, ๒๕๕๙), ๒๐๔-๒๐๖.

^๙ หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี ๒๕๖๐ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

^{๑๐} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (๒๕๕๙). หลักการบริการกิจการที่ดี, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/3bZYBGm>

แนวคิดในเรื่องนี้ ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรในอนาคต จะเห็นว่า ในท้ายที่สุดแล้ว หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีก็ยังคงสาระสำคัญไว้อยู่ ๒ เรื่อง ดังนี้

- ๑) การให้ความเป็นธรรมและการแบ่งปันประโยชน์ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๒) การพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บริษัทก้าวไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนในตลาดทุนได้^{๑๓}

ด้านตลาดตราสารหนี้ บริษัทผู้ออกตราสารหนี้จะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานตามหลักเกณฑ์การออกและเสนอขายตราสารหนี้ของ สำนักงาน ก.ล.ต. ก่อนทำการเสนอขายหุ้นกู้ ดังนี้

- ๑) เป็นบริษัทที่จัดตั้งตามกฎหมายไทยหรือธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ซึ่งมีสาขาเต็มรูปแบบในไทย
- ๒) มีงบการเงินและงบการเงินรวมปีล่าสุดและไตรมาสสุดท้ายก่อนยื่นคำขอ และต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีของบริษัทมหาชนจำกัด หรือมาตรฐานการบัญชีสากล หรือมาตรฐานการบัญชีอื่นที่สำนักงาน ก.ล.ต. ยอมรับ
- ๓) ไม่อยู่ระหว่างค้างการนำส่งงบการเงิน หรือรายงานเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทต่อสำนักงาน ก.ล.ต. หรือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- ๔) กรรมการและผู้บริหารมีรายชื่อในระบบข้อมูลรายชื่อกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด
- ๕) ไม่เคยเสนอขายตราสารหนี้โดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขภายหลังการอนุญาต

และภายหลังการเสนอขาย บริษัทผู้ออกจะต้องจัดทำและนำส่งข้อมูลตามรอบที่กำหนดต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ได้แก่ งบการเงินรายไตรมาส งบการเงินประจำปี และแบบแสดงรายการเปิดเผยข้อมูลประจำปี รวมถึงกำหนดให้นำตราสารหนี้มาขึ้นทะเบียนกับสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย (ThaiBMA) เพื่อให้ ThaiBMA เป็นศูนย์กลางข้อมูล

^{๑๓} ย่างแล้ว เขิงธรรมที่ ๕

จัดทำและเผยแพร่ราคายุติธรรมของตราสารนี้ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในตลาด และเพื่อให้ นักลงทุนมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุน

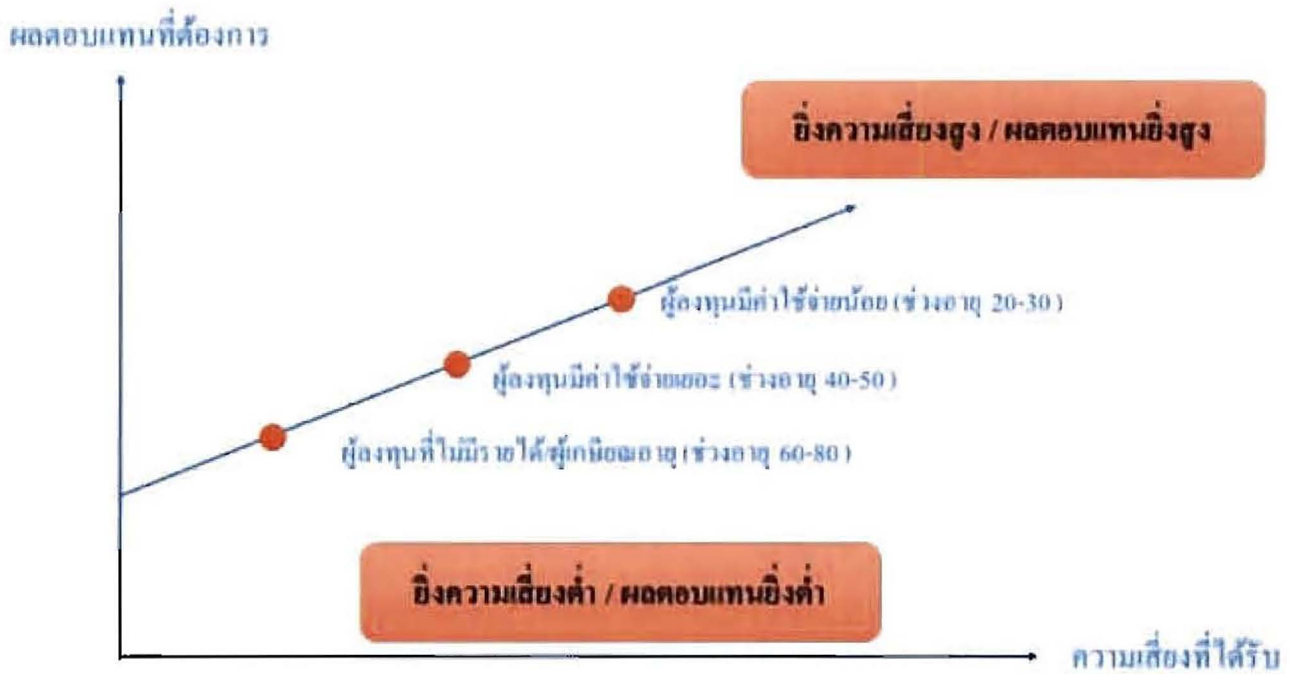
๑.๑.๓ บทบาทของตลาดทุนในการเป็นแหล่งการออมการลงทุนของนักลงทุน (Investment)

การออมเงินด้วยวิธีการเก็บสะสมเงินด้วยตัวเองไม่เป็นที่นิยม เพราะแม้เงินต้นจะพอกพูนตามจำนวนที่เก็บสะสมเพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่งอกเงยเพราะไม่มีผลตอบแทน ส่วนการนำเงินสะสมไปฝากไว้กับสถาบันการเงินแม้จะงอกเงย ก็อาจได้ผลตอบแทน น้อยโดยเฉพาะในช่วงอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่การนำเงินที่เก็บสะสมไปลงทุนกับบริษัท ในตลาดทุนผ่านสินทรัพย์ทางการเงินของบริษัทนั้น ๆ เช่น หุ้นสามัญ หุ้นกู้ เป็นต้น จะทำให้เกิดโอกาสที่เงินเก็บสะสมพอกพูน งอกเงย และได้รับผลตอบแทนในอัตรา ที่สูงกว่าในระยะยาวได้ การลงทุนในลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการออมในระบบการเงิน ทั้งนี้ การลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินมีได้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบอาจมีลักษณะ ผลตอบแทนและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ผู้ลงทุนจึงมีหน้าที่ที่จะต้องทำการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินนั้น ให้ละเอียดถี่ถ้วนก่อนนำเงินออมไป ลงทุน เพราะการลงทุนในตลาดทุนนั้นไม่ได้ทำให้ทรัพย์สินพอกพูนและงอกเงยเท่านั้น แต่อาจทำให้ผู้ลงทุนสูญเสียเงินลงทุนทั้งหมดได้^{๑๒} เช่นเดียวกัน แต่ในทางกลับกัน การลงทุนในตลาดทุนอาจช่วยให้ผู้ลงทุนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น เช่น สามารถกระจาย การลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงในการลงทุน ใช้ต้นทุนที่ต่ำกว่าแต่ได้รับผลตอบแทน ในอัตราที่สูงกว่า เป็นต้น^{๑๓}

^{๑๒} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (๒๕๕๘). ตั้งสติ-ตรวจสอบ ก่อนลงทุน, จากเว็บไซต์ : <https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2559/ac-post-25590120-checkbefarinvest.pdf>

^{๑๓} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (๒๕๕๘). การสร้างความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณให้คนไทย, จากเว็บไซต์ : <https://www.sec.or.th/TH/Documents/Research/research-0957-retirement.pdf>

รูปที่ ๕ การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนที่ต้องการและความเสี่ยงที่ได้รับของผู้ลงทุนตามคุณสมบัติ

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในการลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ในตลาดทุน ผู้ลงทุนควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการลงทุน (investment objectives) เพื่อจะได้วางแผนการลงทุนให้เหมาะสมกับคุณสมบัติและความต้องการของแต่ละคน โดยอาจกำหนดวัตถุประสงค์ได้ ๔ ประการ ดังนี้

๑) การเพิ่มค่าของเงินทุน ผู้ลงทุนจะต้องเลือกลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง แต่ได้ผลตอบแทนสูง ซึ่งการลงทุนในลักษณะนี้ผู้ลงทุนมักจะไม่ได้ปันผลเพราะผู้ประกอบการจะนำกำไรไปขยายและพัฒนาโครงการของตน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับกิจการ เช่น หุ้นของกิจการ SMEs หรือ start-up เป็นต้น^{๓๔}

^{๓๔} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (๒๕๕๘). โอกาสของ SME และ Startup, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/2XWHH3a>

๒) รายได้ประจำ ผู้ลงทุนจะต้องเลือกลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ของบริษัทขนาดใหญ่และมีกำไรอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้ลงทุนคาดหวังเงินปันผลหรือผลประโยชน์จากการถือหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ของบริษัท หรืออาจเป็นการลงทุนในตราสารหนี้ เช่น หุ้นสามัญ หุ้นกู้ เป็นต้น

๓) การปกป้องเงินทุน ผู้ลงทุนจะต้องเลือกลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ และมีระยะเวลาลงทุนสั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการขาดทุน เช่น ตั๋วเงินคลัง บัตรเงินฝาก เป็นต้น

๔) ผลตอบแทนรวม ผู้ลงทุนจะต้องเลือกลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ที่มีความสมดุล ไม่มีความเสี่ยงที่สูงหรือต่ำจนเกินไป เช่น กองทุนรวมที่มีการลงทุนในสินทรัพย์หลายประเภท^{๑๕} เป็นต้น

นอกจากการกำหนดวัตถุประสงค์ในการลงทุนแล้ว ผู้ลงทุนอาจต้องกำหนดเป้าหมาย เพื่อให้การลงทุนเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ โดยคำนวณว่าเงินที่ได้รับมานั้น จะต้องนำไปใช้จ่ายเมื่อใดและอย่างไรในอนาคต การกำหนดเป้าหมายที่สำคัญอาจมีได้ ดังนี้

๑) Near-Term High Priority Goal

การลงทุนที่มีระยะเวลาในการลงทุนสั้น แต่เป้าหมายของการลงทุนมีความสำคัญสูง เช่น วางแผนจะนำเงินไปผ่อนชำระที่อยู่อาศัย นำไปเป็นค่าเล่าเรียนของบุตร เป็นต้น กรณีที่มีเป้าหมายเช่นนี้ ผู้ลงทุนควรลงทุนในตราสารที่มีความใกล้เคียงกับเงินสด และมีความเสี่ยงต่ำ เช่น ตั๋วเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น

๒) Long-Term High Priority Goal

การลงทุนที่มีระยะเวลาในการลงทุนยาว แต่เป้าหมายของการลงทุนมีความสำคัญสูง เช่น วางแผนจะนำเงินไปเป็นค่าใช้จ่ายช่วงวัยเกษียณอายุ กรณีที่มีเป้าหมายเช่นนี้ ผู้ลงทุนควรลงทุนในหลักทรัพย์หลายประเภทเพื่อกระจายความเสี่ยง โดยให้น้ำหนักกับการลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำในสัดส่วนที่สูงกว่าการลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง เป็นต้น

^{๑๕} อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒, ๖๒.

๓) Short-Term Low Priority Goal

การลงทุนที่มีระยะเวลาในการลงทุนสั้น และเป้าหมายของการลงทุนมีความสำคัญต่ำ เช่น วางแผนจะนำเงินไปเที่ยวต่างประเทศ เป็นต้น กรณีที่มีเป้าหมายเช่นนี้ ผู้ลงทุนควรลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงและสภาพคล่องสูง ในลักษณะที่เป็นการเก็งกำไร เช่น หุ้นที่มีปริมาณการซื้อขายสูง ตราสารอนุพันธ์ เป็นต้น^{๑๖}

๑.๑.๔ บทบาทของตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในการเป็นกลไกสำคัญที่ผู้ลงทุนและผู้ประกอบการในธุรกิจสามารถใช้สัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นเครื่องมือบริหารความเสี่ยงในการบริหารเงินลงทุนและธุรกิจของตนได้

ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Thailand Futures Exchange: TFEX) เข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายอนุพันธ์ทางการเงินภายใต้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖^{๑๗} ซึ่งได้แก่ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่อ้างอิงสินค้าหรือตัวแปรที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยสัญญาซื้อขายล่วงหน้าอาจมีได้ ๒ ลักษณะ กล่าวคือ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าอาจมีลักษณะเป็นตราสารอนุพันธ์ที่ระบุข้อตกลงในการทำธุรกรรมในรูปแบบพันธะผูกพันคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ได้แก่ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าฟอร์เวิร์ด สัญญาฟิวเจอร์ส (Futures) และสัญญาสวอป (Swap) หรืออาจมีลักษณะเป็นตราสารอนุพันธ์ที่ระบุข้อตกลงทำธุรกรรมที่ผู้ขายตราสารอนุพันธ์ให้สิทธิแก่ผู้ถือตราสารในการซื้อหรือขายสินค้าหรือตัวแปรอ้างอิง ได้แก่ ออปชัน สัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นเครื่องมือที่เข้ามามีบทบาทในตลาดทุนในฐานะที่เป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงของภาคธุรกิจ^{๑๘} โดยเมื่อพิจารณาจากลักษณะและคุณสมบัติของการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าแล้ว จะเห็นว่ามีประโยชน์หลักอยู่ ๒ ประการดังนี้

^{๑๖} อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๒, ๖๓.

^{๑๗} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ตลาดรอง/นายทะเบียนหลักทรัพย์, จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/2Y0Y9j2>

^{๑๘} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, สาระสำคัญพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖, จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/39UPcgu>

๑) ประโยชน์ด้านการบริหารความเสี่ยง (risk allocation) ในกรณีที่ผู้ลงทุนคาดว่าสินค้าหรือตัวแปรบางอย่างอาจมีการเปลี่ยนแปลงราคาในอนาคต ผู้ลงทุนอาจทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อบริหารความเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงของราคาปัจจุบันได้ (spot price) ได้ เช่น ผู้ลงทุนซื้อหุ้นตัวหนึ่ง ต่อมาคาดว่าราคาหุ้นดังกล่าวอาจลดลงในอนาคต กรณีนี้ ผู้ลงทุนอาจทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทออปชั่นเพื่อการใช้สิทธิขายหุ้นในราคาที่กำหนดไว้ในอนาคต (put option) และเมื่อราคาของหุ้นต่ำลงกว่าราคาที่กำหนดไว้ในออปชั่น ผู้ลงทุนก็สามารถใช้สิทธิขายหุ้นนั้นในราคาที่กำหนดในออปชั่นได้ เป็นต้น

๒) ประโยชน์ในด้านการเก็งกำไร (speculation) ผู้ลงทุนสามารถเก็งกำไรโดยการเปิดสถานะ^{๑๙} ในสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่อ้างอิงกับสินค้าหรือตัวแปรได้ และเมื่อราคาสินค้าหรือตัวแปรนั้นสูงขึ้น ผู้ลงทุนก็สามารถปิดสถานะ^{๒๐} เพื่อทำกำไรได้ การซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในลักษณะนี้จะทำให้ผู้ลงทุนใช้เงินลงทุนเริ่มแรกน้อยกว่าการเข้าไปซื้อสินค้าหรือตราสารที่เป็นสินค้าอ้างอิงโดยตรง

นอกจากนี้ สัญญาซื้อขายล่วงหน้ายังเป็นเครื่องมือที่สะท้อนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือตัวแปรที่สัญญานั้นอ้างอิงอยู่ ซึ่งข้อมูลมีการตอบสนองอย่างรวดเร็วและไม่บิดเบือน ทำให้ผู้ลงทุนสามารถรับรู้ข้อมูลได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งราคาของสัญญาซื้อขายล่วงหน้ายังสะท้อนการคาดการณ์ของผู้ที่ซื้อขายโดยรวมที่มีต่อราคาของสินค้าอ้างอิงในอนาคตได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ตลอดจนการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้านั้น ผู้ลงทุนสามารถสร้างสถานการณ์ลงทุนได้เสมือนลงทุนในสินค้าอ้างอิงด้วยเงินเต็มจำนวน ด้วยเงินทุนที่ต่ำกว่าทำให้ผู้ลงทุนสามารถนำเงินส่วนที่เหลือไปลงทุนในสินทรัพย์ หรือนำไปหาผลประโยชน์ทางอื่นได้หลากหลายมากกว่า

^{๑๙} การเปิดสถานะ หมายถึง วิธีการส่งคำสั่งซื้อเข้าไปในตลาด TFEX โดยหากมองว่าราคาของสินค้าหรือตัวแปรอ้างอิงจะปรับตัวสูงขึ้น ผู้ลงทุนก็จะซื้อสถานะซื้อ (open long) หรือมองว่าราคาของสินค้าหรือตัวแปรอ้างอิงจะปรับตัวลดลง ผู้ลงทุนก็จะซื้อสถานะขาย (open short)

^{๒๐} การปิดสถานะ หมายถึง การส่งคำสั่งซื้อที่ตรงกันข้ามกับสถานะที่เปิดไว้ เพื่อล้างสถานะ โดยหากซื้อสถานะซื้อเอาไว้ ผู้ลงทุนก็ต้องซื้อสถานะขายเพื่อล้างสถานะดังกล่าว (close long) แต่หากซื้อสถานะขายเอาไว้ ผู้ลงทุนก็ต้องซื้อสถานะซื้อเพื่อล้างสถานะ (close short) นั้น

อย่างไรก็ดี เป็นที่รู้กันทั่วไปว่าสัญญาซื้อขายล่วงหน้านั้นมีลักษณะที่ซับซ้อน และมีรายละเอียดที่เข้าใจได้ยาก ผู้ลงทุนที่เข้าไปซื้อขายโดยไม่ได้รับการศึกษาให้ละเอียดหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ดังกล่าวก็อาจล้มเหลวและสูญเสียเงินทุนเป็นจำนวนมากได้ ดังนั้นผู้ลงทุนจึงควรศึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้ละเอียดถี่ถ้วน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมก่อนตัดสินใจลงทุนในสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเสมอ^{๑๑}

๑.๑.๕ บทบาทตลาดทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค

ตลาดทุนไทยมีบทบาทในการเชื่อมโยงการลงทุนสู่ประเทศในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม หรือ CLMV ที่เป็นกลุ่มตลาดทุน frontier market ที่มีศักยภาพและมีโอกาสในการเติบโตสูง โดยตลาดทุนไทยเข้าไปมีส่วนในการพัฒนาตลาดทุน CLMV ทั้งในด้านการพัฒนาความรู้ทางการเงิน (financial literacy) รวมถึงการปรับปรุงกฎเกณฑ์เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่บริษัทในกลุ่มประเทศ CLMV ในการระดมทุนผ่านตลาดทุนไทยซึ่งเป็นตลาดที่มีสภาพคล่องสูง มีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ และมีความน่าเชื่อถือในระดับสากล นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มผลิตภัณฑ์ในตลาดทุนไทยให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเพิ่มทางเลือกการลงทุนให้แก่นักลงทุนไทย และเพิ่มโอกาสการขยายธุรกิจของผู้ประกอบการในตลาดทุน

ในปัจจุบัน มีการดำเนินการเชื่อมโยงตลาดทุนไทยสู่กลุ่มประเทศ CLMV แล้วใน ๒ รูปแบบ ได้แก่

๑) การออกดัชนี SET CLMV Exposure

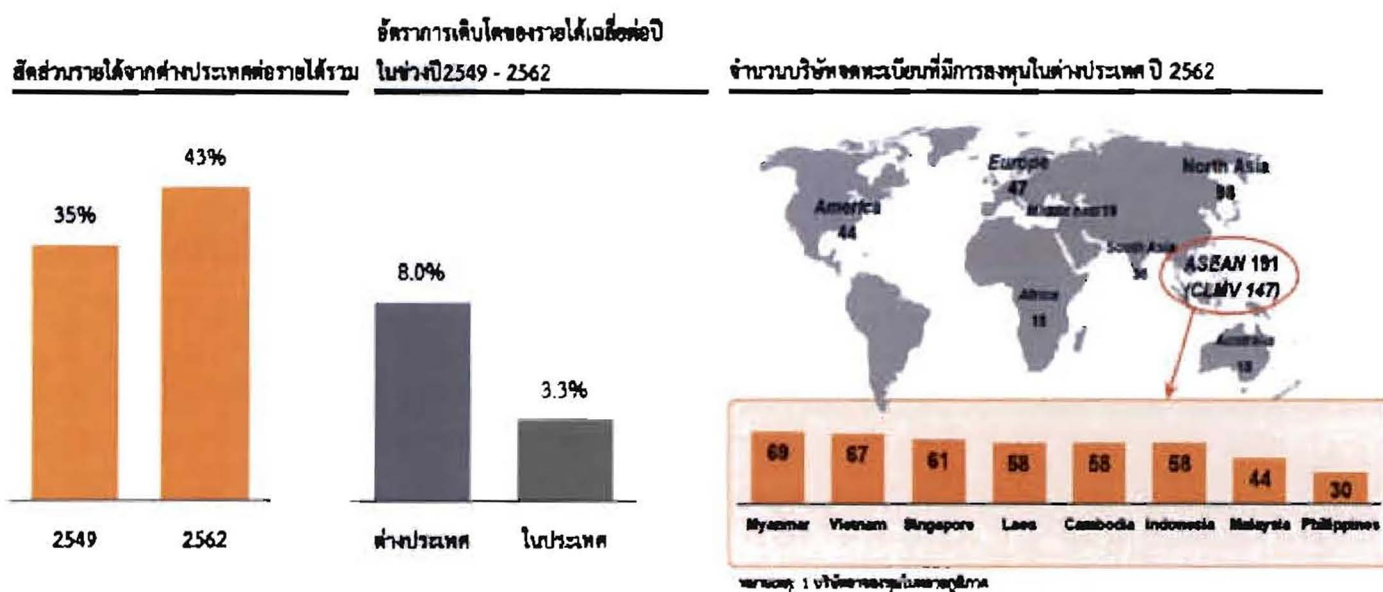
ในช่วงกลางปี ๒๕๖๑ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ออกดัชนี SET CLMV Exposure ซึ่งเป็นดัชนีที่สะท้อนความเคลื่อนไหวของหุ้นไทยที่ได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม CLMV โดยตลาดหลักทรัพย์ฯ พิจารณารายได้จากประเทศในกลุ่ม CLMV จากข้อมูลล่าสุดที่บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยต่อตลาดหลักทรัพย์ฯ

^{๑๑} ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ตลาดทุน: ตราสารที่มีความซับซ้อน (สัญญาซื้อขายล่วงหน้า), พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ: บุญศิริฯ, ๒๕๖๑), ๓๘-๔๔.

ซึ่งรวมถึงข้อมูลรายละเอียดแหล่งรายได้ที่บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยในงบการเงินประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ ๕๖-๑) และข้อมูลที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้รับจากการสำรวจข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียน

จากบทศึกษารายงานการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี ๒๕๖๒ พบว่า ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปี (๒๕๔๙ - ๒๕๖๒) พบว่า รายได้จากต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนไทยเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๘ ต่อปี ซึ่งสูงกว่ารายได้ในประเทศที่เติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๓.๓ และสัดส่วนรายได้จากต่างประเทศต่อรายได้รวมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔๓ ในปี ๒๕๖๒ จากร้อยละ ๓๕ ในปี ๒๕๔๙ โดยอาเซียนยังคงเป็นภูมิภาคเป้าหมายหลักที่บริษัทจดทะเบียนเลือกไปลงทุนตามด้วยเอเชียเหนือ และยุโรป

รูปที่ ๖ การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียน

๒) การออกผลิตภัณฑ์ Depositary Receipt (DR)

ปลายปี ๒๕๖๑ ตลาดหลักทรัพย์เริ่มเปิดซื้อขาย Depositary Receipt (DR)^{๒๒} ตัวแรกของไทย ด้วยชื่อหลักทรัพย์ "E1VFN3001" ซึ่งอ้างอิงกองทุน Exchange Traded Fund (ETF) ที่ลงทุนในดัชนี VN30 ที่เป็นดัชนีหุ้นชั้นนำ ๓๐ ตัวของตลาดหลักทรัพย์โฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม เพื่อเป็นทางเลือกที่จะช่วยตอบสนองความต้องการของผู้ลงทุนไทย ในการกระจายการลงทุนไปยังต่างประเทศได้อย่างสะดวก ผู้ลงทุนไทยสามารถใช้บัญชีซื้อขายหุ้นในการซื้อขาย DR ในรูปสกุลเงินบาท

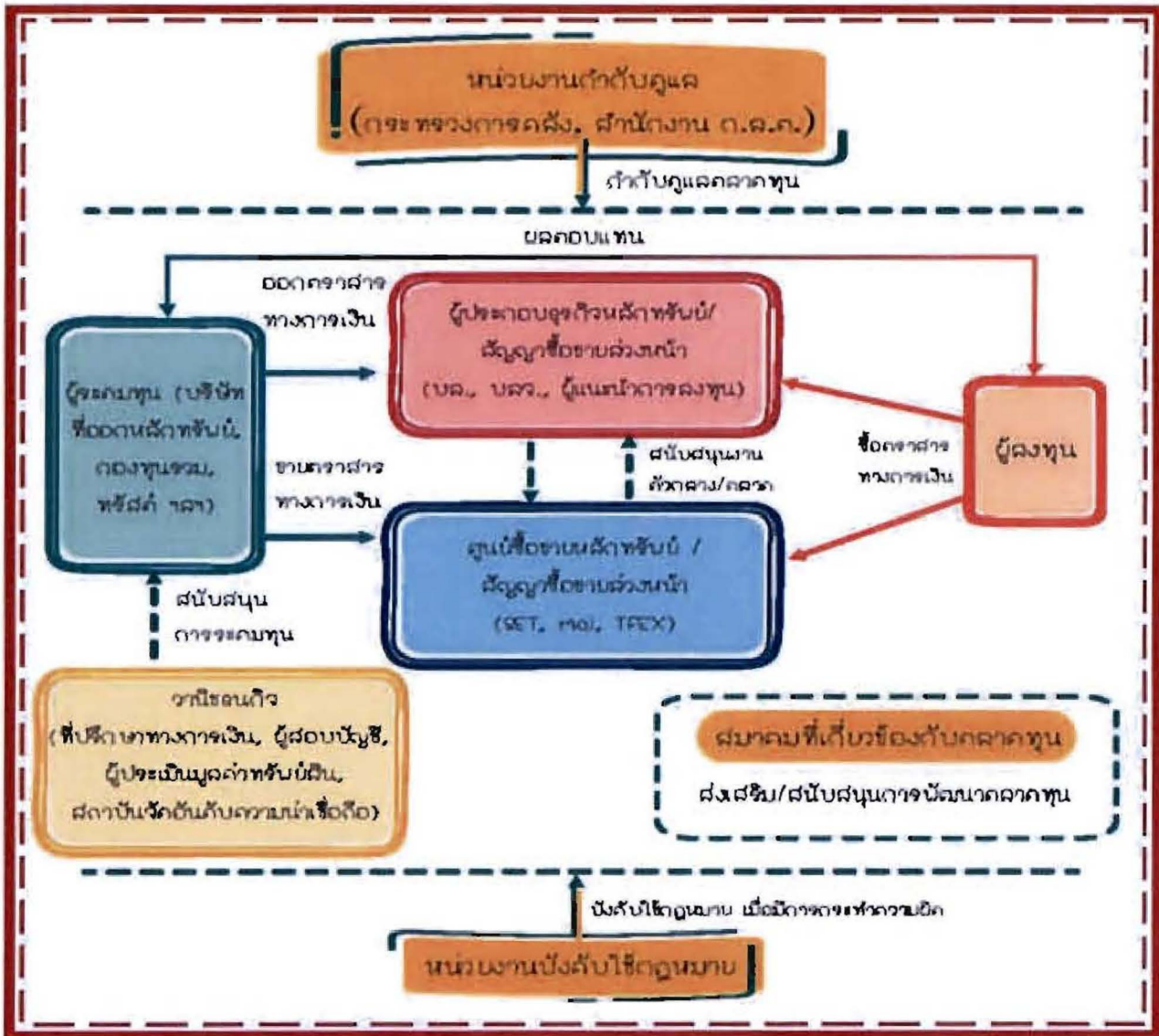
๑.๒ องค์ประกอบของตลาดทุน (Capital market ecosystem)

ตลาดทุนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยการทำหน้าที่เป็นแหล่งส่งเสริมการออม การลงทุน และการระดมทุนทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ผู้ที่ประสงค์เงินทุนจะระดมทุนโดยการสร้างตราสารทางการเงินเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินออม หรือเงินลงทุนของผู้ที่ประสงค์จะลงทุน ด้วยการสร้างภาระผูกพันว่าจะให้ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุนในอนาคต และหากการระดมทุนเป็นผลสำเร็จ ผู้ระดมทุนจะนำเงินที่ระดมได้ ไปลงทุนในตราสารทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือธุรกิจการค้าต่าง ๆ อันจะส่งผลให้มีการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินไปสู่เศรษฐกิจของประเทศ

การที่ตลาดทุนจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีเงินออม ผู้ลงทุน และผู้ระดมทุนได้ จึงต้องอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของตลาดทุนประกอบด้วย ผู้ระดมทุน ผู้ลงทุนผู้ประกอบการ หลักทรัพย์ ผู้ประกอบการตลาดหรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมต่าง ๆ ในตลาดทุน หน่วยงานกำกับดูแล และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย อันจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไป

^{๒๒} DR เป็นหลักทรัพย์ประเภทหนึ่งที่จะทะเบียนให้ซื้อขายได้เหมือนหุ้น โดยผู้ออก DR ที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ด. จะเป็นผู้ที่ไปซื้อหุ้นต่างประเทศมา แล้วเสนอขายหุ้นต่างประเทศนั้นให้กับผู้ลงทุนไทยในรูปสกุลเงินบาท โดยมีสัดส่วน 1 DR = หุ้นต่างประเทศ ๑ หลักทรัพย์ ดังนั้นผู้ออก DR จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆเหมือนไปลงทุนในหลักทรัพย์ที่อยู่ต่างประเทศโดยตรง

รูปที่ ๗ องค์ประกอบของตลาดทุน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๑.๒.๑ ผู้ร่วมตลาด (Market participants)

๑.๒.๑.๑ กลุ่มผู้ประกอบการเป็นผู้ให้บริการ

(๑) ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทสำคัญ

ในการเป็นศูนย์กลางการซื้อขายตราสารทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า อันทำให้เกิดการเปลี่ยมือของผู้ถือตราสารและเกิดสภาพคล่อง

ในการซื้อขายตราสาร ตลอดจนมีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางในการชำระราคา และส่งมอบตราสารที่ซื้อขาย^{๒๓}

(๑.๑) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand : SET) เป็นตลาดที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ และได้เปิดทำการซื้อขายหลักทรัพย์อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยปัจจุบันดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ (“พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ”) และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.)^{๒๔}

SET มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ต่าง ๆ เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ และใบสำคัญแสดงสิทธิ เป็นต้น โดยทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑.๑.๑) ให้บริการเป็นศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ จดทะเบียน^{๒๕} และพัฒนาระบบและวิธีการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์

(๑.๑.๒) ดำเนินธุรกิจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ ธุรกิจให้บริการด้านข้อมูลเกี่ยวกับหลักทรัพย์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(๑.๑.๓) ดำเนินธุรกิจอื่น ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการ ก.ล.ต.)”

^{๒๓} อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒, ๑๓.

^{๒๔} ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ประวัติและบทบาท, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/3c2DH9x>

^{๒๕} หลักทรัพย์จดทะเบียน (listed securities) คือ เป็นหลักทรัพย์ที่ได้รับการจดทะเบียนหรือได้รับอนุญาตให้ทำการซื้อขายใน SET ซึ่งจะต้องมี คุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่ SET กำหนด (Listing Rules)

ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์อีกแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (Market for Alternative Investment : mai) ซึ่งจัดตั้งขึ้น โดย SET โดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. และเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อเป็นตลาดทางเลือกในการระดมทุนระยะยาว ของธุรกิจประเภทบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก^{๒๖}

หลักเกณฑ์การเข้าเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน ใน mai ได้กำหนดแตกต่างจาก SET ในเรื่องดังต่อไปนี้

- ๑) การกำหนดทุนชำระแล้วและส่วนของผู้ถือหุ้น ที่มีจำนวนน้อยกว่า
- ๒) การกำหนดระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ ต่อเนื่องที่สั้นกว่าก่อนการยื่นขอจดทะเบียนใน mai
- ๓) การกระจายหุ้นให้มีจำนวนผู้ถือหุ้นรายย่อย ที่น้อยกว่า
- ๔) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่ต่ำกว่า

(๑.๒) บริษัท ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (Thailand Futures Exchange : TFEX) เป็นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาต ให้ประกอบการเป็นศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. ซึ่งดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ.๒๕๔๖ (พระราชบัญญัติ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ) และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต. โดยมีบทบาท สำคัญในการเป็นศูนย์กลางการซื้อขายอนุพันธ์เกี่ยวกับตราสารทุน ตราสารหนี้ และสินค้า โภคภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ภายใต้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ ซึ่งสินค้า ที่สามารถจัดให้มีการซื้อขายได้ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ คือ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าฟอร์เวิร์ด สัญญาฟิวเจอร์ส และสัญญาสวอปของสินทรัพย์ อ่างอิงประเภทต่าง ๆ^{๒๗}

^{๒๖} ตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ, พันธกิจและวิสัยทัศน์, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/3p3BQF3>

^{๒๗} ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า, ภาพรวมตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/2NoEVSl>

(๑.๓) บริษัท สำนักหักบัญชี (ประเทศไทย) จำกัด (Thailand Clearing House : TCH) เป็นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นสำนักหักบัญชี ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ และพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ ทั้งนี้ สำนักหักบัญชีเป็นบริษัทย่อยของ SET ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลาง การให้บริการเพื่อประโยชน์ในการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขาย ล่วงหน้าที่ซื้อขายใน SET, mai ตลาดตราสารหนี้ รวมถึงตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า โดยสำนักหักบัญชีจะทำหน้าที่ในการแทนคู่สัญญา (Central Counterparty: CCP) และรับประกันการชำระราคาและส่งมอบในทุก ๆ รายการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกิดขึ้น หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามสัญญา สำนักหักบัญชีจะเป็นผู้รับผิดชอบในการชำระราคาหรือส่งมอบหลักทรัพย์ให้แก่ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแทน อันเป็นกลไกสำคัญในการลดความเสี่ยงของคู่สัญญา (counterparty risk) จากการซื้อขายหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้า^{๒๘}

(๑.๔) บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด (Thailand Securities Depository : TSD) เป็นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ เป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์จากคณะกรรมการ ก.ล.ต. ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ ทั้งนี้ ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์เป็นบริษัทย่อยของ SET ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลาง ในการให้บริการที่ต่อเนื่องจากการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยให้บริการ ดังนี้^{๒๙}

(๑.๔.๑) ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ เป็นศูนย์กลาง ในการรับฝากหลักทรัพย์ไว้ในระบบไร้ใบหลักทรัพย์ (Scripless) ทั้งตราสารทุน และตราสารหนี้ โดยมีบริการรับฝากหลักทรัพย์ ถอนหลักทรัพย์ โอนหลักทรัพย์ จำนำ และเพิกถอนจำนำหลักทรัพย์ ซึ่งผู้ลงทุนสามารถทำรายการเหล่านี้ผ่านบริษัทสมาชิก ผู้ฝากหลักทรัพย์

^{๒๘} ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, รายละเอียดบริษัทสำนักหักบัญชี, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/3qwK8Wu>

^{๒๙} ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, รายละเอียดบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/3qDUC6n>

(๑.๔.๒) นายทะเบียนหลักทรัพย์ ทำหน้าที่ในการดูแลและรักษาข้อมูลหลักทรัพย์ และจัดทำทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ให้มีความถูกต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน โดยมีระบบการเก็บรักษา รวบรวมและประมวลผลข้อมูลในทะเบียนหลักทรัพย์ ตลอดจนระบบสำรอง กรณีที่ระบบหลักไม่สามารถใช้งานได้ และมีระบบห้องมั่นคงเพื่อจัดเก็บใบหลักทรัพย์และเอกสารสิทธิต่าง ๆ ให้ปลอดภัย รวมทั้งทำหน้าที่ในการควบคุมสัดส่วนการถือครองหลักทรัพย์ของผู้ลงทุนต่างชาติที่ซื้อขายใน SET ให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) ธุรกิจตัวกลาง ธุรกิจจัดการทรัพย์สิน และธุรกิจแนะนำการลงทุน รวมทั้งสมาคมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับธุรกิจดังกล่าว มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดการซื้อขายตราสารทางการเงินระหว่างผู้ระดมทุนและผู้ลงทุน โดยการกระจายหลักทรัพย์ไปสู่ผู้ลงทุน บริหารจัดการเงินทุนที่ได้จากการระดมทุน หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในตราสารทางการเงินให้แก่ผู้ลงทุน

(๒.๑) บริษัทหลักทรัพย์ (บล.) ต้องเป็นบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ และได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. โดยบริษัทหลักทรัพย์สามารถประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ดังต่อไปนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ

(๒.๑.๑) การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ หมายถึง การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนผู้รับคำสั่งซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุน แล้วทำหน้าที่แสวงหาคู่ค้าฝ่ายตรงข้ามให้ผู้ลงทุนซึ่งเป็นลูกค้าของตนเป็นทางค้าปกติ โดยได้รับค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนอื่น เช่น การรับเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ให้ลูกค้า หรือการรับคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์จากลูกค้า เป็นต้น

(๒.๑.๒) การค้าหลักทรัพย์ หมายถึง การเป็นผู้ดำเนินการซื้อ ขายหรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ในนามของตนเอง (ทำเพื่อบัญชีของตนเอง) กับผู้ลงทุนที่ต้องการซื้อ ขายหรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์เป็นทางค้าปกติ โดยกระทำ

นอกตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การแจ้งหรือแสดงราคาซื้อขายหรือราคาขายหลักทรัพย์ให้ผู้ลงทุน หรือการซื้อขายหลักทรัพย์กับบุคคลทั่วไป เป็นต้น

(๒.๑.๓) การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน หมายถึง การเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ประชาชนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์นั้น หรือที่เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใด ๆ เป็นทางคำปกติ โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น เช่น การให้บริการให้คำแนะนำด้านการลงทุนในหลักทรัพย์แก่ลูกค้า ซึ่งอาจเป็นการให้คำแนะนำด้วยวาจา หรือการให้คำแนะนำผ่านสิ่งตีพิมพ์ เป็นต้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการให้คำแนะนำแก่ประชาชนบางลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒.๑.๔) การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ หมายถึง การเป็นผู้รับหลักทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนจากบริษัทหรือเจ้าของหลักทรัพย์ไปเสนอขายต่อประชาชน โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ตาม เช่น การรับหลักทรัพย์ในประเทศหรือต่างประเทศ มาเสนอขายให้ผู้ลงทุนในประเทศไทย เป็นต้น

(๒.๑.๕) การจัดการกองทุนรวม (อธิบายรายละเอียดใน ๒.๓.๑)

(๒.๑.๖) การจัดการกองทุนส่วนบุคคล (อธิบายรายละเอียดใน ๒.๓.๒)

(๒.๑.๗) กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ ตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต.

(๒.๒) ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) ธนาคารและสถาบันการเงินจะต้องได้รับการแต่งตั้งหรือใบอนุญาตจากหน่วยงานกำกับดูแลจึงจะสามารถประกอบธุรกิจดังต่อไปนี้

(๒.๒.๑) การเป็น Primary Dealers (PD) คือ การเป็นคู่ค้าหลักในการซื้อขายตราสารหนี้กับภาครัฐที่ได้รับการแต่งตั้งจากธนาคารแห่งประเทศไทยสำหรับธุรกรรมการประมูลพันธบัตรภาครัฐ ธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตร เป็นต้น และที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงการคลัง ในฐานะผู้ค้าหลักธุรกรรมซื้อขายขาด (MOF Outright PD)

(๒.๒.๒) การเป็นผู้ค้าตราสารหนี้ (Dealer) คือ การเป็นตัวกลางระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยใช้วิธีแจ้งราคาและสั่งซื้อขายทางโทรศัพท์ เป็นส่วนใหญ่ Dealer จะมีรายได้จากส่วนต่างราคาซื้อและราคาขาย

(๒.๒.๓) การเป็นผู้จัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (Underwriter) ทำหน้าที่เช่นเดียวกับ บริษัทหลักทรัพย์ (บล.) ในหัวข้อ (๒.๑.๔)

(๒.๒.๔) การเป็นผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ (Bond holder Representative) ธนาคารและสถาบันการเงินทำหน้าที่เป็นผู้แทนของผู้ถือหุ้นกู้ ในรุ่นนั้น ๆ ทั้งหมด ในการดูแลมิให้บริษัทผู้ออกกระทำหรือห้ามกระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อข้อกำหนดสิทธิหรือทำให้ผู้ถือหุ้นกู้เสียประโยชน์ รวมถึงจัดการประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อขอมติเรียกร้องค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

(๒.๒.๕) การเป็นนายทะเบียน (Registrar) ในการให้บริการแก่ผู้ออกหลักทรัพย์และผู้ถือหลักทรัพย์ อาทิ จัดทำและบันทึกทะเบียนหลักทรัพย์ ให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบันตามความเป็นจริง เช่น การโอน การออกใบหลักทรัพย์ใหม่ การปิดสมุดทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ การจ่ายดอกเบี้ย เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ออกและผู้ถือในการตรวจดูทะเบียนหลักทรัพย์และการขอคัดสำเนา

(๒.๒.๖) การค้าหลักทรัพย์ ทำหน้าที่เช่นเดียวกับ บริษัทหลักทรัพย์ (บล.) ในหัวข้อ (๒.๑.๒)

(๒.๒.๓) การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน ทำหน้าที่เช่นเดียวกับบริษัทหลักทรัพย์ (บล.) ในหัวข้อ (๒.๑.๓)

(๒.๓) บริษัทหลักทรัพย์จัดการลงทุน (บลจ.) เป็นบริษัทหลักทรัพย์ประเภทหนึ่ง ซึ่งมีการบริหารจัดการกองทุนรวม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทดังนี้

(๒.๓.๑) การจัดการกองทุนรวม (Mutual fund) หมายถึง การเป็นผู้บริหารจัดการลงทุนตามโครงการจัดการกองทุนรวม โดยการออกเสนอขายหน่วยลงทุนจำหน่ายแก่ประชาชน เพื่อนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนนั้นไปลงทุนหรือแสวงหาประโยชน์ตามนโยบายที่กำหนดโดยลงทุนในหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า ทรัพย์สินอื่น หรือไปหาดอกผลหรือแสวงหาประโยชน์โดยวิธีอื่น เช่น การเสนอขายหน่วยลงทุนของกองทุนรวมประเภทต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น กองทุนรวมเพื่อการออม (Super Savings Fund : SSF) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

(๒.๓.๒) การจัดการกองทุนส่วนบุคคล (Private fund) หมายถึง การเป็นผู้จัดการเงินทุนของบุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้มอบหมายให้จัดการลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากหลักทรัพย์ ซึ่งอาจมีการลงทุนในทรัพย์สินอื่นด้วยเป็นทางค่าปกติโดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น เช่น ลูกค้ำมอบหมายบริษัทจัดการให้บริหารเงินทุนของตนตามความเสี่ยงที่ลูกค้ำสามารถยอมรับได้ เป็นต้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการจัดการลงทุนตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒.๔) ผู้ประกอบการกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เว้นแต่ผู้ประกอบการกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทที่ปรึกษาสัญญาซื้อขายล่วงหน้าอาจเป็นบุคคลธรรมดาที่ได้ ทั้งนี้ จะต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือจดทะเบียนกับสำนักงาน ก.ล.ต.

ในกรณีที่เป็นการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับผู้ลงทุนสถาบัน^{๓๐} แต่หากเป็นการประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าประเภทผู้จัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้าให้แก่ผู้ลงทุนสถาบันที่เป็นกองทุนรวมจะต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. โดยผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าสามารถประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าดังต่อไปนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ

^{๓๐} ผู้ลงทุนสถาบัน ได้แก่ผู้ลงทุนดังต่อไปนี้

๑. ธนาคารแห่งประเทศไทย
๒. ธนาคารพาณิชย์
๓. ธนาคารที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
๔. บริษัทเงินทุน
๕. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์
๖. บริษัทหลักทรัพย์
๗. บริษัทประกันวินาศภัย
๘. บริษัทประกันชีวิต
๙. กองทุนรวม
๑๐. กองทุนส่วนบุคคลซึ่งบริษัทหลักทรัพย์รับจัดการเงินทุนของผู้ลงทุนรายใหญ่พิเศษ ผู้ลงทุนรายใหญ่ หรือผู้ลงทุนตาม ๑. ถึง ๙. หรือ ๑๑. ถึง ๒๔.
๑๑. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
๑๒. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
๑๓. กองทุนประกันสังคม
๑๔. กองทุนการออมแห่งชาติ
๑๕. กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
๑๖. ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
๑๗. สถาบันการเงินระหว่างประเทศ
๑๘. สถาบันคุ้มครองเงินฝาก
๑๙. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
๒๐. นิติบุคคลประเภทบริษัท
๒๑. นิติบุคคลซึ่งมีผู้ลงทุนตาม ๑. ถึง ๒๑. ถือหุ้นรวมกันเกินกว่าร้อยละ ๗๕ ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด
๒๒. ผู้ลงทุนต่างประเทศซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกับผู้ลงทุนตาม ๑. ถึง ๒๑.
๒๓. ผู้จัดการกองทุน หรือผู้จัดการลงทุนในสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ตามประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุนว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบุคลากรในธุรกิจตลาดทุน
๒๔. ผู้ลงทุนอื่นใดตามที่สำนักงานประกาศกำหนด

(๒.๔.๑) การเป็นตัวแทนซื้อขายสัญญาซื้อขาย

ล่วงหน้า หมายถึง บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการ เพื่อทำการเป็นตัวแทนในการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับบุคคลอื่น โดยกระทำ เป็นทางค้ำปกติ แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงตัวแทนซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในลักษณะ ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒.๔.๒) การเป็นผู้ค้ำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

หมายถึง บุคคลซึ่งแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะเข้าเป็นคู่สัญญาซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า โดยการเสนอเข้า หรือเข้าเป็นคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยกระทำเป็นทางค้ำปกติ แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึง บุคคลซึ่งเสนอซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เพื่อตนเองที่กระทำในศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ได้รับใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ หรือผู้ค้ำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในลักษณะ ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒.๔.๓) การเป็นที่ปรึกษาสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

หมายถึง บุคคลซึ่งให้คำแนะนำหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้คำแนะนำ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่บุคคลอื่นเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความเหมาะสมในการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า โดยกระทำเป็นทางค้ำปกติ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบุคคลซึ่งให้คำแนะนำอันเป็นส่วนหนึ่งหรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบ การของตัวแทนซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือผู้ค้ำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือการให้ คำแนะนำในลักษณะตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒.๔.๔) การเป็นผู้จัดการเงินทุนสัญญาซื้อขาย

ล่วงหน้า หมายถึง บุคคลซึ่งเข้าจัดการเงินทุนหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะรับ จัดการเงินทุนให้แก่บุคคลอื่น เพื่อแสวงหาประโยชน์จากสัญญาซื้อขายล่วงหน้า โดยกระทำเป็นทางค้ำปกติและได้รับใบอนุญาตหรือได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าฯ แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้จัดการเงินทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ในลักษณะตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒.๔.๕) กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับสัญญาซื้อขาย
ล่วงหน้าตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒.๕) ผู้ประกอบการธุรกิจเป็นทรัสต์ ต้องเป็นธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน ที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น หรือนิติบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด และได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. ให้ผู้ประกอบการธุรกิจเป็นทรัสต์ ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ.๒๕๕๐ (“พระราชบัญญัติทรัสต์ฯ”)^{๓๑} ทั้งนี้ ทรัสต์เป็นบุคคลที่บริหารจัดการทรัพย์สิน ทรัพย์สินสิทธิ หรือใช้สิทธิใด ๆ เพื่อประโยชน์ของผู้รับประโยชน์ โดยอยู่บนพื้นฐานของนิติสัมพันธ์ที่เรียกว่า ทรัสต์ ซึ่งเกิดขึ้นจากความไว้วางใจของผู้ก่อตั้งทรัสต์ที่ได้โอนหรือก่อทรัพย์สินหรือสิทธิใด ๆ ในทรัพย์สินให้แก่ทรัสต์เพื่อบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในสัญญาก่อตั้งทรัสต์ โดยทรัสต์ต้องมีฐานะทางการเงิน ระบบงาน และคุณสมบัติที่เหมาะสมในการจัดการตั้งกองทรัสต์ เช่น การแยกทรัพย์สินกองทรัสต์ออกจากทรัพย์สินส่วนตัวของทรัสต์ จัดการ ดูแล ติดตามสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้นของกองทรัสต์ รวมไปถึงระบบควบคุม ตรวจสอบเพื่อให้กองทรัสต์เป็นไปตามสัญญาก่อตั้งทรัสต์และพระราชบัญญัติทรัสต์ฯ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันกฎหมายอนุญาตให้ก่อตั้งทรัสต์ได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการดำเนินธุรกรรมในตลาดทุนเท่านั้น เช่น การออกหลักทรัพย์ การแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ หรือธุรกรรมอื่นใดที่เป็นการส่งเสริมหรือเอื้ออำนวยต่อตลาดทุน เป็นต้น ส่วนการก่อตั้งทรัสต์เพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล (private trust) เช่น การจัดการทรัพย์สินของครอบครัว (family trust) การจัดการทรัพย์สินหลังตาย (trust for succession planning) หรือการกุศล (charity trust) ยังไม่มีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้ เป็นต้น

^{๓๑} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ผู้ประกอบการธุรกิจทรัสต์, จากเว็บไซต์ :

(๒.๖) สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย (Association of Thai Securities Companies : ASCO)^{๓๒} เป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนกับสำนักงาน ก.ล.ต. ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๒.๖.๑) เป็นศูนย์รวมของบริษัทหลักทรัพย์ทุกประเภทในการดำเนินการ

(๒.๖.๒) ส่งเสริมและพัฒนาตลาดทุนและธุรกิจหลักทรัพย์

(๒.๖.๓) คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของธุรกิจหลักทรัพย์

(๒.๖.๔) พัฒนามาตรฐานในการประกอบธุรกิจ

(๒.๖.๕) ร่วมมือกับหน่วยงานทางการในการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับธุรกิจหลักทรัพย์ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตลาดทุนไทย

(๒.๗) สมาคมบริษัทหลักทรัพย์จัดการลงทุน (Association of Investment Management Companies : AIMC)^{๓๓} เป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนกับสำนักงาน ก.ล.ต. ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๒.๗.๑) เป็นศูนย์รวมของบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจจัดการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจจัดการลงทุนประเภทกองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนส่วนบุคคล กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน กองทรัสต์เพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน หรือกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ก็ตาม

(๒.๗.๒) ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจจัดการลงทุน

^{๓๒} สมาคมบริษัทหลักทรัพย์, ประวัติสมาคม, จากเว็บไซต์ : <http://www.asco.or.th/about.php>

^{๓๓} สมาคมบริษัทหลักทรัพย์จัดการลงทุน, วัตถุประสงค์, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/3sKePti>

จัดการลงทุน

(๒.๗.๓) คุ้มครองป้องกันและพิทักษ์ธุรกิจ

(๒.๗.๔) ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลธุรกิจประเภทการจัดการลงทุน ในการออกระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ทุกประเภท

(๒.๘) สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย^{๓๔} (Thai Bond Market Association : ThaiBMA) เป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงาน ก.ล.ต. โดยมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๒.๘.๑) การเป็นองค์กรกำกับดูแลตนเอง (SRO) โดยการกำกับดูแลสมาชิกเพื่อให้การประกอบธุรกรรมการค้าตราสารหนี้เป็นไป อย่างโปร่งใสและเป็นธรรม และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน

(๒.๘.๒) การให้บริการและเป็นศูนย์กลางข้อมูล ในตลาดตราสารหนี้ เป็นสื่อกลางในการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ในตลาดตราสารหนี้ ประกอบด้วยข้อมูลการซื้อขายในตลาดรอง ข้อมูลพื้นฐานของตราสารหนี้ (Bond Features) ข้อมูลราคาอ้างอิงต่าง ๆ (Reference yield) ของตลาด ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการลงทุน

บทบาทการให้บริการด้านข้อมูลที่สำคัญ อีกประการหนึ่ง คือ การทำหน้าที่ “Bond Pricing Agency” เพื่อเผยแพร่ราคาอ้างอิง สำหรับการ mark-to-market ของผู้ลงทุนโดยเฉพาะกองทุนรวมต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อกำหนด ราคายุติธรรมสำหรับตราสารหนี้ที่มีสภาพคล่องในการซื้อขายน้อย

(๒.๘.๓) การกำหนดวิธีปฏิบัติและมาตรฐานต่าง ๆ ของตลาดตราสารหนี้ (Market Convention/Standard) เพื่อให้สมาชิกและทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องดำเนินธุรกรรม มีมาตรฐานเดียวกัน เช่น การกำหนดสัญลักษณ์มาตรฐาน

^{๓๔} สมาคมตลาดตราสารหนี้, บทบาทหน้าที่, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/39StlXe>

ของตราสารหนี้ภาครัฐและเอกชนการกำหนดมาตรฐานการคำนวณราคาและอัตราผลตอบแทนของตราสารหนี้ประเภทต่าง ๆ การกำหนดมาตรฐานด้านงานทะเบียนตราสารหนี้ เป็นต้น

(๒.๘.๔) การพัฒนาตลาดตราสารหนี้ (Market Development) เครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการซื้อขายและลงทุนในตราสารหนี้ เช่น การพัฒนา benchmark ต่าง ๆ เช่น Yield curve, Bond index เป็นต้น รวมถึงการจัดอบรมความรู้ด้านตราสารหนี้แก่บุคลากรด้านตราสารหนี้ นักลงทุน นักศึกษา ประชาชนและผู้สนใจทั่วไปเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจตลาดตราสารหนี้มากยิ่งขึ้น

(๓) ผู้ประกอบการวิชาชีพในตลาดทุน

(๓.๑) ที่ปรึกษาทางการเงิน ต้องเป็นสถาบันการเงินหรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการประกอบธุรกิจเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ที่ปรึกษาทางด้านการบัญชี หรือที่ปรึกษาทางด้านกฎหมาย และต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาทางการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

ที่ปรึกษาทางการเงินทำหน้าที่ในการให้บริการคำปรึกษา ความเห็น และการจัดเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ แก่บริษัทมหาชนจำกัด เพื่อนำเสนอคณะกรรมการ ก.ล.ต. SET ผู้ถือหุ้นและประชาชนทั่วไป เช่น กรณีจะนำหุ้นออกเสนอขายต่อประชาชนทั่วไป หรือจะนำหุ้นเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือจะจัดทำแผนฟื้นฟูเพื่อแก้ไขฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทให้พ้นจากการเข้าข่ายถูกเพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นต้น นอกจากนี้ ที่ปรึกษาทางการเงินยังมีบทบาทต่อการผลักดันบริษัทจดทะเบียนให้เกิดการกำกับดูแลกิจการเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของตลาดทุนไทย^{๓๕}

^{๓๕} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ผู้ประกอบวิชาชีพที่ปรึกษาทางการเงิน, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/39Mib6e>

(๓.๒) ผู้สอบบัญชี เป็นบุคคลที่ได้รับการขึ้นทะเบียน และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งสามารถตรวจสอบและรับรองบัญชีบริษัทและห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลตามมาตรา ๓๙ แห่งประมวลรัษฎากร ทั้งนี้ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่จะสามารถ รับรองงบการเงินของบริษัทที่ออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนได้จะต้องเป็นบุคคล ที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. และต้องสังกัดสำนักงานสอบบัญชี (ปฏิบัติงาน เต็มเวลาให้กับสำนักงานสอบบัญชี) ที่มีระบบควบคุมคุณภาพงานที่เพียงพอ และ น่าเชื่อถือว่าจะสามารถดูแลให้ผู้สอบบัญชีในสังกัดปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน วิชาชีพบัญชีได้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้สอบบัญชีมีสิทธิสอบบัญชีบริษัทหลักทรัพย์ บริษัทที่ออกหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขาย ในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ^{๓๖}

(๓.๓) ผู้ประเมินมูลค่าทรัพย์สิน ต้องเป็นนิติบุคคล ที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. โดยมีทุนชำระแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ล้านบาท และมีประสบการณ์ในการให้บริการด้านการประเมินมูลค่าทรัพย์สินในประเทศไทย อย่างต่อเนื่องเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี และมีระบบงานที่สามารถควบคุมให้ การปฏิบัติงานประเมินมูลค่าทรัพย์สินเป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณในการประเมิน มูลค่าทรัพย์สิน^{๓๗}

(๓.๔) สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ต้องเป็นนิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย และได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. โดยมีทุนชำระ แล้วไม่น้อยกว่า ๕๐ ล้านบาท และมีระบบงานในการติดตามดูแลการปฏิบัติงานเพื่อให้ การจัดอันดับความน่าเชื่อถือเป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ

^{๓๖} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, การกำกับรายงานทางการเงินและผู้สอบบัญชี, จากเว็บไซต์ : <https://www.sec.or.th/th/pages/lawandregulations/auditoraccount.aspx>

^{๓๗} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ประเมินมูลค่าทรัพย์สิน, จากเว็บไซต์ : <https://www.sec.or.th/th/pages/lawandregulations/valuationcompany.aspx>

(๓.๕) ผู้แนะนำการลงทุน (Investment Consultant : IC) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำการลงทุนแก่นักลงทุน ได้แก่ การติดต่อเพื่อชักชวนให้มีการลงทุน หรือการให้คำแนะนำ เพื่อการซื้อขายหรือลงทุนในผลิตภัณฑ์ในตลาดทุน (อาทิ หุ้น พันธบัตร กองทุนรวม หรือ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า) โดยไม่มีการวางแผนหรือการวิเคราะห์การลงทุนประกอบการให้คำแนะนำ

(๓.๖) ผู้วางแผนการลงทุน (Investment Planner : IP) เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำการลงทุนแก่ผู้ลงทุน สามารถวางแผนประกอบการให้คำแนะนำการลงทุนแก่นักลงทุนที่เฉพาะเจาะจง และเหมาะสมกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผู้ลงทุนได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลของลูกค้าแต่ละรายในเชิงลึกเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการวางแผนและให้คำแนะนำการลงทุนในผลิตภัณฑ์ในตลาดทุนแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และวัตถุประสงค์การลงทุนของลูกค้าแต่ละราย

(๓.๗) นักวิเคราะห์การลงทุน (Investment Analyst) แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑. นักวิเคราะห์การลงทุนปัจจัยพื้นฐาน ๒. นักวิเคราะห์การลงทุนปัจจัยทางเทคนิค โดยทั้ง ๒ ประเภทต่างมีลักษณะงาน และคุณลักษณะที่เหมือนกัน คือ เปรียบเสมือนผู้คัดกรองและประมวลข้อมูลข่าวสารที่สำคัญด้านการลงทุน เพื่อให้คำแนะนำ และกำหนดกลยุทธ์การลงทุนให้กับนักลงทุน โดยหน้าที่หลักของนักวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน คือการค้นหาบริษัทจดทะเบียนที่น่าสนใจลงทุน โดยการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของบริษัท เริ่มจากการออกเยี่ยมชมกิจการ และสัมภาษณ์ผู้บริหาร หาข้อมูลที่น่าสนใจมาวิเคราะห์แนวโน้มของธุรกิจ แนวโน้มของอุตสาหกรรม จัดทำประมาณการงบการเงินและวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรและปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ตลอดจนแนวโน้มการจ่ายเงินปันผลเพื่อนำมาสร้างแบบจำลองทางการเงินและประเมินมูลค่าที่เหมาะสมของราคาหุ้นด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้จะถูกนำมาเรียบเรียงเขียนเป็นบทวิเคราะห์ เพื่อแนะนำให้นักลงทุนซื้อหรือขายหุ้นของบริษัทจดทะเบียนนั้น ๆ ส่วนนักวิเคราะห์การลงทุนทางเทคนิคจะเน้น

ศึกษาการเคลื่อนไหวของราคาหุ้นและปริมาณการซื้อขายในอดีตมาวิเคราะห์แนวโน้มอนาคตของหุ้นนั้น ๆ ว่าอยู่ในขาขึ้นหรือขาลง อยู่ในจังหวะที่ควรซื้อหรือขาย^{๓๘}

(๓.๘) ผู้จัดการกองทุน (Fund Manager) ทำหน้าที่ตัดสินใจลงทุนหรือซื้อขายหลักทรัพย์ต่าง ๆ ของกองทุนรวมหรือหาผลตอบแทนให้แก่กองทุนรวมโดยวิธีอื่นตามนโยบายที่กำหนดไว้

๑.๒.๑.๒ กลุ่มผู้ระดมทุน และสมาคมที่เกี่ยวข้อง

ในการระดมทุน ผู้ระดมทุนจะสร้างตราสารทางการเงินขึ้นเพื่อนำออกขายให้แก่ผู้ลงทุน และนำเงินทุนที่ได้จากการขายตราสารนั้นไปใช้เพื่อการลงทุนต่อไป ซึ่งอาจเป็นการเสนอขายตราสารทางการเงินต่อประชาชนทั่วไป (Public Offering : PO) หรือบุคคลในวงจำกัด (Private Placement : PP) โดยจะมีที่ปรึกษาทางการเงินผู้ประเมินมูลค่า ผู้สอบบัญชี เข้ามาให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในขั้นตอนต่าง ๆ ของการระดมทุนจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

(๑) บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ทั้งที่มีและไม่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อาจระดมทุนโดยการเสนอขายหลักทรัพย์ประเภทหุ้น หุ้นกู้ ตั๋วเงิน ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น ซึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทจำกัด หรือเจ้าของหลักทรัพย์ได้ยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ (Filing) และร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงาน และแบบแสดงรายการข้อมูลเสนอขายหลักทรัพย์และร่างหนังสือชี้ชวนมีผลใช้บังคับแล้ว ทั้งนี้ การเสนอขายหลักทรัพย์จะต้องทำผ่านบริษัทหลักทรัพย์ที่รับเป็นผู้จัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (Underwriter) การเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทดังต่อไปนี้

^{๓๘} เส้นทางวิชาชีพธุรกิจหลักทรัพย์, https://www.set.or.th/professional/Download/career/prof_book.pdf

(๑.๑) การเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ต่อประชาชน เป็นการทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการเสนอขายหลักทรัพย์ทางการเงินที่ออกใหม่ต่อประชาชน เป็นครั้งแรก (Public Offering : PO) บริษัทจะต้องได้รับอนุญาตให้เสนอขายหลักทรัพย์ จากสำนักงาน ก.ล.ต. และต้องมีโครงสร้างการถือหุ้น ตลอดจนคุณสมบัติอื่น ๆ เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ในเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดี เช่น มีการรักษาสิทธิของผู้ถือหุ้นและปฏิบัติ ต่อผู้ถือหุ้นอย่างเป็นธรรม และมีงบการเงินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เป็นต้น

(๑.๒) การเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ต่อบุคคลในวงจำกัด เป็นการเสนอขายหลักทรัพย์ต่อผู้ลงทุนโดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งอาจกำหนดจำนวนประเภท หรือสัดส่วนของผู้ลงทุนที่มีการเสนอขายหลักทรัพย์ หรือมูลค่าทั้งหมดของหลักทรัพย์ เสนอขาย เช่น ในกรณีเสนอขายหลักทรัพย์ หากจะเสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ต่อผู้ลงทุน สถาบัน หรือการเสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ที่มีมูลค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน ๒๐ ล้านบาท ภายในรอบระยะเวลา ๒ เดือน เป็นต้น ในการเสนอขายหลักทรัพย์ประเภทดังกล่าว บริษัทที่ออกหลักทรัพย์จะต้องได้รับอนุญาตให้เสนอขายหลักทรัพย์จากสำนักงาน ก.ล.ต. และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขภายหลังการอนุญาตด้วย อาทิ ในกรณีเสนอขาย ตราสารหนี้ ที่ผู้ออกจะต้องปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติตลอดอายุของตราสารหนี้ ตามเงื่อนไขข้อกำหนดสิทธิ (Covenant) เช่น การดำรงสัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่เกินอัตราส่วนที่กำหนด (D/E Ratio) เป็นต้น

(๒) สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย (Thai Listed Companies Association : TLCA)^{๓๓} เป็นสมาคมที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๒.๑) เป็นตัวแทนของบริษัทจดทะเบียนใน SET ซึ่งเป็นสมาชิก ในการประสานงาน และติดตามการแก้ไขและปรับปรุงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของหน่วยงาน กำกับดูแล และหน่วยงานราชการ

^{๓๓} สมาคมบริษัทจดทะเบียน, การกิจและวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/2LP1D5u>

(๒.๒) ประสานงานระหว่างสมาชิกให้ความร่วมมือ และประสานงานกับ SET และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒.๓) ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจในทางพาณิชย์กรรม หรือการเงินหรืออุตสาหกรรมของสมาชิก

(๒.๔) ส่งเสริมให้บริษัทสมาชิกปฏิบัติตามกฎหมาย และแนวปฏิบัติที่ออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลและหน่วยงานราชการ

(๓) สมาคมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ^{๔๐} มีวัตถุประสงค์ในการเป็นศูนย์รวมของบริษัทจดทะเบียนใน mai เพื่อส่งเสริมและพัฒนา บริษัทจดทะเบียน สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนเสริมสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งให้สมาชิก และบริษัทที่เตรียมจะเข้าจดทะเบียนใน mai

๑.๒.๑.๓ กลุ่มผู้ลงทุน และสมาคมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ลงทุนในตราสารทางการเงินที่ซื้อขายกันในตลาดทุน ของประเทศ ประกอบไปด้วยผู้ลงทุนที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งการส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ลงทุนมีทางเลือกที่หลากหลายในการลงทุน และการคุ้มครองผู้ลงทุน ให้มีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตลาดทุน ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

(๑) สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย (Thai Investors Association : TIA)^{๔๑} เป็นสมาคมที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ในการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการเงินส่วนบุคคล ให้แก่ผู้ลงทุน และพิทักษ์สิทธิของผู้ลงทุน

^{๔๐} สมาคมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ, ชมรม mai CEO ประกาศก่อตั้ง “สมาคมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai, จากเว็บไซต์ : <https://bit.ly/3qRA0Ib>

^{๔๑} สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย, ประวัติสมาคมฯ, จากเว็บไซต์ : <http://www.thaiinvestors.com/aboutus/>

(๒) สมาพันธ์กิจตลาดทุนไทย (Federation of Thai Capital Market Organizations: FETCO)^{๔๒} จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องในตลาดทุนไทย ปัจจุบันมีสมาชิก ๗ องค์กร ประกอบด้วย สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมบริษัทจัดการลงทุน สมาคมนักวิเคราะห์การลงทุน สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย และ SET ซึ่งมีพันธกิจสำคัญในการเป็นตัวแทนของผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจตลาดทุนไทย ในด้านการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนไทย และเสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อหน่วยงานรัฐเพื่อพัฒนาธุรกิจตลาดทุนไทย รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนไทย ให้เติบโตต่อเนื่องอย่างยั่งยืน มีเสถียรภาพ และมีประสิทธิภาพ

๑.๒.๒ กลไกการกำกับดูแลตลาดทุน

๑.๒.๒.๑ หน่วยงานกำกับดูแล

(๑) กระทรวงการคลัง จะเป็นผู้มีหน้าที่สอดส่องเสถียรภาพทางการเงินของประเทศและแนวโน้มตลาดของโลกเพื่อนำมาศึกษาและปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเมื่อมีการกำหนดแนวทางในรูปแบบของนโยบายแล้ว คณะกรรมการ ก.ล.ต. ก็มีหน้าที่พัฒนาตลาดทุนให้สอดคล้องกับแนวนโยบายนั้น ๆ เพื่อให้ตลาดทุนดำเนินการไปอย่างสอดคล้องกับรูปแบบของการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ กระทรวงการคลังยังรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของตลาดการเงิน โดยการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนนั้น มีสำนักงาน ก.ล.ต. เป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแล และยังขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลังด้วย ดังนั้น การดำเนินงานต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์ฯ ไปจนถึงการกำกับดูแลบุคคลที่เกี่ยวข้องในตลาดทุนก็เป็นหน้าที่ของสำนักงาน ก.ล.ต. โดยอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงการคลัง เช่น การกำกับดูแลการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ฯ การดำเนินงานของกองทุนรวมต่าง ๆ เป็นต้น^{๔๓}

^{๔๒} สมาพันธ์กิจตลาดทุนไทย, เกี่ยวกับสมาพันธ์กิจตลาดทุนไทย, จากเว็บไซต์: <https://www.fetco.or.th/about-us/>

^{๔๓} อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 2, 33.

รูปที่ ๘ หน่วยงานกำกับดูแลด้านการพัฒนาตลาดทุน

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(๒) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นองค์กรหนึ่งของกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีหน้าที่ที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้แบ่งงานหลักออกเป็นการปฏิบัติงานในด้านจดทะเบียนและบริการข้อมูลธุรกิจ ด้านส่งเสริมผู้ประกอบการ การพัฒนาธุรกิจและสถาบันการค้า ด้านธรรมาภิบาลธุรกิจ และด้านบริหารทั่วไป

ในเบื้องต้นบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ต้องจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เพื่อเป็น “บริษัทมหาชน” อันจะทำให้นิติบุคคลดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญที่เกี่ยวกับหลักการค้ากับดูแลกิจการ เช่น คุณสมบัติทั่วไปของกรรมการต้องบรรลุนิติภาวะ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ บทบาทหน้าที่ของกรรมการที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับ

ของบริษัทและมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น รวมถึงไม่ประกอบกิจการอย่างเดียวกันหรือแข่งขันกับกิจการของบริษัท อีกทั้ง ระบุถึงสิทธิพื้นฐานของผู้ถือหุ้น เช่น สิทธิรับเงินปันผล สิทธิในการเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น สิทธิในการมอบฉันทะให้คนอื่นเข้าประชุมแทน สิทธิเรียกประชุมผู้ถือหุ้น เมื่อผู้ถือหุ้นมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ และกรณีผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ มีสิทธิขอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดในวาระการประชุม เป็นต้น^{๔๔}

(๓) ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่หลักในการกำกับดูแลระบบการเงินของประเทศ การออกกฎเกณฑ์และควบคุมสถาบันการเงิน นำออกหมุนเวียนซึ่งธนบัตรไทย และการควบคุมการถ่ายโอนเงินตราระหว่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้เป็นไปอย่างราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมไม่ให้เกิดภาวะเงินเฟ้อหรือค่าเงินแข็งตัว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินและต้นทุนทางการเงินในตลาดทุนได้ อีกทั้งยังคงคอยควบคุมปริมาณกระแสเงินเข้าออกของตลาดทุนโดยการปรับลดหรือเพิ่มอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยถือเป็นผู้ลงทุนคนหนึ่งในตลาดการเงินซึ่งการลงทุนของธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ และตลาดทุนได้ เช่น การทำธุรกรรมผ่านตลาดซื้อคืนของประเทศไทย การทำธุรกรรม swap กับสถาบันการเงิน เป็นต้น การทำธุรกรรมเหล่านี้มีส่วนช่วยต่อการดำเนินงานและการปรับสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับตลาดทุนในฐานะที่เป็นผู้ประกอบการและผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ด้วย^{๔๕}

^{๔๔} สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, บทบาทหน้าที่หน่วยงานอื่น, จากเว็บไซต์:

<https://www.sec.or.th/cgthailand/th/pages/overview/relatedorganizations.aspx>

^{๔๕} อังแล้ว เจริญธรรมที่ 2, 35-37.

(๔) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและส่งเสริมพัฒนาธุรกิจประกันภัยให้มีประสิทธิภาพ และคุ้มครองประชาชนให้ได้รับสิทธิประโยชน์จากการประกันภัยอย่างครบถ้วน^{๔๖} และในปัจจุบัน ผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยมักจะเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยควบคู่กับหลักทรัพย์บางประเภท เช่น กรมธรรม์ประกันชีวิตพร้อมกองทุนรวม หรือ Unit-Link^{๔๗} เป็นต้น จึงทำให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสำนักงาน ก.ล.ต. ในการกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจประกันภัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการดูแลบริษัทประกันภัยให้ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและการปฏิบัติตามแนวทางธรรมาภิบาลที่เป็นสากล ไปตลอดจนการดูแลเรื่องการเสนอขายหลักทรัพย์ควบคู่กรมธรรม์ประกันภัย อีกทั้งการทำหน้าที่ของตัวแทนประกันภัยซึ่งเข้าถึงผู้ลงทุนในวงกว้างเป็นปกติ หากสนับสนุนให้มีการออกและเสนอขายสินค้าและบริการผ่านตัวแทนขายประกันชีวิตเหล่านี้ก็จะส่งผลดีต่อการขยายจำนวนผู้ลงทุนซึ่งก่อให้เกิดโครงสร้างตลาดทุนที่ดีได้อีกด้วย^{๔๘}

^{๔๖} สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, แนวทางการกำกับ, จากเว็บไซต์ :

<https://www.oic.or.th/th/education/company/directive>

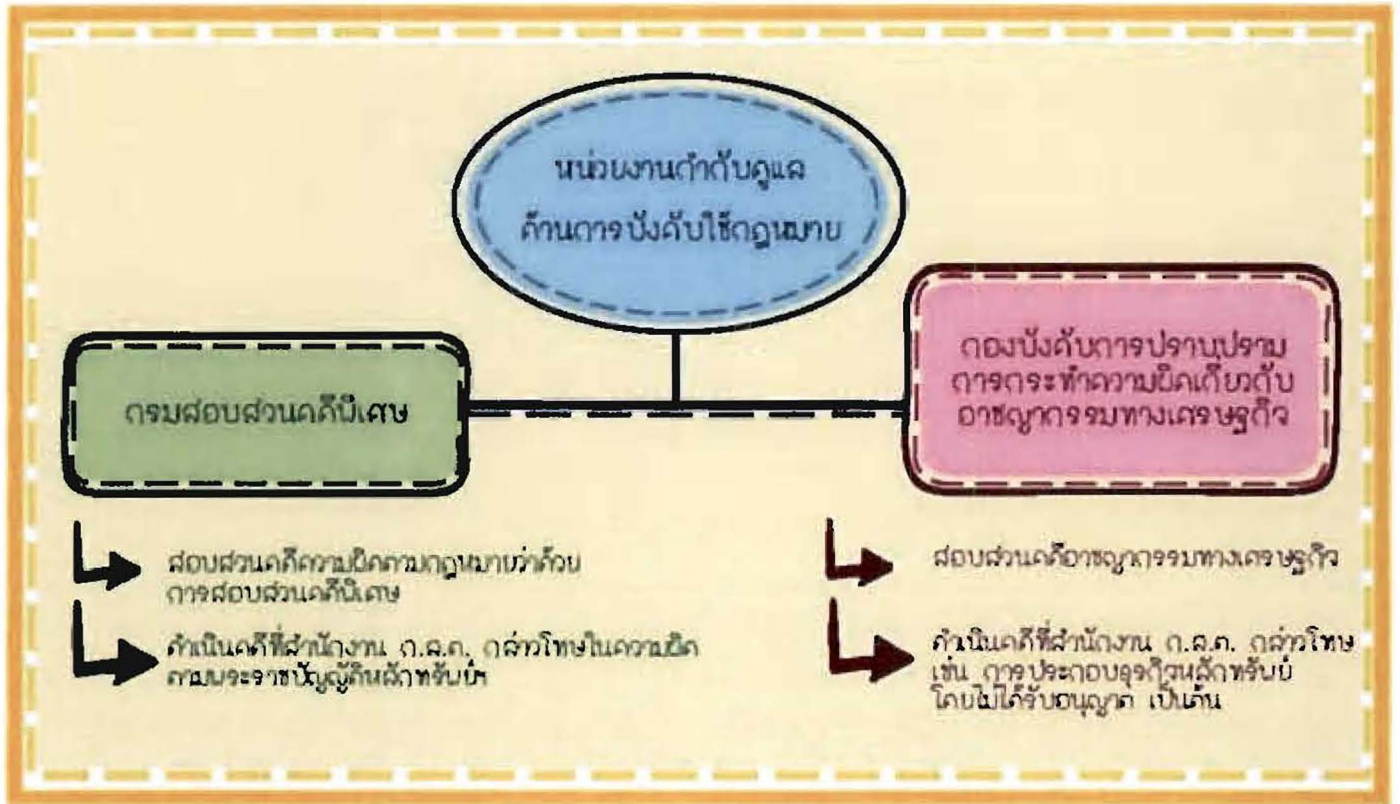
^{๔๗} ณฤทธิ วรพงษ์ดี, (2553). รู้จักกับ Unit-Link ประกันชีวิตควบการลงทุน. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ก.ค. 2563,

จากเว็บไซต์: <https://www.set.or.th/set/education/knowledgedetail.do?contentid=534&type=article>

^{๔๘} หลักการการกำกับดูแลการเสนอขายกรมธรรม์ Unit-Link

๑.๒.๒.๒ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

รูปที่ ๙ หน่วยงานกำกับดูแลด้านการบังคับใช้กฎหมาย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(๑) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (Department of Special Investigation : DSI) อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม โดยมีอำนาจในการป้องกัน การปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวนคดีความผิดทางอาญาที่ต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวน โดยใช้วิธีการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ ทั้งนี้ บัญชีท้ายของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ ได้กำหนดให้คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นคดีพิเศษที่ต้องอยู่ภายใต้การสอบสวนของพนักงานสืบสวนคดีพิเศษ^{๔๘} ซึ่งจะดำเนินคดีที่สำนักงาน ก.ล.ต. มีการกล่าวโทษในความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ กำหนด ตามกระบวนการของประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับการทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิด

^{๔๘} กรมสอบสวนคดีพิเศษ, การกิจและหน้าที่, จากเว็บไซต์ <https://www.dsi.ga.th/th/Detail/Mission-and-Duty>

เกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (ปันหุ้น) หรือการกระทำทุจริตของผู้ชำระบัญชีในการเลิกกองทุนรวม เป็นต้น

(๒) กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (ปอศ.) มีอำนาจในการป้องกัน การปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวนคดีความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ จึงมีอำนาจในการดำเนินคดีที่สำนักงาน ก.ล.ต. กล่าวโทษ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงิน หรือการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

๒. พัฒนาการที่สำคัญของตลาดทุนไทย

ตลาดทุนนับได้ว่าเป็นหนึ่งในเสาหลักที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากบทบาทตลาดทุนที่เพิ่มขึ้นจากการใช้ประโยชน์ของภาคเศรษฐกิจจริง และภาครัฐที่ใช้เครื่องมือระดมทุนผ่านตลาดทุน รวมถึงบทบาทการเป็นช่องทางการออมและการลงทุนของภาคประชาชน

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔) มุ่งส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนให้กว้างขวางขึ้น ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ ๑ ที่ได้วางรากฐานเศรษฐกิจในด้านการระดมทุนของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศไปแล้ว อย่างไรก็ตาม หากไม่มีการลงทุนในภาคเอกชนต่อ สิ่งที่รัฐลงทุนไปก็จะใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ การลงทุนจากส่วนเอกชนจึงสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้ภาคตลาดทุนจึงเริ่มมีบทบาทเพื่อให้เอกชนมีช่องทางการระดมทุนเพิ่ม จึงเกิดขึ้นโดยเริ่มต้นการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ฯ ขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้นมา

พัฒนาการของตลาดทุนไทยเติบโตอย่างต่อเนื่อง ผ่านทั้งช่วงเศรษฐกิจเติบโตสูงสุดจากภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงความสามารถข้ามผ่านวิกฤติเศรษฐกิจครั้งสำคัญได้เห็นได้จากการเติบโตทั้งแนวกว้างและแนวลึก ทั้งในด้านขนาดของตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่ใหญ่ขึ้น และมีมูลค่าการซื้อขายที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการมีจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่เพิ่มขึ้น มีบริษัทจดทะเบียนในธุรกิจที่หลากหลายทั้งขนาดใหญ่และเล็ก รวมถึงมีจำนวนผู้ลงทุนเพิ่มขึ้น มีจำนวนผู้เล่นรายใหม่ที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากตลาดทุนเพิ่มขึ้นและหลากหลายขึ้น

นอกจากนี้ ตลาดทุนยังได้พัฒนาสินค้าและบริการที่หลากหลาย รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาตลาดทุนและเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งการสร้างความร่วมมือและเชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศทั้งในภูมิภาคอาเซียนและตลาดหลักทรัพย์ในภูมิภาคสำคัญของโลก ซึ่งกลไกเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ตลาดทุนไทยเติบโตและพัฒนาจนทัดเทียมกับตลาดทุนในระดับสากลและสามารถแข่งขันได้กับตลาดทุนในภูมิภาค

๒.๑ ตลาดทุนไทยเป็นหนึ่งในเสาหลักสำคัญของเศรษฐกิจไทย

ขนาดของตลาดทุนประกอบไปด้วยตราสารหลักทรัพย์และตราสารหนี้ โดย ณ สิ้นปี ๒๕๖๒ ขนาดตลาดหลักทรัพย์ซึ่งคิดจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดเท่ากับ ๑๖.๙๖ ล้านล้านบาท และขนาดตลาดตราสารหนี้ ได้แก่ มูลค่าคงค้างตราสารหนี้ภาครัฐเท่ากับ ๙.๕๖ ล้านล้านบาท และมูลค่าคงค้างตราสารหนี้ภาคเอกชนเท่ากับ ๓.๖๔ ล้านล้านบาท ทำให้ตลาดทุนมีขนาดรวมกัน ณ สิ้นปี ๒๕๖๒ เท่ากับ ๓๐.๑๖ ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นกว่า ๑.๓ เท่าจาก ณ สิ้นปี ๒๕๕๒ (๑๒.๐๓ ล้านล้านบาท) คิดเป็นร้อยละ ๑๘๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)

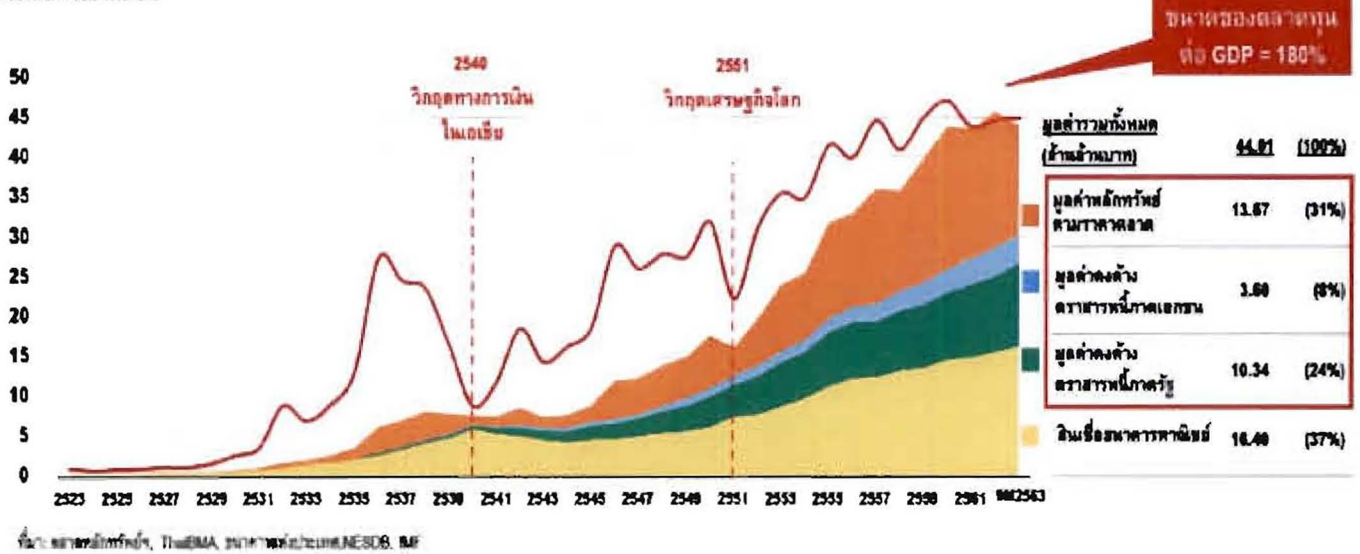
ตั้งแต่จัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ฯ กว่า ๔๕ ปีที่ผ่านมา ตลาดทุนไทยได้ก้าวผ่านวิกฤติการณ์ทางการเงินครั้งใหญ่และสามารถพลิกฟื้นกลับมาได้ทั้ง ๒ ครั้ง คือ ปี ๒๕๔๐ วิกฤติการณ์ทางการเงินในเอเชีย (วิกฤติต้มยำกุ้ง) และ ปี ๒๕๕๑ วิกฤติเศรษฐกิจโลก ซึ่งทำให้ตลาดทุนต้องปรับตัวและสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ร่วมตลาดทั้ง ecosystem ดังจะเห็นได้จากในช่วงหลังวิกฤติต้มยำกุ้ง ภาคการเงินได้จัดทำแผนปฏิรูปตลาดการเงินและตลาดทุนไทยเพื่อช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจการเงินของประเทศที่สำคัญ อาทิ (๑) เสริมความแข็งแกร่งของธนาคารพาณิชย์ ส่งเสริมการควมบรมสถาบันการเงิน และขยายขอบเขตธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไปสู่ universal banking เป็นผลให้สถาบันการเงินได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ มีจำนวนลดลงจากก่อนเกิดวิกฤติ ณ มกราคม ๒๕๔๐ จำนวน ๑๗๖ แห่ง ระหว่างจัดทำมาตรการ ณ ธันวาคม ๒๕๔๖ คงเหลือ ๘๓ แห่ง และเมื่อสิ้นสุดมาตรการ ณ ธันวาคม ๒๕๕๒ คงเหลือ ๓๙ แห่ง (๒) การออกมาตรการเพื่อกระตุ้นการระดมทุนผ่านตลาดตราสารหนี้ ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้รัฐบาลและรัฐวิสาหกิจมีการออกพันธบัตรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงภาคเอกชนมีการเสนอขายตราสารทุนและออกหุ้นกู้ในประเทศ และ (๓) ภาครัฐมีนโยบายให้รัฐวิสาหกิจเข้าจดทะเบียนเพื่อระดมทุนในตลาดหุ้น ส่งผลให้หลังจากช่วงปี ๒๕๔๐ มีรัฐวิสาหกิจและบริษัทลูกของรัฐวิสาหกิจทยอยเข้าจดทะเบียน

นอกจากนี้ ในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๕๑ จะเห็นได้ว่า บริษัทจดทะเบียนได้เร่งระดมทุนจากตลาดหลักทรัพย์เพื่อขยายธุรกิจออกไปยังภูมิภาคสำคัญของโลก ทำให้ขนาดของตลาดหลักทรัพย์ฯ ตามราคาตลาดเติบโตแบบก้าวกระโดด และถือเป็นส่วนสำคัญของการพลิกฟื้นการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศในช่วงนั้น

รูปที่ ๑๐ ขนาดของตลาดทุนต่อขนาดเศรษฐกิจของประเทศ (GDP)

ขนาดของตลาดทุนต่อขนาดเศรษฐกิจของประเทศ

หน่วย: ล้านล้านบาท

๒.๒ ตลาดทุนไทยเชิงเปรียบเทียบเทียบกับตลาดต่างประเทศ

ตลาดหลักทรัพย์ไทยได้พัฒนาจนมีสถานะทัดเทียมกับตลาดอื่น ๆ ในระดับสากล และสามารถแข่งได้กับตลาดหลักทรัพย์ชั้นนำในภูมิภาค ดังรูปสรุปภาพรวมสถิติที่สำคัญของตลาดหลักทรัพย์เปรียบเทียบกับตลาดอื่น ๆ ในภูมิภาค ทั้งในด้านขนาดของตลาด ด้านสภาพคล่อง และด้านความยั่งยืน ดังนี้

๒.๒.๑ ด้านขนาดของตลาดหลักทรัพย์

ตลาดหลักทรัพย์ไทยมีขนาดใหญ่เป็นลำดับ ๒ ของอาเซียน เป็นรองเพียงสิงคโปร์ ซึ่งปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์แม้จะเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กแต่สามารถขึ้นเป็นลำดับที่ ๑ ได้ เนื่องจากสามารถดึงดูดบริษัทจากต่างประเทศให้เข้ามาจดทะเบียนได้ถึง ๒๕๓ บริษัท (เป็นบริษัทสัญชาติจีน ๙๓ บริษัท) ขณะที่ตลาดหลักทรัพย์ไทยมีบริษัทต่างประเทศเข้ามาจดทะเบียนเพียง ๑ หลักทรัพย์^{๕๐}

^{๕๐} ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์แบบต่ออายุได้เพื่อธุรกิจโรงแรมและสิทธิการเช่าตราที่จิก ฮอสพิทอลลิตี้ (SHREIT) ซึ่งเป็นบริษัทโฮลดิ้งต่างประเทศ โดยถือหุ้นร้อยละ ๑๐๐ ในบริษัทที่เป็นผู้ให้เช่าหลักของโรงแรม ประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ที่มี

จึงนับเป็นโอกาสของตลาดหลักทรัพย์ไทยที่จะต้องเร่งผลักดันให้มีบริษัทที่น่าสนใจ จากต่างประเทศเข้ามาจดทะเบียนมากขึ้น

รูปที่ ๑๑ ตลาดหลักทรัพย์ไทย

สถิติ (ณ สิ้นปี 2562)		 ไทย	 อันดับในอาเซียน	 สิงคโปร์	 มาเลเซีย	 อินโดนีเซีย	 ฟิลิปปินส์	 เวียดนาม
ด้านขนาดของตลาด	มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (ด้านล้านบาท) (CAGR% 2557-2562)	16.9 (+63%)	#2	21.5 (+2%)	12.5 (+3%)	16.4 (+5%)	8.5 (+1%)	4.6 (+23%)
	มูลค่าการเสนอขายหลักทรัพย์ต่อนักลงทุนครั้งแรก (IPO fund raising) 2557-2562 (ด้านล้านบาท)	0.6	#1	0.4	0.2	0.2	0.1	0.2
	จำนวนหลักทรัพย์ที่เสนอขายต่อนักลงทุนครั้งแรก ช่วง 2557-2562 (หลักทรัพย์)	185	#2	119	100	193	22	87
	จำนวนหลักทรัพย์ต่างประเทศ (หลักทรัพย์) จำนวนหลักทรัพย์ต่างประเทศใหม่ (2557-2562)	1 (+1)	#4 (#2)	253 (+86)	8 (0)	0 (0)	3 (0)	0 (0)
ด้านสภาพคล่อง	ตราสารทุน—มูลค่าการซื้อขายเฉลี่ยต่อวัน (ด้านบาท)	48,096	#1	25,720	15,383	20,831	4,417	5,498
	ตราสารอนุพันธ์—ปริมาณการซื้อขายเฉลี่ยต่อวัน (สัญญา)	428,369	#2	1,052,052	55,372	1,116,271	1,116,271	1,116,271
	จำนวนหลักทรัพย์ขนาดใหญ่และมีสภาพคล่อง? (หลักทรัพย์)	42	#1	21	4	6	-	-
ด้านความยั่งยืน	จำนวนหลักทรัพย์ในดัชนี DJSI (หลักทรัพย์)	20	#1	5	2	-	1	-
	จำนวนหลักทรัพย์ในดัชนี MSCI ASEAN ESG (หลักทรัพย์)	23	#2	14	25	16	10	14

หมายเหตุ ๑. CAGR โดยใช้ค่าเฉลี่ย market capitalization /๒. มี market capitalization \geq ๑,๐๐๐ ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ และมูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวัน \geq ๑๐ ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐในช่วง ๖ เดือนที่ผ่านมา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อย่างไรก็ดี ตลอดช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒) ตลาดหลักทรัพย์ไทย มีมูลค่าระดมทุนของบริษัทจดทะเบียนเข้าใหม่ (Initial Public Offering: IPO) สูงสุดเป็นอันดับ ๑ ในอาเซียน มีบริษัทจดทะเบียนไทยที่มีความโดดเด่นทั้งด้านขนาด และธุรกิจที่น่าสนใจ โดยในปี ๒๕๖๒ บริษัท แอสเสท เวิร์ด คอร์ป จำกัด (มหาชน) (AWC) ทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่ง ณ ขณะนั้นนับเป็น IPO ที่มีมูลค่าระดมทุนสูงสุดในภูมิภาค ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมบริษัท เซ็นทรัล รีเทล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (CRC) ที่เข้าจดทะเบียน

กำหนดอายุของโรงแรมในประเทศอินโดนีเซีย และสิทธิการเช่าที่ดินและกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของโรงแรม ๒ แห่งในประเทศ เวียดนาม

ในปี ๒๕๖๓ มีมูลค่าเสนอขาย IPO รวม ๗๘,๑๒๔ สูงสุดเท่าที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ของตลาดหลักทรัพย์ไทย และสูงสุดเป็นอันดับ ๒ ของโลกในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก

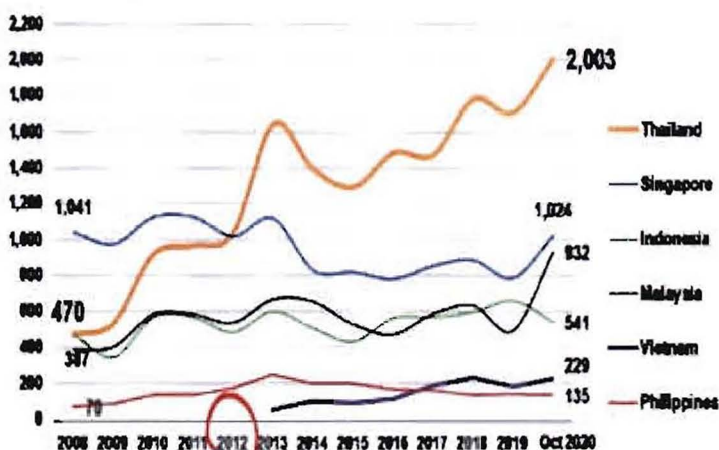
๒.๒.๒ ด้านสภาพคล่องของตลาดหลักทรัพย์

นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบัน ตลาดหลักทรัพย์ไทยมีสภาพคล่องสูงสุดในอาเซียนมาอย่างต่อเนื่อง ตลาดหลักทรัพย์ไทยมีมูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันสูงกว่าตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ซึ่งอยู่ในอันดับที่ ๒ เกือบ ๒ เท่า นอกจากนี้ยังมีจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่มีขนาดใหญ่และมีสภาพคล่องสูงสุดในอาเซียน โดยมีหลักทรัพย์ที่ market capitalization อย่างน้อย ๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันอย่างน้อย ๑๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งตัวเลขนี้แสดงให้เห็นถึงการมีบริษัทจดทะเบียนที่มีศักยภาพสามารถดึงดูดการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติได้ เนื่องจากกองทุนขนาดใหญ่ในต่างประเทศต้องใช้เกณฑ์คัดกรองหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่และมีสภาพคล่องในการเลือกลงทุน

รูปที่ ๑๒ มูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันและจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่มีขนาดใหญ่ และมีสภาพคล่องสูง

มูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวัน

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

Source: The Stock Exchange of Thailand, World Federation of Exchanges (WFE)

จำนวนบริษัทจดทะเบียนที่มีขนาดใหญ่และมีสภาพคล่องสูง

หน่วย: จำนวนบริษัท

(data as of Oct 2020)

Source: Bloomberg

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๒.๒.๓ ด้านความยั่งยืน

บริษัทจดทะเบียนไทยมีการยกระดับด้านความยั่งยืนจนเป็นที่ยอมรับในระดับโลก โดยในปี ๒๕๖๒ มีบริษัทจดทะเบียนไทยได้รับคัดเลือกเข้าไปอยู่ในดัชนีความยั่งยืน Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) ถึง ๒๐ แห่ง^{๕๑} ซึ่งเป็นจำนวนสูงที่สุดในอาเซียนต่อเนื่องเป็นปีที่ ๖ และในจำนวนนี้มีบริษัทจดทะเบียนไทยถึง ๗ แห่งที่มีคะแนนเป็นที่หนึ่งใน ๗ กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ ๑) บมจ. บ้านปู (BANPU) กลุ่มถ่านหินและเชื้อเพลิง ๒) บมจ. ซีพี ออลล์ (CPALL) กลุ่มค้าปลีกอาหารและอุปโภคบริโภค ๓) บมจ. ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม (PTTEP) กลุ่มน้ำมันและแก๊สต้นทาง ๔) บมจ. พีทีที โกลบอล เคมิคอล (PTTGC) กลุ่มเคมีภัณฑ์ ๕) บมจ. ไทยออยล์ (TOP) กลุ่มการกลั่นและการตลาดน้ำมันและแก๊ส ๖) บมจ. ทู คอร์ปอเรชั่น (TRUE) กลุ่มบริการโทรคมนาคม และ ๗) บมจ. ไทยยูเนียน กรุ๊ป (TU) กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร

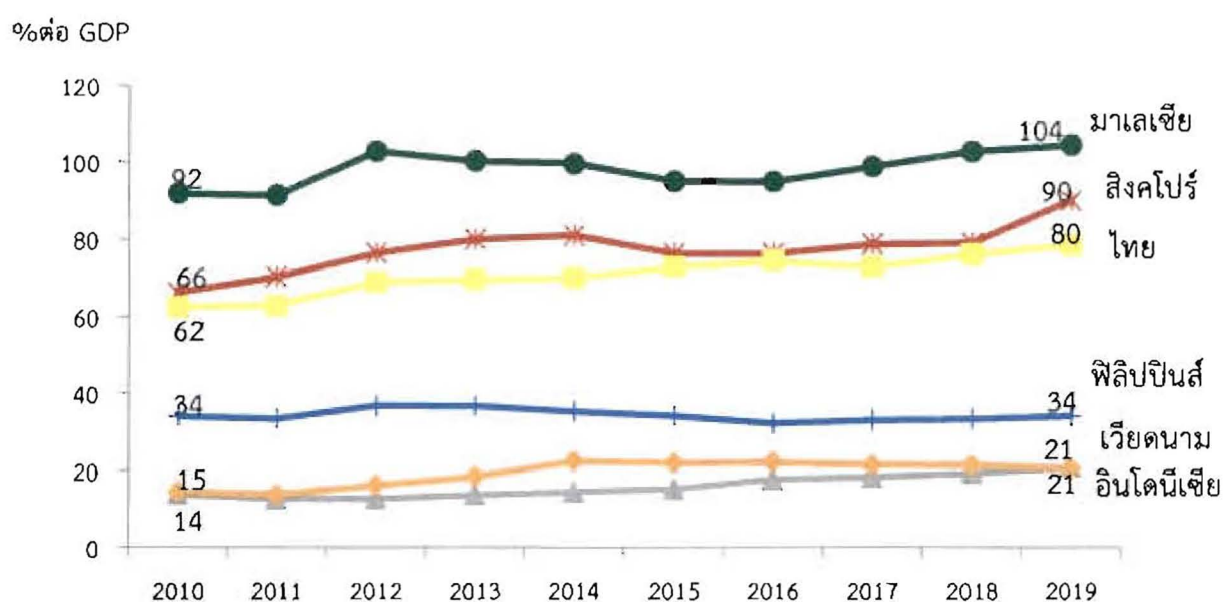
การที่บริษัทจดทะเบียนไทยได้รับคัดเลือกเป็นสมาชิกของดัชนีความยั่งยืน DJSI โดยมีจำนวนสูงสุดในอาเซียนและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันธุรกิจให้ความสำคัญในการดำเนินงานโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environment, Social, Governance: ESG) ควบคู่ไปกับผลประโยชน์ที่ดี ทั้งนี้ การเข้าสู่ดัชนี DJSI จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจ และความน่าเชื่อถือในการลงทุนในสายตาของผู้ลงทุนทั้งในและต่างประเทศซึ่งเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ลงทุน นำไปสู่การสร้างผลตอบแทนที่ดีให้แก่ผู้ลงทุนในระยะยาว

^{๕๑} ๒๐ บริษัทจดทะเบียนไทยที่ได้รับคัดเลือกเป็นสมาชิกของดัชนีความยั่งยืน DJSI ได้แก่ AOT, BANPU, BTS, CPALL, CPF, CPN, HMPRO, IRPC, IVL, KBANK, MINT, PTT, PTTEP, PTTGC, SCB, SCC, TOP, TRUE และ TU

๒.๓ ตลาดตราสารหนี้ไทย

ตลาดตราสารหนี้ไทยมีการขยายตัวมาอย่างต่อเนื่อง มีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจไทยในฐานะที่เป็นทางเลือกหนึ่งในการระดมทุน มูลค่าของตลาดตราสารหนี้ไทยคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ต่อ GDP ณ สิ้นปี ๒๕๖๒ มีสัดส่วนสูงเป็นอันดับ ๓ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน รองจากมาเลเซียและสิงคโปร์

รูปที่ ๑๓ มูลค่าตลาดตราสารหนี้ (สัดส่วนต่อ GDP)

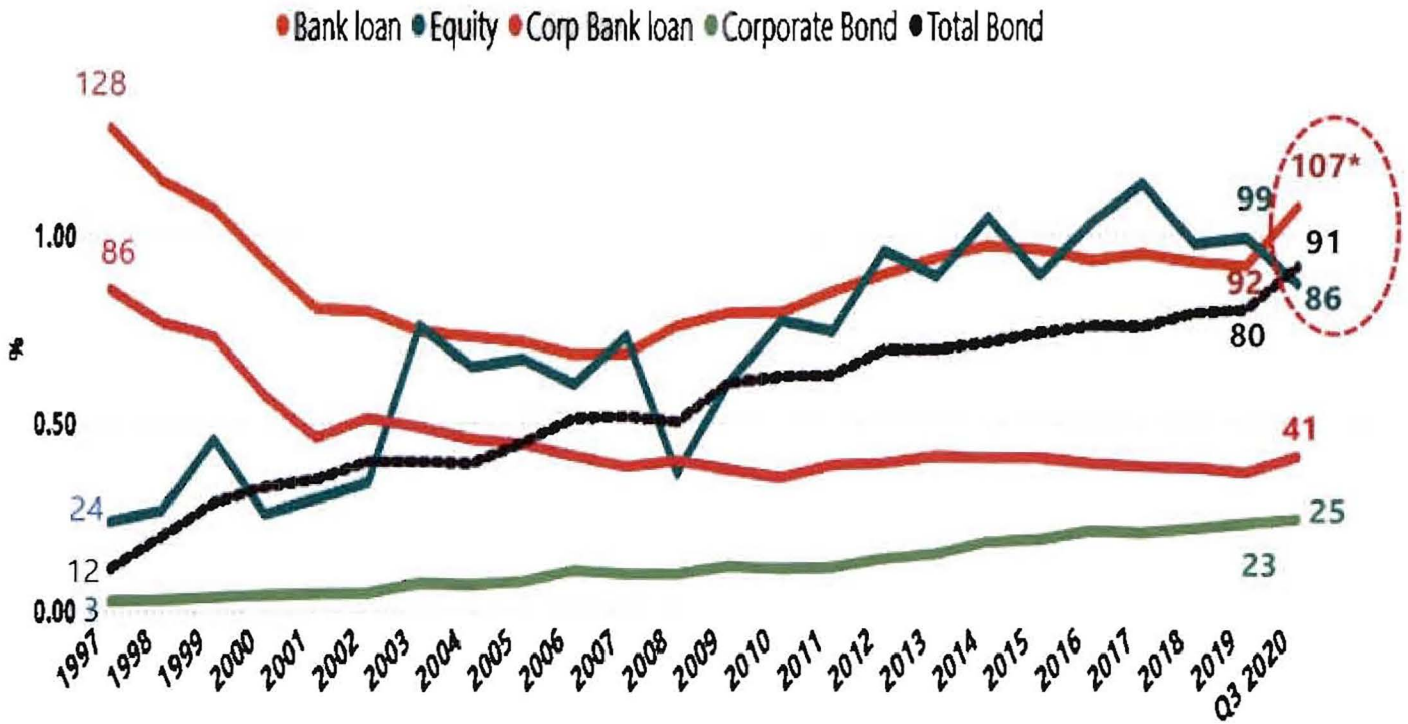

ที่มา : AsianBondsOnline

ตลาดตราสารหนี้พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจนภายหลังวิกฤติต้มยำกุ้งในปี ๒๕๔๐ ทำให้ภาคธุรกิจมีช่องทางการระดมทุนมากขึ้น เกิดความสมดุลในระบบการเงิน และลดการพึ่งพาแหล่งใดแหล่งหนึ่ง ในปัจจุบันช่องทางระดมทุนหลักของไทย ได้แก่ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ ตลาดหุ้น และตลาดตราสารหนี้ มีสัดส่วนใกล้เคียงกันมากขึ้น ณ สิ้นไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๓ มีสัดส่วนที่ร้อยละ ๙๕ ร้อยละ ๘๙ และร้อยละ ๘๑ ต่อ GDP ตามลำดับ ต่างจากในอดีตที่อาศัยสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก ด้วยสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๑๒๘ ต่อ GDP ในปี ๒๕๔๐ ขณะที่ตลาดหุ้นและตลาดตราสารหนี้มีขนาดเพียงร้อยละ ๒๔ และร้อยละ ๑๒ ต่อ GDP เท่านั้น ถือได้ว่าการพัฒนาตลาดการเงิน

ของไทยช่วยให้ภาคธุรกิจไทยแข็งแกร่ง แม้จะเกิดวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ ในปี ๒๕๕๑ เศรษฐกิจไทยจึงไม่ได้รับผลกระทบเท่าไรนัก

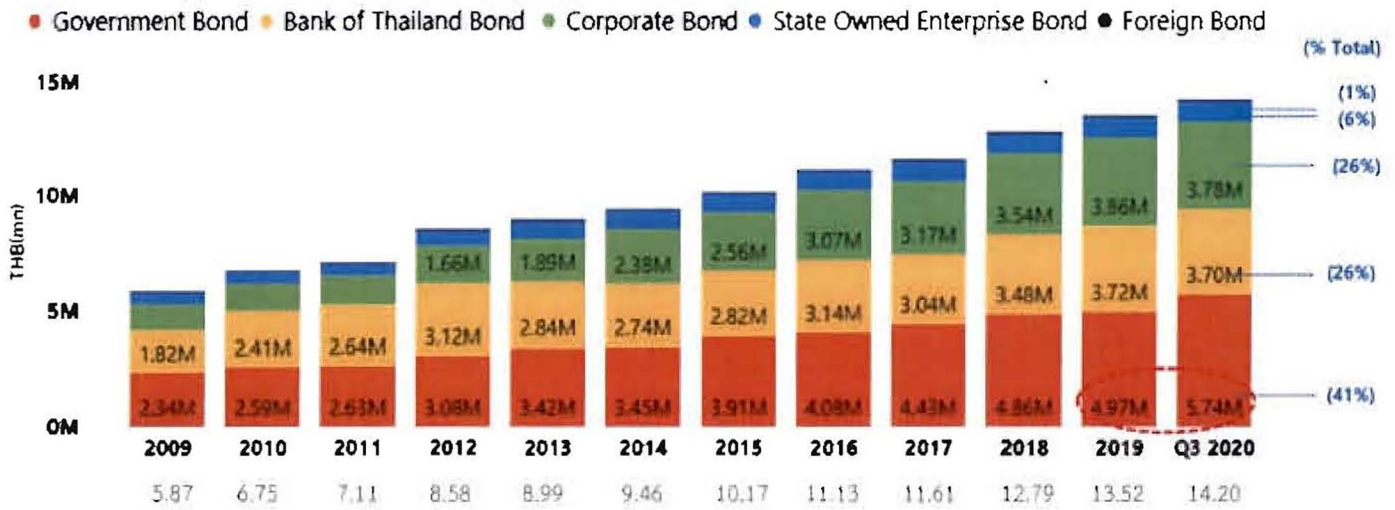
รูปที่ ๑๔ ช่องทางการระดมทุนหลักของไทย (สัดส่วนต่อ GDP)

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

ปัจจุบัน (สิ้นไตรมาส ๓ ปี ๒๕๖๓) มูลค่าคงค้างตลาดตราสารหนี้ไทย อยู่ที่ ๑๔.๒๐ ล้านล้านบาท ประกอบด้วยพันธบัตรรัฐบาล ๕.๗๔ ล้านล้านบาท คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ ๔๑ ของมูลค่าคงค้างตราสารหนี้ไทย รองลงมาเป็นตราสารหนี้ ภาคเอกชนมีสัดส่วนร้อยละ ๒๖ หรือ ๓.๗๘ ล้านล้านบาท ส่วนตราสารหนี้ที่ออกโดย ธปท. มีมูลค่าต่ำกว่าเล็กน้อยที่ ๓.๗๐ ล้านล้านบาท ถัดมาลำดับที่ ๔ เป็นพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ มีสัดส่วน ร้อยละ ๖ และตราสารหนี้ที่ออกโดยหน่วยงานต่างประเทศในสกุลเงินบาท (Baht Bond) มีสัดส่วนราวร้อยละ ๑ เป็นลำดับสุดท้าย

รูปที่ ๑๕ มูลค่าคงค้างตลาดตราสารหนี้ไทย

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

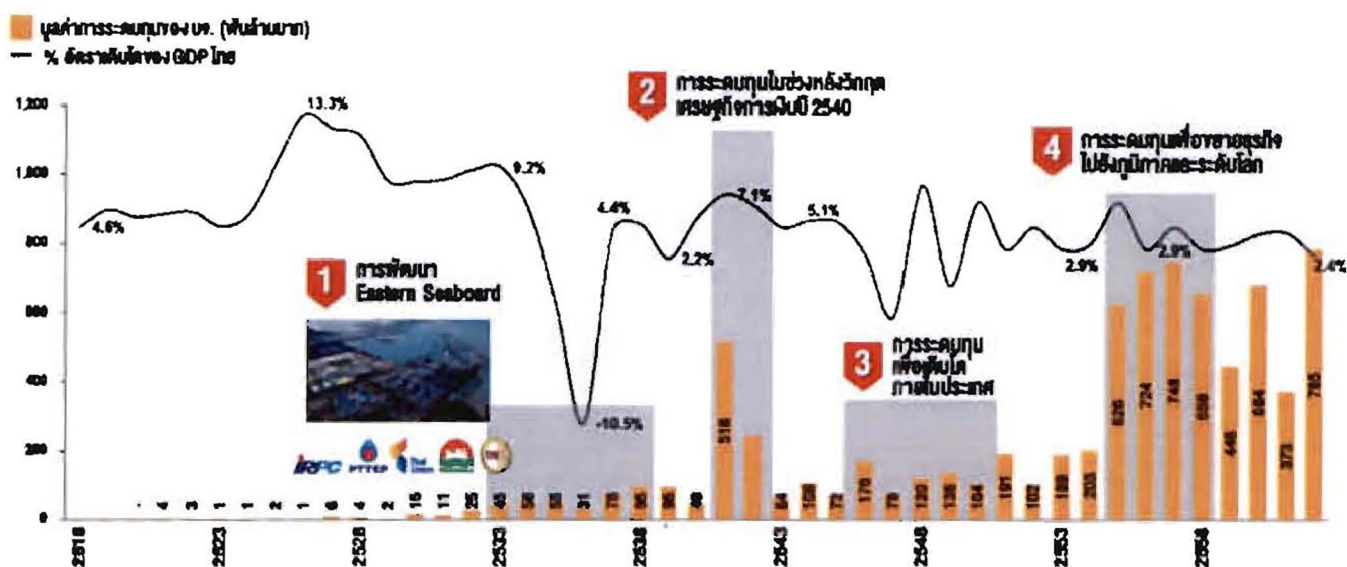
๒.๔ จุดเด่นและความน่าสนใจของตลาดทุนไทย

ตลาดทุนไทยมีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย มาโดยตลอดด้วยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งด้านบริษัทจดทะเบียน ด้านผู้ลงทุน ด้านสินค้าและบริการ รวมถึงตลอดถึงโครงสร้างพื้นฐานตลาดทุนที่มุ่งสนับสนุนและตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ ดังนี้

๒.๔.๑ ตลาดหลักทรัพย์

ด้านบริษัทจดทะเบียน : ตั้งแต่จัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ฯ ในปี ๒๕๑๘ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญให้แก่บริษัทจดทะเบียน มาอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถแบ่งช่วงระยะของความต้องการระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ฯ ออกเป็น ๔ ช่วงสำคัญ ได้แก่

รูปที่ ๑๖ มูลค่าการระดมทุนของบริษัทจดทะเบียน

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

- ในช่วงแรก (ปี ๒๕๓๓-๒๕๓๘) : เป็นช่วงหลังจากที่รัฐบาลได้ริเริ่มโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program) เพื่อเป็นจุดเริ่มในการกระตุ้นเศรษฐกิจและดึงดูดเม็ดเงินลงทุน รวมถึงความรู้และทักษะการผลิตใหม่ ๆ (Know-How) จากบริษัทชั้นนำต่างชาติ ตลอดจนสร้างการจ้างงานให้แก่ประชาชนไทย ในช่วงดังกล่าว ตลาดทุนได้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญ เนื่องจากภาครัฐและเอกชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการระดมทุนจากภาคประชาชนเพื่อนำเม็ดเงินไปพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงการขนาดใหญ่ภายในโครงการอีสเทิร์นซีบอร์ดจำนวนมาก เช่น บมจ. ไออาร์พีซี และ บมจ. ปตท. สรรวจและผลิตปิโตรเลียม เป็นต้น นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ให้นักลงทุนไทยสามารถมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในบริษัทที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

- ในช่วงที่ ๒ (ปี ๒๕๔๐-๒๕๕๑) : เป็นช่วงการระดมทุนหลังวิกฤติปี ๒๕๔๐ หรือวิกฤติต้มยำกุ้ง ซึ่งเป็นวิกฤติที่ตั้งต้นจากประเทศไทยในวิกฤติครั้งนั้น สถาบันการเงินทั้งที่เป็นธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่างเกิดปัญหา

ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ขาดสภาพคล่อง จากการมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) จำนวนมาก ไม่สามารถปล่อยกู้โครงการใหม่ ๆ ได้ จึงส่งผลให้ตลาดทุนมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเป็นทางเลือกของการระดมทุนของบริษัท และนับเป็นช่วงสำคัญที่มีมูลค่าการระดมทุนสูงสุดนับตั้งแต่จัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ฯ

- ในช่วงที่ ๓ (ปี ๒๕๔๖-๒๕๕๑): เศรษฐกิจไทยในช่วงนั้นนับว่ามี การเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ภายหลังจากการพลิกฟื้น หลังจากเกิดวิกฤติ บริษัทจดทะเบียนจำเป็นต้องเร่งระดมเงินทุนเพื่อนำเงินไปใช้เพื่อการขยายธุรกิจและพัฒนาประเทศภายในประเทศ จึงนับเป็นช่วงสำคัญอีกช่วงหนึ่งที่ตลาดทุนได้ทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

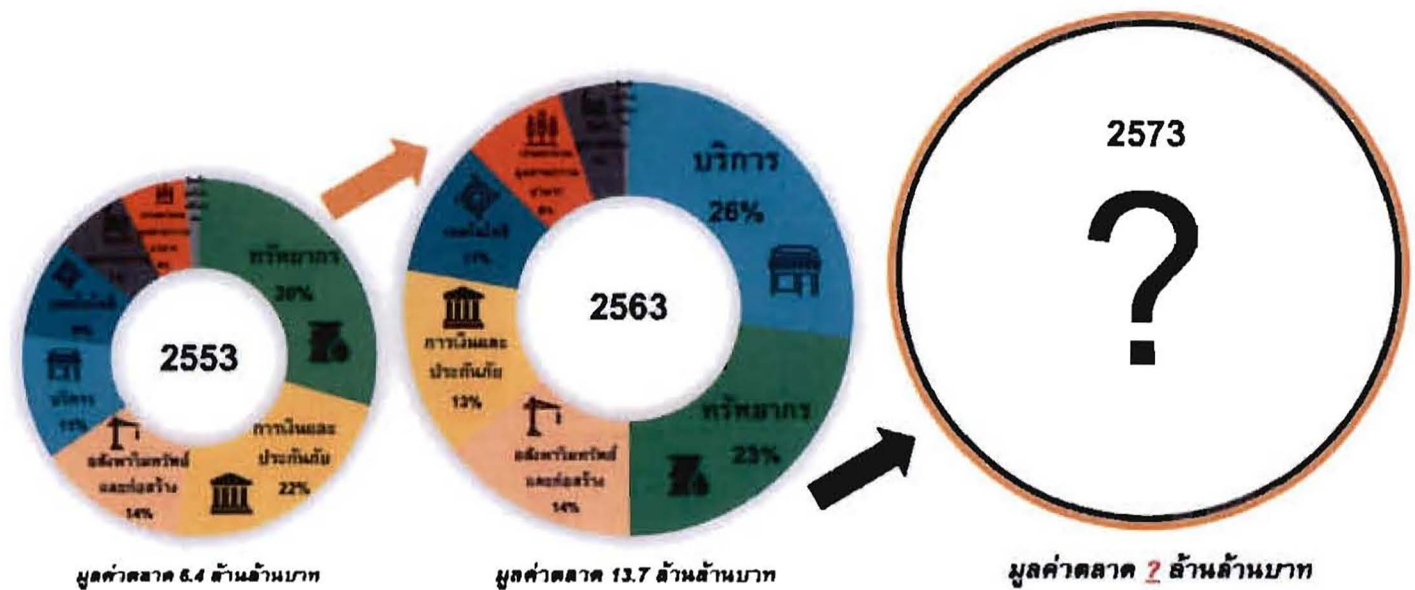
- ในช่วงที่ ๔ (๒๕๕๕-๒๕๕๘): เศรษฐกิจไทยในขณะนั้น เริ่มเติบโต ในอัตราที่ชะลอลง สะท้อนจากตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP growth) ที่ลดลง บริษัทจดทะเบียนไทยจึงได้เร่งปรับตัวโดยการขยายธุรกิจเพื่อฉกฉวยโอกาสการเติบโตในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) เป็นต้น รวมถึงในภูมิภาคที่สำคัญในโลก ตลาดทุนจึงได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมเงินทุนเพื่อให้บริษัทจดทะเบียนออกไปลงทุนและขยายตลาดในต่างประเทศ

การเติบโตของภาคตลาดทุนมีความสอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ซึ่งเห็นได้จากสัดส่วนตามมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าในปี ๒๕๕๓ มีสัดส่วนตามมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนเกือบ ๑ ใน ๓ อยู่ในกลุ่มทรัพยากร รองลงมาคือ กลุ่มการเงิน และประกันภัย ทั้งนี้ ปัจจุบันในปี ๒๕๖๓ ขนาดของตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้เติบโตเป็น ๒.๓ เท่าจาก ๖.๔ ล้านล้านบาทในปี ๒๕๕๓ เป็น ๑๔.๘ ล้านล้านบาท โดยมีโครงสร้างกลุ่มอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่เติบโตสูงมากจากเดิมที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๑๑ เติบโตขึ้นเป็นร้อยละ ๒๒ ขณะที่สัดส่วนของกลุ่มทรัพยากรมีสัดส่วนที่ลดลง สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจของไทยที่เติบโตโดยมุ่งเน้นภาคบริการ เช่น ธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจอาหาร เป็นต้น

สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการระดมทุนของบริษัทจดทะเบียนเพื่อนำไปใช้ลงทุนในกิจการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภาคบริการของประเทศ

อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวอย่างรุนแรง จึงนับเป็นจุดเปลี่ยนที่ภาคตลาดทุนจะต้องกลับมาพิจารณาว่า ในอนาคตต่อจากนี้ สัดส่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมของตลาดทุนไทย จะต้องพลิกโฉมและเติบโตไปในทิศทางใด เพื่อให้สามารถยังคงเป็นตลาดทุนที่เติบโตควบคู่กับเศรษฐกิจของประเทศและเป็นตลาดทุนที่นักลงทุนเลือกลงทุน

รูปที่ ๑๗ สัดส่วนตามมูลค่าตลาดในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

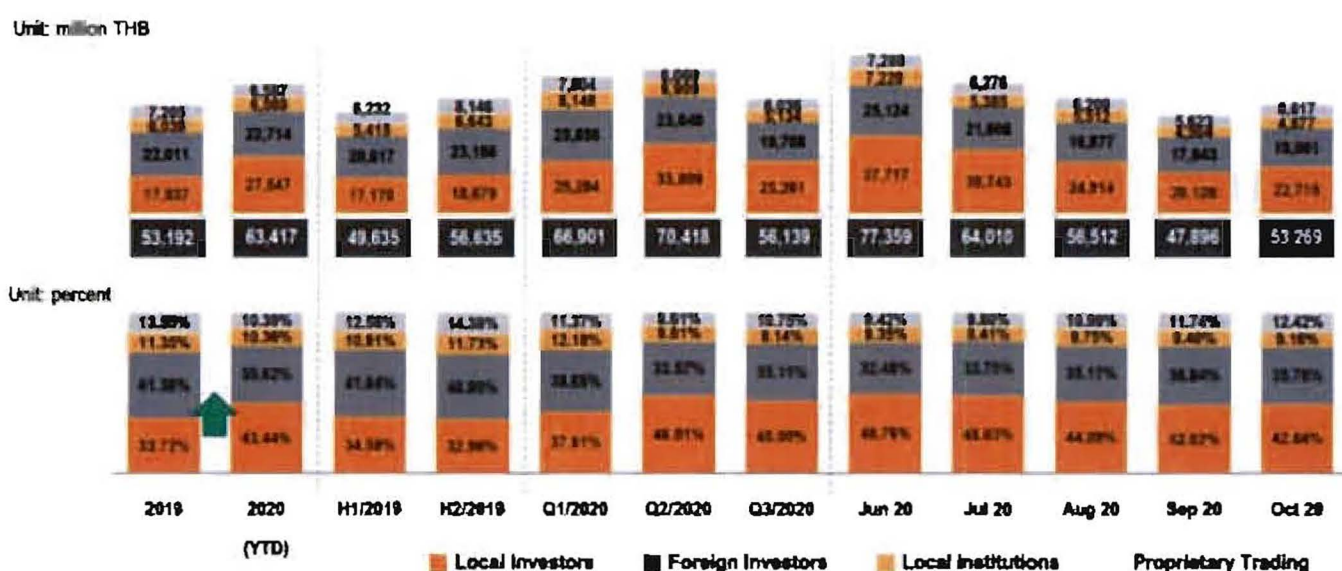

ที่มา : SETSMART ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

ด้านผู้ลงทุน : ตลาดหลักทรัพย์ไทยนับว่ามีความโดดเด่นด้านความหลากหลายของนักลงทุนจากข้อมูลมูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันจำแนกตามกลุ่มผู้ลงทุน พบว่าตลาดหลักทรัพย์ฯ มีสัดส่วนนักลงทุนบุคคลอยู่ที่ประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของทั้งตลาด ขณะที่อีกครึ่งหนึ่งเป็นนักลงทุนในกลุ่มสถาบัน ได้แก่ นักลงทุนต่างชาติ นักลงทุนสถาบันในประเทศ และบัญชีบริษัทหลักทรัพย์ ด้วยความหลากหลายนี้ ทำให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นตลาดที่มีสภาพคล่องและมีความสมดุล เนื่องจากนักลงทุนแต่ละกลุ่มจะมีเป้าหมาย

การลงทุนและระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้แตกต่างกัน ทำให้ความต้องการและพฤติกรรมของกลุ่มนักลงทุนที่เป็นผู้ซื้อและผู้ขายมีความแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงของสภาวะตลาด เช่น ขณะที่นักลงทุนต่างประเทศขายหลักทรัพย์ออกนั้น นักลงทุนบุคคลอาจจะมีความต้องการซื้อหลักทรัพย์ เป็นต้น

รูปที่ ๑๘ สัดส่วนมูลค่าเฉลี่ยการซื้อขายรายวันจำแนกตามกลุ่มผู้ลงทุน

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์ฯ มีการขยายตัวของนักลงทุนบุคคลอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากจำนวนบัญชีหลักทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ตลาดหลักทรัพย์ฯ มีจำนวนบัญชีที่เข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ เพิ่มขึ้น โดย ณ สิ้น มิถุนายน ๒๕๖๓ มีสัดส่วนการถือครองหุ้นไทยอยู่ที่ร้อยละ ๑๑.๔ ของมูลค่าตลาด ซึ่งทำให้ฐานนักลงทุนมีความกว้างขึ้น

รูปที่ ๑๙ จำนวนบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์

Number of retail trading accounts

Unit: Accounts

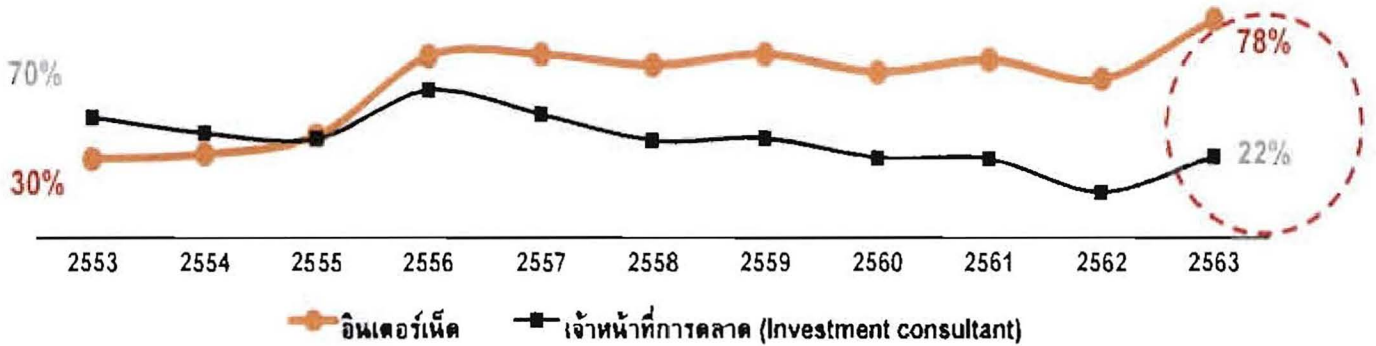

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในด้านพัฒนาการของตลาดหลักทรัพย์ฯ เพื่อตอบโจทย์การลงทุนนั้น ตลาดหลักทรัพย์ไทยนับว่าเป็นตลาดหลักทรัพย์แรกในเอเชียที่เปลี่ยนระบบการซื้อขายจากระบบเคาะกระดานไปสู่ระบบคอมพิวเตอร์ เมื่อปี ๒๕๓๔ และตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังคงพัฒนาการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยได้ริเริ่มพัฒนาระบบซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ต (online trading) เพื่อให้นักลงทุนสามารถเข้าถึงการลงทุนในตลาดหุ้นไทยได้สะดวกและอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การลงทุนสามารถเชื่อมต่อได้สะดวกรวดเร็วผ่านระบบ online trading ซึ่งการซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ตได้รับการตอบรับอย่างแพร่หลาย สอดคล้องกับความต้องการของนักลงทุนรุ่นใหม่ที่นิยมใช้ช่องทางออนไลน์และมีวิถีชีวิต (life style) ที่เน้นการใช้ดิจิทัล เห็นได้จากตัวเลขสัดส่วนมูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันของนักลงทุนบุคคลจำแนกตามช่องทางที่ส่งคำสั่งซื้อขายพบว่า สัดส่วนการซื้อขายของนักลงทุนผ่านช่องทางออนไลน์เมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว มีเพียงร้อยละ ๓๐ เท่านั้น โดยร้อยละ ๗๐ เหลือเป็นการส่งคำสั่งซื้อขายโดยผ่านเจ้าหน้าที่การตลาดแต่ในปัจจุบันพบว่าสัดส่วนการซื้อขายของนักลงทุนผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗๐ ขณะที่ช่องทางที่ผ่านเจ้าหน้าที่การตลาดลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๒๒

รูปที่ ๒๐ สัดส่วนมูลค่าการซื้อขายต่อวันของนักลงทุนบุคคลผ่านช่องทางออนไลน์

สัดส่วนมูลค่าซื้อขายเฉลี่ยต่อวันของนักลงทุนบุคคลผ่านช่องทางออนไลน์

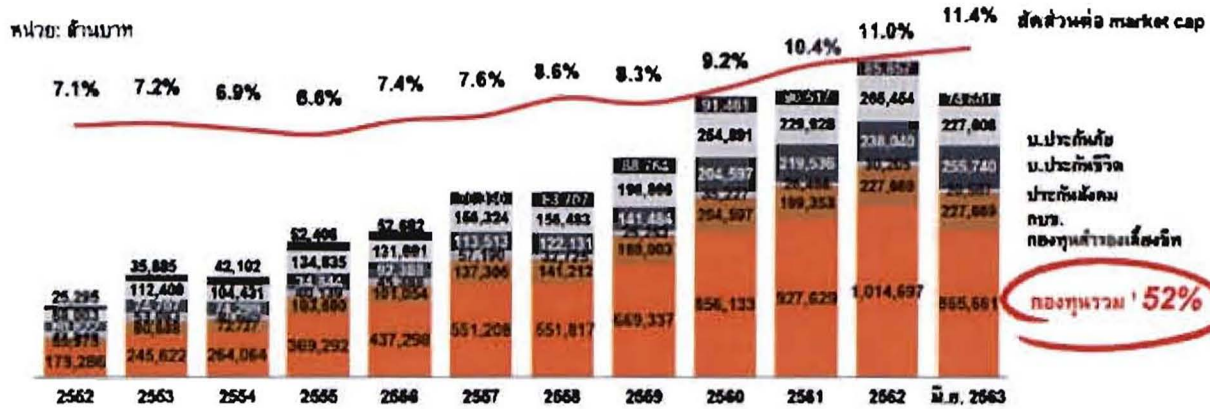
ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังทำหน้าที่ในฐานะนายทะเบียนหลักทรัพย์ที่เป็นศูนย์กลางจัดเก็บข้อมูลหลักทรัพย์ตามมาตรฐานสากล ได้ริเริ่มพัฒนาระบบ e - Dividend ที่ให้บริการโอนเงินปันผลเข้าบัญชีเงินฝาก เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ประหยัดค่าใช้จ่าย อีกทั้งได้พัฒนาระบบให้นักลงทุนเข้าถึงข้อมูลการถือหุ้นของตนเองได้สะดวกผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้นักลงทุนสามารถตรวจสอบสิทธิประโยชน์ของตนเองได้อย่างครบถ้วนมีประสิทธิภาพ รวมถึงตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังได้ร่วมมือกับกรมสรรพากรในการเชื่อมโยงระบบออนไลน์ การจ่ายภาษีจากฐานข้อมูลเงินได้ประเภทปันผล เพื่อลดความยุ่งยากในการเก็บเอกสารและกรอกข้อมูลเงินปันผลที่นักลงทุนได้รับ

รูปที่ ๒๑ มูลค่าการถือครองหุ้นไทยของนักลงทุนสถาบันในประเทศ

มูลค่าการถือครองหุ้นไทยของนักลงทุนสถาบันในประเทศ

- สัดส่วนการถือครองหุ้นไทยของนักลงทุนสถาบันในประเทศ ณ สิ้น Q2/2563 อยู่ที่ 11.4% ของ market cap
- การลงทุนโดยนักลงทุนสถาบันในประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งมาจากกองทุนรวม

AUM (ล้านบาท)	420,727	602,393	588,268	798,196	860,501	1,065,971	1,068,078	1,283,109	1,634,646	1,672,156	1,881,922	1,871,435
Market cap (ล้านบาท)	5.9	8.4	8.5	12.0	11.7	14.5	12.6	15.5	17.9	16.2	16.9	14.6
SET index (ปี 1984=100)	734.64	1,032.76 (+41%)	1,025.32 (-1%)	1,281.85 (+26%)	1,298.71 (+1%)	1,488.76 (+14%)	1,288.02 (-14%)	1,542.94 (+4%)	1,783.71 (+16%)	1,563.88 (-12.3%)	1,579.84 (+1%)	1,338.03 (-15%)

1 กองทุนรวม ไม่รวมกองทุนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น กองทุนรวมทางเลือก กองทุนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงิน และกองทุนเพื่อการร่วมลงทุน เป็นต้น และคิดเป็นค่ารวมการถือครองหุ้นไทยของกองทุนรวมทั้งหมดเท่ากับ 50%

ที่มา: SET, AMC, สปอ., กสท., บริษัทอื่น

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นอกเหนือจากนักลงทุนบุคคลในประเทศที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อตลาดทุนแล้ว นักลงทุนสถาบันในประเทศยังเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อตลาดหลักทรัพย์ฯ เนื่องจากนักลงทุนกลุ่มนี้เป็นนักลงทุนระยะยาวและช่วยรักษาเสถียรภาพในตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งกลุ่มนักลงทุนสถาบันในประเทศที่สำคัญประกอบด้วย (๑) กองทุนรวม (๒) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (๓) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (๔) กองทุนประกันสังคม (๕) บริษัทประกันชีวิต (๖) บริษัทประกันภัย จากข้อมูลพบว่ามีมูลค่าการถือครองหุ้นไทยของนักลงทุนสถาบันในประเทศปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย ณ สิ้น มิถุนายน ๒๕๖๓ มีสัดส่วนการถือครองหุ้นไทยอยู่ที่ร้อยละ ๑๑.๔ ของมูลค่าตลาด นอกจากนี้ ยังพบว่าการลงทุนโดยนักลงทุนสถาบันในประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งมาจากการลงทุนผ่านกองทุนรวม ซึ่งเป็นการลงทุนทางอ้อมของนักลงทุนบุคคลผ่านมายัง

กองทุนรวม นับได้ว่านอกจากการลงทุนตรงในหุ้นแล้ว นักลงทุนบุคคลยังใช้ช่องทางการลงทุนผ่านกองทุนรวมเป็นช่องทางออมและการลงทุนที่สำคัญด้วยเช่นกัน

- ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ: ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการลงทุนใหม่ ๆ ทั้งในตลาดหุ้นและตลาดอนุพันธ์ โดยผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้นมีความหลากหลายทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างทัดเทียมกับตลาดหลักทรัพย์ชั้นนำในภูมิภาค ช่วยให้นักลงทุนมีทางเลือกและเป็นเครื่องมือประกอบการสร้างกลยุทธ์ลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบวงจร โดยในปัจจุบันในตลาด SET และ mai มีบริษัทจดทะเบียนรวม ๗๒๔ หลักทรัพย์ กองทุนรวม ETF ๑๖ กอง และโบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ (derivative warrant: DW) ๑,๕๔๒ หลักทรัพย์ อีกทั้งในตลาดอนุพันธ์ (TFEX) ได้จัดให้มีการซื้อขายสัญญาล่วงหน้าที่หลากหลาย ตั้งแต่สัญญาล่วงหน้าอ้างอิงดัชนีหลักทรัพย์ หลักทรัพย์รายตัว ทองคำ น้ำมัน อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย ไปจนถึงตลอดถึงสินค้าเกษตร

ยิ่งไปกว่านั้น ตลาดทุนได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการระดมทุนในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ (Infrastructure fund) ซึ่งเป็นรูปแบบการระดมทุนที่เปิดกว้างให้แก่ประชาชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ เช่น ด้านโทรคมนาคม โรงไฟฟ้า และระบบขนส่งของประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อภาครัฐ เนื่องจากสามารถช่วยลดภาระการลงทุนของภาครัฐเนื่องจากภาครัฐไม่จำเป็นต้องลงทุนเองทั้งหมดสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการงบประมาณของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปที่ ๒๒ การระดมทุนในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ (Infrastructure fund)

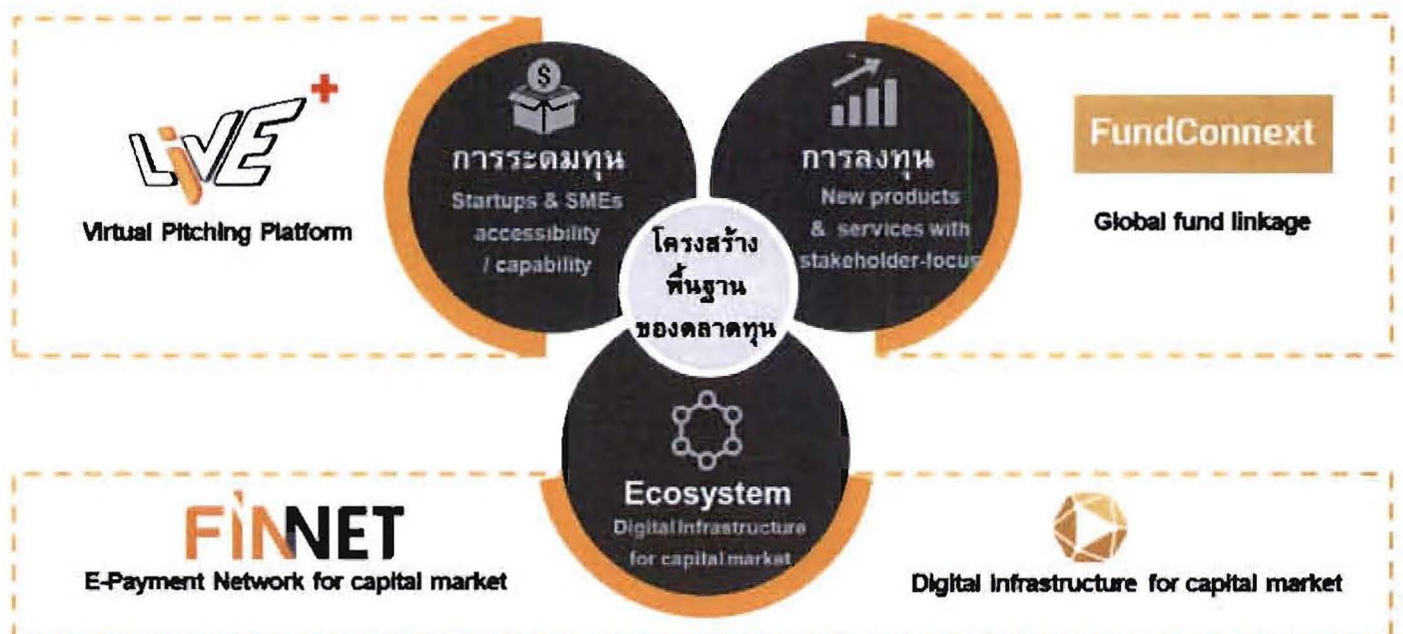
ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังได้สร้างความร่วมมือกับตลาดต่างประเทศเพื่อพัฒนาสินค้าที่เชื่อมโยงการซื้อขายในภูมิภาคชั้นนำในต่างประเทศ เพื่อเปิดโอกาสการลงทุนให้นักลงทุนไทยได้มีสินค้าที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับต่างประเทศ ได้แก่ (๑) กองทุนอิตีเอฟ ไซน่า (๒) Derivatives warrants ดัชนีฮั่งเส็งของฮ่องกง (๓) ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (REIT) ลอนดอน (๔) ตราสารแสดงสิทธิการฝากหลักทรัพย์ต่างประเทศ (Depository receipts: DR) อ้างอิง ETF ดัชนี VN30 Index ของเวียดนาม และ (๕) บริษัทจดทะเบียนในรูปแบบ Holding company ที่ลงทุนใน CLMV

ยิ่งไปกว่านั้นในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา ตลาดทุนยังได้มุ่งเน้นด้านการพัฒนาแพลตฟอร์ม โดยได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตลาดทุนไทย ด้วยการพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มแบบเปิดกว้างและครบวงจรให้กับทุกภาคส่วน ทั้งในด้าน (๑) ด้านการระดมทุน โดยได้พัฒนาแพลตฟอร์มระดมทุนสำหรับ Startup และ SMEs (LiVE platform) เพื่อเตรียมความพร้อมและเสริมศักยภาพให้กับ SME/Startup เข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น การเตรียมพร้อมด้านระบบงาน back office ทั้งบัญชี ภาษี payroll HR และสร้างความเข้าใจ

ในมาตรฐานด้านกฎหมาย การควบคุม กำกับดูแลกิจการ เป็นต้น (๒) ด้านการลงทุน โดยพัฒนาระบบการเข้าถึงกองทุนรวม (FundConnex) และให้ซื้อขายกองทุนรวมข้ามประเทศ และ (๓) ด้านการพัฒนา digital infrastructure ของประเทศ โดยพัฒนาระบบชำระเงินของตลาดทุนไทยที่รองรับการชำระเงินระหว่างบริษัทหลักทรัพย์และผู้ลงทุนแบบข้ามธนาคาร และยังเตรียมสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ที่มีการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้เพื่อสร้างโอกาสใหม่ให้ตลาดทุนไทย

รูปที่ ๒๓ โครงสร้างพื้นฐานของตลาดทุน

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

- ด้านการให้ความรู้ทางการเงินการลงทุนแก่ประชาชนและภาคธุรกิจ

การพัฒนาตลาดทุนไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจด้านการเงินการลงทุนที่ถูกต้องเป็นพื้นฐานสำคัญด้วยเหตุนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน (Thailand Securities Institute : TSI) ตั้งตั้งปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ความรู้ด้านการเงินและการลงทุนแห่งแรกของประเทศ โดยได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการออมและการลงทุนให้แก่ประชาชน

ทุกระดับ ตั้งแต่ เด็ก เยาวชน ผู้ลงทุน ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบวิชาชีพในธุรกิจหลักทรัพย์ ผู้ประกอบการ และผู้นำองค์กร ทั้งนี้ เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมการออมและการลงทุนที่ดีแก่ประชาชนไทย อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากตลาดทุน เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินได้อย่างยั่งยืน

ตลาดหลักทรัพย์ฯ มุ่งมั่นวางรากฐานการออมและการวางแผนการเงินซึ่งถือเป็นทักษะชีวิต (Life Skill) ที่จำเป็นสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย จึงได้ร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินโครงการต่าง ๆ อาทิ (๑) โครงการ “เงินทองของมีค่า” โดยได้พัฒนาตำราและเผยแพร่ไปยังโรงเรียน ๓ หมื่นแห่ง แล้วกว่า ๑ ล้านชุด มีการจัดอบรมครู ๓๗,๐๐๐ คน (๒) โครงการแข่งขัน “เศรษฐศาสตร์เพชรยอดมงกุฏ” เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินส่วนบุคคล โดยมีนักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมแข่งขันแล้วเกือบ ๕๐,๐๐๐ คน จากสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ (๓) การลงนาม MoU กับมหาวิทยาลัยชั้นนำ ๒๑ แห่ง และมีเครือข่ายมหาวิทยาลัย ๙๖ แห่ง เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนิสิต นักศึกษา (๔) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การลงทุน (SET IC) ขึ้นจำนวน ๗ แห่ง และ SET Comer ๑๙๐ แห่ง ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ (๕) การจัดตั้งห้องสมุดมารวย และ พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (INVESTORY) เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการวางแผนการเงิน การลงทุนของประเทศ (๖) โครงการ “Happy Money, Happy Retirement” เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและแรงจูงใจให้คนไทยเกิดความตื่นตัวเรื่องการวางแผนการเงินและการวางแผนเกษียณ โดยร่วมกับ ๕๑๑ องค์กร สร้างพี่เลี้ยงทางการเงิน (Trainers) ในองค์กร ๑,๙๒๙ คน ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางส่งผ่านความรู้ไปยังพนักงานในองค์กรครอบคลุมพนักงาน ๒,๒๐๒,๑๓๓ คน พร้อมทั้งยังได้เผยแพร่ความรู้การเงินการลงทุนไปสู่ประชาชนผ่านสื่อดิจิทัล โซเชียลมีเดีย และสื่อสาธารณะ

นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังให้ความสำคัญกับภารกิจในการขยายฐานนักลงทุนและการสร้างนักลงทุนคุณภาพมาอย่างต่อเนื่อง เพราะเปรียบเสมือนเป็นการสร้างรากฐานที่มั่นคงของตลาดทุนไทยจึงได้มุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการวางแผนการเงินและการลงทุนผ่าน Digital Education Platform ทั้งช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ รวมทั้งได้พัฒนาค้นคว้าความรู้กว่า ๒,๐๐๐ ชิ้น ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ e-Learning, Infographic บทความ คลิปความรู้ และเอกสารเผยแพร่ ตลอดจนมีการจัดอบรมทั้งหลักสูตรพื้นฐานสำหรับมือใหม่และความรู้เชิงลึกภายใต้โครงการ “ห้องเรียนนักลงทุน” กว่า ๓๐ หลักสูตร เพื่อให้นักลงทุนสามารถสร้างผลตอบแทนต่อยอดความมั่งคั่งได้อย่างยั่งยืน

ในขณะเดียวกัน ตลาดหลักทรัพย์ฯ ก็มุ่งมั่นที่จะพัฒนาบุคลากรของสถาบันตัวกลาง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมต่อไปยังผู้ลงทุน โดยร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย สมาคมบริษัทจัดการลงทุน และสมาคมนักวิเคราะห์การลงทุน พัฒนาหลักสูตรอบรมที่ออกแบบเฉพาะให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อเพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพการให้บริการและการให้คำแนะนำการลงทุน สอดรับกับทิศทางของธุรกิจหลักทรัพย์ในยุคดิจิทัล อีกทั้งยังเดินหน้าพัฒนาคุณภาพบุคลากรของบริษัทจดทะเบียนด้านบัญชีและการเงินอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การยกระดับผู้บริหารสูงสุดด้านการบัญชีและการเงิน (CFO) ไปสู่การเป็นนักบริหารเชิงกลยุทธ์ทางการเงิน การพัฒนาความรู้บุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านบัญชีและการเงิน และการพัฒนานักลงทุนสัมพันธ์

เพื่อตอบสนองพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงได้ริเริ่มการส่งเสริมความรู้ด้านธุรกิจ Startups, SMEs, High-growth enterprises ,Listed companies ,entrepreneurial mindset and skills ภายใต้โครงการ “ห้องเรียนผู้ประกอบการ” โดยมุ่งเน้นพัฒนาเนื้อหาและจัดทำสื่อการเรียนรู้ด้านการทำธุรกิจสตาร์ทอัพและธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมในรูปแบบดิจิทัลมากกว่า ๓๐๐ ชิ้น อาทิ บทความ Infographic ชุดคู่มือ Set Your Startup Business Guide :

เริ่มต้นธุรกิจสตาร์ทอัพด้วย Design Thinking ,Lean Canvas รวมถึงการพัฒนาคอร์สออนไลน์ “Innovative Entrepreneur” ในรูปแบบ e-Learning เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบจำนวน ๑๗ หลักสูตร ได้แก่ กลุ่มหลักสูตรทักษะผู้ประกอบการ และนวัตกรรม กลุ่มหลักสูตรการบริหารจัดการธุรกิจ กลุ่มหลักสูตรการบริหารจัดการ การเงินธุรกิจและการระดมทุน รวมถึง กลุ่มหลักสูตรด้านบัญชี ซึ่งเป็นความรู้เพื่อการ สร้างธุรกิจและสร้างการเติบโต ที่เหมาะสำหรับนิสิตนักศึกษา อาจารย์และผู้ประกอบการ

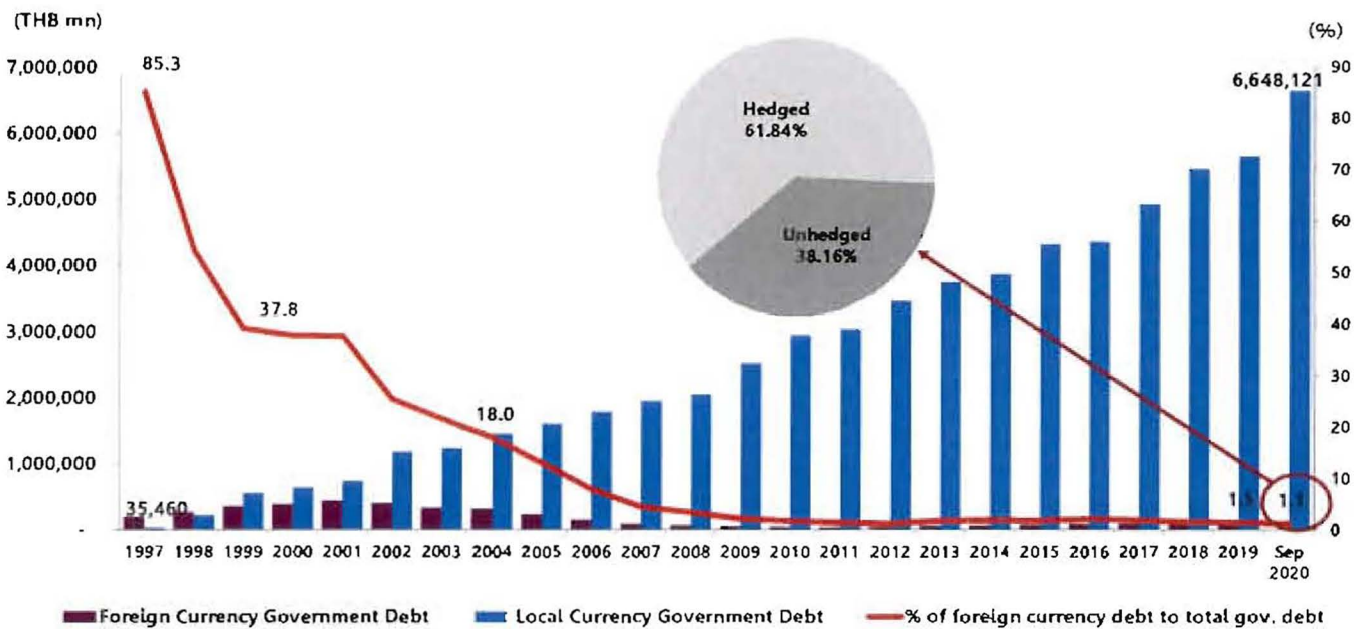
นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังได้จัดตั้ง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (Capital Market Academy) เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ เพื่อสร้างผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถด้านตลาดทุน มีวิสัยทัศน์อันเป็นพลวัต ประกอบไปด้วยภาวะผู้นำ ที่สามารถทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ทั้งด้านธุรกิจ ด้านบทบาทและความสัมพันธ์ ในสังคม ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (หลักสูตร วตท.) รวมทั้งยังดำเนินกิจกรรมด้านวิชาการอื่น ๆ เกี่ยวกับวิทยาการตลาดทุนและการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาตลาดทุนและสังคมส่วนรวม เช่น การฝึกอบรมหลักสูตรเฉพาะต่าง ๆ เกี่ยวกับวิทยาการตลาดทุน การบริหารจัดการ การประชุมวิชาการ การสัมมนา การบริการ ทางวิชาการแก่สาธารณชนทั่วไป และการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม

๒.๔.๒ ตลาดตราสารหนี้

ปัจจุบันตลาดตราสารหนี้ไทยมีความสำคัญในฐานะแหล่งระดมทุน ของภาครัฐและภาคเอกชน หากย้อนไปช่วงก่อนปี ๒๕๔๐ ประเทศไทยมีการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง เกิดความต้องการเงินทุนจำนวนมาก ประกอบกับระดับอัตราดอกเบี้ย ในประเทศที่สูงกว่าในต่างประเทศมาก ทำให้มีการระดมเงินจากต่างประเทศในสัดส่วน ที่สูงเพื่อลดต้นทุนดอกเบี้ยโดยไม่ได้ตระหนักถึงความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน และเมื่อมีการประกาศลอยตัวค่าเงินบาทในวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่กลายเป็นจุดเริ่มต้น ของ “วิกฤติต้มยำกุ้ง” ทำให้ภาระหนี้เงินตราต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว

ภายหลังวิกฤติการเงิน ภาครัฐเริ่มออกพันธบัตรเสนอขายในประเทศมากขึ้น เพื่อนำมาใช้ฟื้นฟูระบบการเงินของประเทศ จนในปัจจุบันเงินทุนในประเทศกลายเป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญและทำให้หนี้ต่างประเทศที่รัฐบาลกู้ลดลงจากที่เคยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๘๕.๓ เมื่อปี ๒๕๔๐ เหลือเพียงร้อยละ ๑.๓ ของหนี้ของรัฐบาลทั้งหมด ที่มีมูลค่า ๖.๗ แสนล้านบาท ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๓

รูปที่ ๒๔ มูลค่าหนี้ของรัฐบาล ณ กันยายน ๒๕๖๓

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

ภาคเอกชนก็เช่นกันเริ่มมาออกตราสารหนี้กันมากขึ้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์อาจปล่อยสินเชื่อไม่ทันกับความต้องการเงินทุน ภาคธุรกิจจึงหันไปทางเลือกอื่นที่เป็นการระดมเงินทุนทางตรง อาทิ การออกหุ้นกู้ ตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนจึงเติบโตอย่างต่อเนื่อง หนุนให้เกิดความสมดุลของแหล่งระดมทุนหลักของธุรกิจได้แก่ สินเชื่อธนาคาร ตลาดหุ้นและตลาดตราสารหนี้เช่นกัน

๒.๔.๒.๑ ด้านผู้ออกตราสารหนี้: ตราสารหนี้ไทยจำแนกตามกลุ่มผู้ออก จะแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่ม

(๑) รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะประกอบไปด้วย ๓ องค์การ

(๑.๑) รัฐบาล (Government) ประกอบด้วย

(๑.๑.๑) ตั๋วเงินคลัง (Treasury bill) เป็นตราสารหนี้ ระยะสั้น มีอายุไม่เกิน ๓๖๕ วัน ปัจจุบัน ตั๋วเงินคลังส่วนใหญ่มีอายุ ๒๘ วัน ๙๑ วัน และ ๑๘๒ วัน

(๑.๑.๒) พันธบัตรรัฐบาล (Loan bond) เป็นตราสารหนี้ ระยะยาว มีอายุตั้งแต่ ๓๖๕ วัน

(๑.๒) ธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand) ประกอบด้วย

(๑.๒.๑) พันธบัตร ธปท. อายุไม่เกิน ๑ ปี อายุตั้งแต่

๓ วัน จนถึง ๓๖๔ วัน

(๑.๒.๒) พันธบัตร ธปท. อายุเกินกว่า ๑ ปี

(๑.๓) รัฐวิสาหกิจ (State - owned enterprise) พันธบัตร รัฐวิสาหกิจ (State-owned enterprise bond) เป็นตราสารหนี้ระยะยาว มีอายุมากกว่า ๓๖๕ วัน

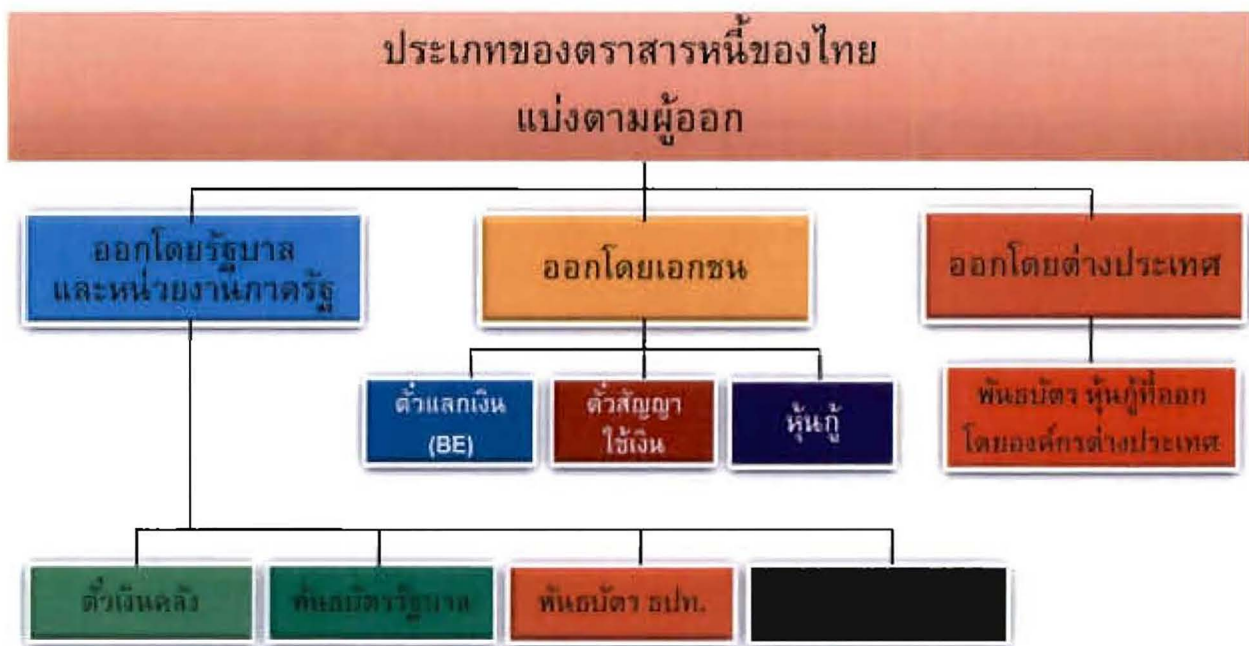
(๒) บริษัทเอกชน (Corporate Company) ตราสารหนี้ ที่ออกโดยกลุ่มนี้ เรียกโดยรวมว่า หุ้นกู้ (Corporate bond) ทั้งนี้ สามารถเลือกออกเป็น ระยะสั้น ซึ่งมีอายุไม่เกิน ๒๗๐ วัน หรือ ระยะยาว ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๒๗๐ วัน ก็ได้

(๓) องค์การต่างประเทศ (Foreign) เป็นตราสารหนี้ที่ออก โดยบริษัทต่างชาติหรือหน่วยงานภาครัฐต่างชาติก็ได้ ส่วนใหญ่มักออกเป็นตราสารหนี้ ระยะยาว

(๓.๑) หุ้นกู้สกุลเงินบาท (Baht bond) หุ้นกู้สกุลเงิน บาทที่ออกโดยบริษัทต่างชาติเสนอขายให้แก่นักลงทุนในประเทศ

(๓.๒) หนี้กู้สกุลเงินตราต่างประเทศ (Foreign currency bond) บริษัทต่างชาติและบริษัทเอกชนไทยสามารถเสนอขายหนี้กู้สกุลเงินตราต่างประเทศให้แก่นักลงทุนในประเทศ

รูปที่ ๒๕ ประเภทตราสารหนี้

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

ตลาดตราสารหนี้ไทยมีรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ออกตราสารหนี้หลัก โดยในปัจจุบัน (ไตรมาส ๓ ปี ๒๕๖๓) มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๘๘.๔ ของมูลค่าการออกตลาดตราสารหนี้ไทยที่ ๗.๗๓ ล้านล้านบาท ส่วนตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน ซึ่งมีการเติบโตมาอย่างต่อเนื่อง หากย้อนไปเมื่อปี ๒๕๕๒ มีมูลค่าการออกหุ้นกู้ระยะยาวอยู่ที่ ๔๔๘,๗๓๓ ล้านบาท โดยมีบริษัทที่เคยออกหุ้นกู้รวม ๒๐๓ ราย ส่วนใหญ่เป็นบริษัทเอกชนขนาดใหญ่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ (SET listed) จำนวน ๘๑ บริษัท บริษัทจดทะเบียนตลาด mai ๒ บริษัท และบริษัทไม่จดทะเบียนอีก ๑๒๐ บริษัท ในปัจจุบัน (สิ้นปี ๒๕๖๒) ผู้ออกมีความหลากหลายมากขึ้น บริษัทที่เคยออกหุ้นกู้มีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่า ๕๖๑ บริษัท เป็นบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ฯ (SET listed) ๒๐๒ บริษัท บริษัทจดทะเบียนตลาด mai ๒๔ บริษัท และบริษัทไม่จดทะเบียน ๓๓๕ บริษัท จนสามารถ

ทำสถิติยอดการออกตราสารหนี้ภาคเอกชนระยะยาวสูงสุดเป็นประวัติการณ์ ทะลุ ๑ ล้านล้านบาท ได้ในปี ๒๕๖๒ และมีมูลค่าคงค้างแข่งขันมาเป็นอันดับที่ ๒ แทนตราสารหนี้ที่ออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนของไทยจะเติบโตขึ้นมากจากในอดีต แต่เมื่อเทียบกับเพื่อนบ้านยังถือว่าขนาดเล็กอยู่ เช่น มาเลเซีย มีขนาดตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน สูงถึงร้อยละ ๔๐ ต่อ GDP เป็นต้น

รูปที่ ๒๖ มูลค่าการออกตราสารหนี้ไทย ณ กันยายน ๒๕๖๓

ประเภทตราสาร	2015	2016	2017	2018	2019	Q3 2020
1. ตราสารหนี้ภาครัฐ	7,149,045	8,644,902	7,482,692	7,513,197	8,566,057	6,834,896
1.1 ตัวเงินคลัง	1,065,416	388,632	729,389	397,145	40,000	330,000
1.2 พันธบัตร ธปท. อายุไม่เกิน 1 ปี	4,875,795	7,035,649	5,314,132	5,579,547	6,893,863	5,209,453
1.3 พันธบัตรรัฐบาล	617,322	582,343	703,874	728,363	732,230	665,634
1.4 พันธบัตร ธปท. อายุเกินกว่า 1 ปี	441,510	493,023	578,833	705,572	731,894	506,219
1.5 พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ	149,001	145,256	156,464	102,570	167,070	123,590
1.6 ตัวสัญญาใบเงินของภาครัฐ	0	0	0	0	1,000	0
2. ตราสารหนี้ภาคเอกชน	1,406,680	1,689,644	1,578,291	1,642,223	1,730,999	894,452
2.1 ตราสารหนี้ภาคเอกชนระยะยาว	546,891	758,520	780,568	813,889	1,022,013	510,763
2.2 ตราสารหนี้ภาคเอกชนระยะสั้น	859,789	931,123	797,723	828,334	708,986	383,689
3. ตราสารหนี้ต่างประเทศ	25,000	13,780	20,000	23,660	12,060	1,600
รวม	8,580,725	10,348,326	9,080,983	9,179,080	10,309,116	7,730,948

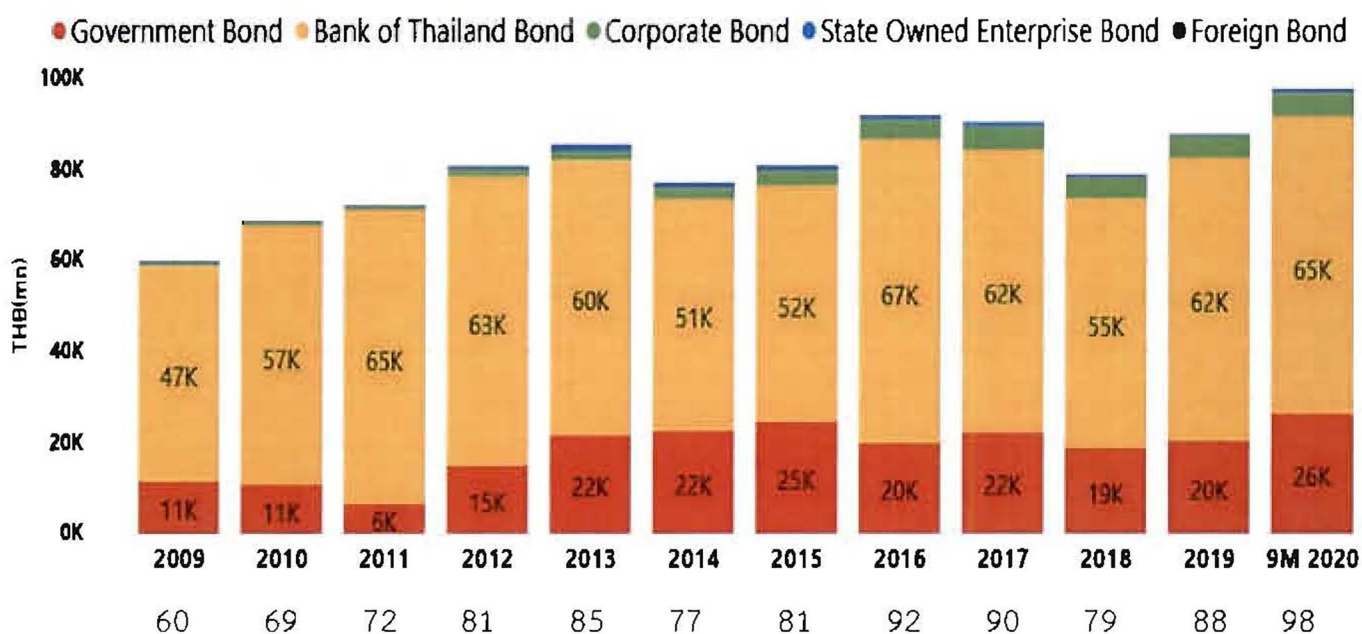
ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

หากพิจารณาด้านอันดับเครดิตหรือเรตติ้งของตราสารหนี้ภาคเอกชน จะพบว่า ตราสารหนี้ภาคเอกชนเรตติ้ง AAA - A มีมูลค่าคงค้างคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗๖ ของมูลค่าคงค้างตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน และอีกร้อยละ ๑๘ เป็นเรตติ้ง BBB ซึ่งเมื่อรวมตราสารหนี้ภาคเอกชน ๒ กลุ่มนี้เข้าด้วยกันจะเรียกว่า Investment grade หรือตราสารหนี้ภาคเอกชนกลุ่มนำลงทุน ส่วนที่เหลือเป็นตราสารหนี้ภาคเอกชนที่มีเรตติ้ง ต่ำกว่า BBB- ลงมาและไม่มีการจัดเรตติ้ง ซึ่งรวมเรียกว่า High yield คิดเป็นร้อยละ ๖ เท่านั้น

ด้านการซื้อขาย : ณ สิ้นไตรมาส ๓ ปี ๒๕๖๓ มูลค่าการซื้อขายเฉลี่ย ต่อวันของตลาดตราสารหนี้ไทย อยู่ที่ ๙๗,๗๑๑ ล้านบาทต่อวัน เพิ่มขึ้นอย่างมาก จากเมื่อปี ๒๕๕๐ ที่มีมูลค่าการซื้อขายเฉลี่ย ๕๙,๘๕๕ ล้านบาทต่อวัน โดยเป็นการซื้อขาย

พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือ พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ภาคเอกชนที่มีมูลค่าการซื้อขายเฉลี่ยเท่ากับ ๕,๑๔๙ ล้านบาทต่อวัน

รูปที่ ๒๗ มูลค่าการซื้อขายตราสารหนี้เฉลี่ยต่อวัน

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

ด้านนักลงทุน : หุ้นกู้ของไทยเกือบทั้งหมดถือครองโดยนักลงทุนในประเทศกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ นักลงทุนทั่วไปที่ลงทุนหุ้นกู้โดยตรงมีสัดส่วนสูงที่สุดกว่าร้อยละ ๓๐ รองลงมาเป็นบริษัทประกัน สถาบันการเงินต่าง ๆ และการลงทุนของประชาชนทางอ้อมผ่านช่องทางการลงทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนประกันสังคม และสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น ส่วนนักลงทุนต่างประเทศมีสัดส่วนการลงทุนต่ำมากไม่เกินร้อยละ ๕ และมีแนวโน้มน้อยลงจนเหลือเพียงร้อยละ ๐.๑๔ ของมูลค่าหุ้นกู้ทั้งหมดเมื่อสิ้นปีที่ผ่านมา

ตารางที่ ๒ กลุ่มนักลงทุนในหุ้นกู้ภาคเอกชนของไทย

(ล้านบาท)	มูลค่าคงค้างหุ้นกู้ภาคเอกชน	นักลงทุนในประเทศ	นักลงทุนต่างประเทศ	สัดส่วนการลงทุนของต่างชาติในหุ้นกู้ภาคเอกชน
๒๕๕๖	๑,๐๔๐,๘๒๙	๑,๐๐๓,๕๕๒	๓๗,๒๗๗	๓.๕๘%
๒๕๖๒	๓,๖๓๙,๕๑๖	๓,๖๓๔,๕๒๖	๕,๐๙๐	๐.๑๔%

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

ด้านผลิตภัณฑ์: ช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา มีการออกตราสารหนี้ภาคเอกชนกลุ่มตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Bond) ตราสารหนี้เพื่อพัฒนาสังคม (Social Bond) และตราสารหนี้เพื่อความยั่งยืน (Sustainability Bond) ซึ่งนอกจากผู้ออกจะได้เงินทุนไปดำเนินโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมแล้ว นักลงทุนก็มีทางเลือกลงทุนที่หลากหลายมากขึ้นและได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและช่วยเหลือสังคม

รูปที่ ๒๘ การออกตราสารหนี้ภาคเอกชนกลุ่มตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ยั่งยืน

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

ในช่วง ๑๑ เดือนของปี ๒๕๖๓ ได้มีการออก Green Bond, Social Bond และ Sustainability Bond (ESG bond) มูลค่ากว่า ๖๖,๔๐๐ ล้านบาท มากกว่าการออกทั้งปี ในปี ๒๕๖๒ ที่ ๓๐,๐๔๐ ล้านบาท และในปี ๒๕๖๑ ที่ ๑๐,๑๒๐ ล้านบาท โดยในปี ๒๕๖๓ เริ่มมีการออก ESG bond จากหน่วยงานภาครัฐแล้วนอกเหนือไปจากบริษัทเอกชน ในเดือนกันยายนกระทรวงการคลังออก Sustainability Bond เป็นครั้งแรกของรัฐบาลไทย มูลค่า ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อนำไปใช้ก่อสร้างรถไฟฟ้าและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร และการเคหะแห่งชาติออก ESG bond มูลค่า ๖,๐๐๐ ล้านบาท และ ๖,๘๐๐ ล้านบาท ตามลำดับ ส่วนบริษัทเอกชนที่ออกได้แก่ บมจ.ปตท. บมจ. โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี บมจ. บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ และ บมจ. ราช กรุ๊ป (อ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.thaibma.or.th/EN/BondInfo/ESG.aspx>)

รูปที่ ๒๙ มูลค่าการออก Green, Social & Sustainability Bond ปี ๒๕๖๓

	Theme	Entity	Issue Size
	GOV		
	Sustainability	MOF	THB 30,000 mln.
	SOE		
	Green	BAAC	THB 6,000 mln.
	Social	NHA	THB 6,800 mln.
	Corp.		
	Green	GPSC	THB 5,000 mln.
	Green	PTTC	THB 2,000 mln.
	Green	BTSG	THB 8,600 mln.
	Green	RATCH	THB 8,000 mln.
	Total		THB 66,400 mln.

ด้านบริการ: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย (ThaiBMA) ได้รับมอบหมายจากสำนักงาน ก.ล.ต. ให้กำกับดูแลสมาชิกในการประกอบธุรกรรมการค้าตราสารหนี้ในตลาดรอง มีบทบาทหน้าที่หลัก ๕ ด้านในการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ของไทย ดังนี้

๑) เป็นองค์กรกำกับดูแลตนเอง หรือ Self-Regulatory Organization (SRO) ทำหน้าที่กำกับดูแลสมาชิกให้ประกอบธุรกรรมการค้าตราสารหนี้เป็นไปอย่างโปร่งใสเป็นธรรม และสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุน ด้วยการกำหนดกฎระเบียบจรรยาบรรณมาตรฐานการปฏิบัติในตลาดรองตราสารหนี้ รวมถึงการตรวจสอบพิจารณาความผิดและกำหนดบทลงโทษผู้ค้าตราสารหนี้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้ไม่เกิดการเอาเปรียบกันภายในตลาด หรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรมต่อลูกค้า

๒) สนับสนุนธุรกิจการค้าตราสารหนี้และส่งเสริมผู้ร่วมตลาด (Market Development and Trade Association) โดยการเป็นตัวกลางรวบรวมความต้องการและปัญหาของสมาชิกเพื่อนำมาพัฒนาเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการซื้อขายและการลงทุนในตราสารหนี้ รวมถึงการจัดอบรม การให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการลงทุนในตราสารหนี้แก่นักลงทุนรายย่อย นักลงทุนสถาบัน องค์กรภาครัฐ และเอกชน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

๓) กำหนดวิธีปฏิบัติและมาตรฐานต่าง ๆ ของตลาดตราสารหนี้ (Market Convention and Standard) เช่น กฎระเบียบและจรรยาบรรณการปฏิบัติงานในตลาดรองตราสารหนี้ สัญลักษณ์ของตราสารหนี้เพื่อให้เข้าใจตรงกันและลดความสับสนมาตรฐานการคำนวณราคาตราสารหนี้ประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ร่วมตลาดได้รับราคาที่ยุติธรรมที่สุด รวมถึงมาตรฐานด้านงานทะเบียนตราสารหนี้ เป็นต้น

๔) จัดทำและเผยแพร่ราคาอ้างอิงตราสารหนี้ (Bond Pricing Agency) อาทิ Government bond yield curve เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญของตลาดการเงิน Corporate bond yield curve, Bond index และข้อมูลทางการเงินอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ร่วมตลาดใช้เป็นราคาอ้างอิงสำหรับการ mark-to-market ของผู้ลงทุนโดยเฉพาะกองทุนรวมต่าง ๆ

๕) เป็นศูนย์กลางข้อมูลในตลาดตราสารหนี้ (Bond Information Center) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ของตราสารหนี้ทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย ข้อมูลการซื้อขายในตลาดรอง ข้อมูลพื้นฐานของตราสารหนี้แต่ละรุ่น (Bond features) ข้อมูลราคาอ้างอิงต่าง ๆ (Reference yield) ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนผ่านทาง www.thaibma.or.th และ Facebook ThaiBMA

นอกจากนี้ ThaiBMA ยังได้นำเทคโนโลยีล้ำสมัยมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของระบบงานในตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน เพื่อให้บริการและเพิ่มความสะดวกรวดเร็วแก่ทั้งผู้ออกตราสารหนี้และนักลงทุน โดยในปี ๒๕๖๒ มีการนำเทคโนโลยี Distributed Ledger Technology (DLT) หรือ Blockchain มาใช้ในการออกหุ้นกู้แบบไร้ใบ (Scripless) ภายใต้ “โครงการบาตาล” หรือโครงการ DLT Registrar Service Platform โดยบริษัท โตโยต้า ลีสซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทเอกชนรายแรกๆ ที่ออกและเสนอขายหุ้นกู้ด้วยเทคโนโลยีดังกล่าวในประเทศไทย และตามมาด้วยธนาคารกสิกรไทยที่เสนอขายและออกหุ้นกู้สกุลเงินยูโรให้แก่ผู้ลงทุนสถาบันในประเทศ นับเป็นธนาคารพาณิชย์แห่งแรกในประเทศไทยที่เสนอขายหุ้นกู้สกุลเงินต่างประเทศภายใต้โครงการนี้

ล่าสุดในปี ๒๕๖๓ ได้เปิดตัวแอปพลิเคชันใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนและผู้ร่วมตลาด ได้แก่ “MeBond” และ “E-Book Building” โดย “MeBond” เป็นโมบายแอปพลิเคชันสำหรับนักลงทุนทั่วไป เปรียบเสมือนสมุดอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยบันทึกตราสารหนี้ที่นักลงทุนถือครองไว้ในที่เดียวกัน ช่วยให้นักลงทุนสามารถติดตามข้อมูลการลงทุนของตนเองและข้อมูลอื่นในตลาดตราสารหนี้ได้สะดวกรวดเร็ว มีข้อมูลครบถ้วนในแหล่งเดียว

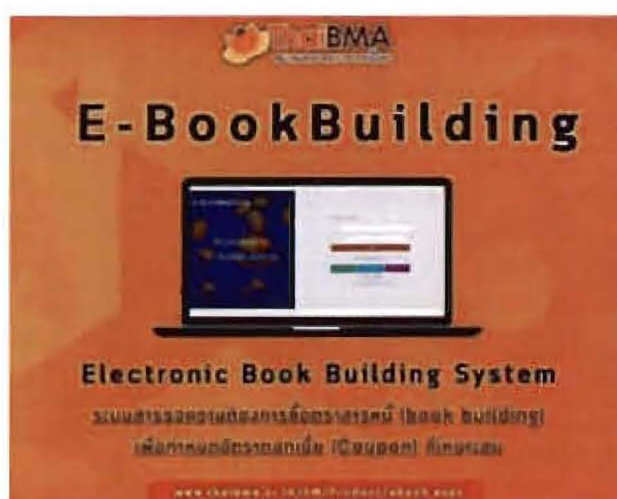
รูปที่ ๓๐ แอปพลิเคชันเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนและผู้ร่วมตลาด

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

ส่วน “E-Book Building” เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สำรวจความต้องการของนักลงทุนสถาบันในการลงทุนในตราสารหนี้ที่ระดับอัตราดอกเบี้ยต่าง ๆ เพื่อนำมา กำหนดอัตราดอกเบี้ยของหุ้นกู้ (Coupon) ที่เหมาะสม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของทั้งผู้จัดการจำหน่ายและผู้ออกตราสารหนี้

รูปที่ ๓๑ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สำรวจความต้องการของนักลงทุนสถาบัน

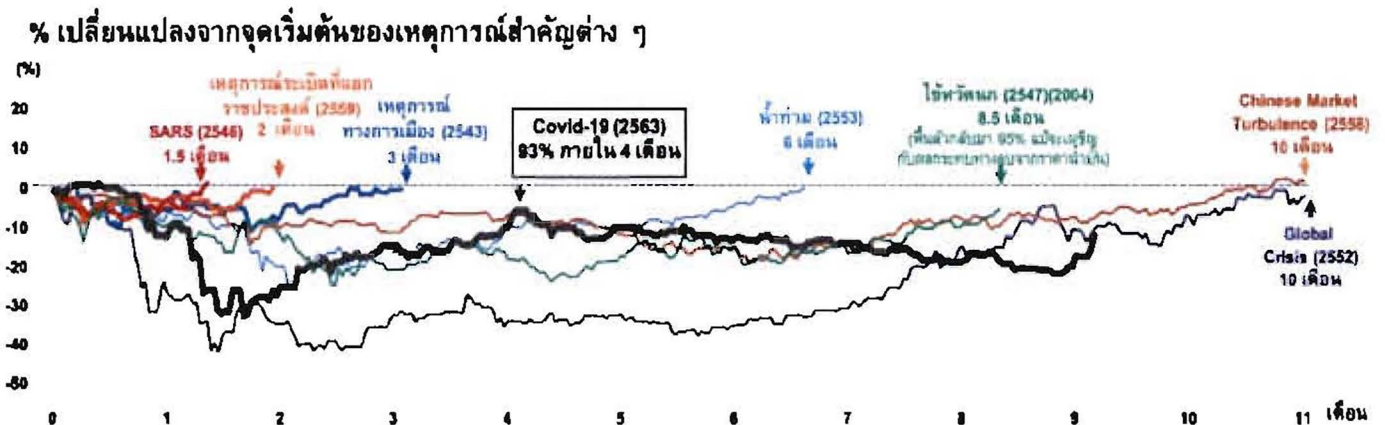
ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

๓. ความท้าทายต่อตลาดทุน

๓.๑ การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ทิศทางการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่ทั้งภาคเศรษฐกิจจริง (real sector) และภาคการเงิน (financial sector) มุ่งเน้นโอกาสจากการเติบโตในประเทศเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมและความท้าทายในการทำธุรกิจมีมากขึ้น ตลาดเงินและตลาดทุนโลกมีความเป็นตลาดเสรี การลงทุนและจัดหาเงินทุนทำได้สะดวกและไม่จำกัดเฉพาะในประเทศอีกต่อไป ตลาดเงินและตลาดทุนของไทยจึงจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องปรับตัวและเตรียมความพร้อมให้รองรับการเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค สามารถสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริงทั้งในประเทศและในภูมิภาค ตลอดจนการทำให้ตลาดเงินและตลาดทุนของไทยแข่งขันได้ในระดับสากล

รูปที่ ๓๒ ความท้าทายของตลาดทุนจากเหตุการณ์สำคัญทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ

* จากวันที่ 31 มกราคม 2563 ซึ่งพบ COVID-19 รายแรกก็คิดเฉลี่ยในไทย SET Index ปรับตัวลงไปที่สุดค่าสุด 67% และฟื้นตัวขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 93% ในวันที่ 9 มิถุนายน 2563

ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นกับตลาดทุนตลอดช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ตลาดทุนได้ผ่านความท้าทายจากเหตุการณ์สำคัญมาโดยตลอดทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ เช่น เหตุการณ์น้ำท่วมในปี ๒๕๕๔ เหตุการณ์ใช้หวัดนกในปี ๒๕๔๗ และวิกฤติเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๕๒ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลพบว่า แม้ในช่วงเหตุการณ์นั้น ๆ จะทำให้ดัชนีของตลาดหลักทรัพย์ฯ (SET index) ปรับตัวลดลงอย่างมาก

ในช่วงต้นเหตุการณ์ แต่ดัชนีหลักทรัพย์ยังสามารถที่จะฟื้นตัวกลับมาอยู่ที่จุดเดิม (recover) ได้ภายในช่วงเวลาไม่เกิน ๑ ปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแข็งแกร่งและความสามารถในการปรับตัวของตลาดทุนไทย

๓.๒ โลกยุค VUCA: การเปลี่ยนแปลง ความซับซ้อน และความรวดเร็วที่ทำนายท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และครอบคลุมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน จนทำให้เกิดนิยามคำว่า New Normal หรือ “ความปกติใหม่” มักถูกใช้คู่กับคำว่า VUCA ซึ่งเป็นตัวอักษรย่อของคำว่า Volatility (ความรวดเร็วรุนแรง) Uncertainty (ความไม่แน่นอน) Complexity (ความซับซ้อน) และ Ambiguity (ความคลุมเครือ) ที่แสดงถึงรูปแบบพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของโลกในยุคปัจจุบัน

ความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบดังกล่าวนี้เกิดจากความเชื่อมโยงกันในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระหว่างประเทศ (Global connectedness) จนส่งผลให้เมื่อเกิดวิกฤติใด วิกฤตินั้นมักจะไม่ถูกจำกัดอยู่เพียงประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่กลับทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนเกิดผลกระทบระดับโลก อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่กำลังเผชิญอยู่จะเป็นอีกบททดสอบที่สำคัญของภาคตลาดทุนไทย ที่จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรับมือและปรับตัวเพื่อตอบรับกับเหตุการณ์ครั้งนี้

สิ่งเหล่านี้บ่งชี้อย่างชัดเจนว่า ความท้าทายที่เกิดขึ้นกับตลาดทุนในทุกวันนี้ มิได้เป็นเพียงแค่เรื่องของการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวแล้ว แต่รวมถึงเรื่องอื่น ๆ รอบด้านที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และการดำเนินธุรกิจแบบเดิมที่จะต้องมีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ดังนั้น ตลาดทุนก็จะต้องมีการวางกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นด้านของการระดมทุน การลงทุน และ Ecosystem ในการเชื่อมโยงระดับภูมิภาค

๓.๓ สภาพแวดล้อมและผลกระทบต่อตลาดทุนไทย

๓.๓.๑ ความปกติใหม่ (New normal)

ตลาดทุนนับเป็นหนึ่งในกลไกทางเศรษฐกิจของประเทศ ย่อมได้รับอานิสงส์ทั้งผลประโยชน์และผลกระทบจากการเชื่อมโยงดังกล่าวด้วยเช่นกัน ปัจจุบันเราได้ยินคำว่าวิถีการใช้ชีวิตใหม่อยู่เสมอ “ความปกติรูปแบบใหม่” ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมและความต้องการของนักลงทุนและผู้ร่วมตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงวิถีการใช้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน การรักษาระยะห่าง (social distancing) การใส่ใจต่อสุขภาพ การใช้เทคโนโลยีที่มากขึ้น และการใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคน สะท้อนให้เห็นว่าภาคธุรกิจ ซึ่งรวมถึงภาคตลาดทุนจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับตัวและรับมือกับวิถีการใช้ชีวิตใหม่นี้ ตัวอย่างเช่น ความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่ออกแบบตามความต้องการโดยเฉพาะ (Personalized products/services) ส่งผลให้เกิดโอกาสในการสร้างธุรกิจใหม่ ๆ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการแบบเบ็ดเสร็จ (total solution) รวมถึงการเน้นวิถีชีวิตที่หันกลับมาให้ความสำคัญกับสุขภาพและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ธุรกิจจะต้องหันมาให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็น Green product และลงทุนในบริษัทจดทะเบียนที่ดำเนินธุรกิจตามแนวทางดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) ที่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

๓.๓.๒ เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว (Technology disruption)

เมื่อตลาดทุนสามารถสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ จึงมีผู้เล่นรายใหม่ (New players) สนใจเข้ามาทำธุรกิจในตลาดทุนมากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการอย่างรวดเร็ว เพื่อสามารถตอบโจทย์ความต้องการของนักลงทุนได้ดียิ่งขึ้น การมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งต่อการทำธุรกิจ เช่น เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) คริปโทเคอร์เรนซี หรือสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งออกแบบให้เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนเงินตรา (cryptocurrency) และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ระบบประมวลผล ที่มีการวิเคราะห์เชิงลึก (Artificial Intelligence) ตลอดจนการนำ Big Data ซึ่งเป็นการนำข้อมูลปริมาณที่มาก มีความซับซ้อน โดยเฉพาะที่มาจากแหล่งข้อมูลใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งใหม่ที่ภาคตลาดทุนจำเป็นต้องปรับตัว และเตรียมพร้อมนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และแข่งขันได้กับต่างประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องที่ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลจะต้องเปิดกว้าง และไม่เป็นอุปสรรค โดยมีกฎหมายและกฎเกณฑ์ของภาครัฐที่สอดคล้องต่อการทำการทดลอง การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลของภาครัฐ ตลอดจนสนับสนุนให้ภาคธุรกิจสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงสินค้าและบริการให้แก่ประชาชนได้เกิดประโยชน์สูงสุด

รูปที่ ๓๓ สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset)

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นอกเหนือจากการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้แล้ว ผู้ให้บริการธุรกิจของภาคตลาดทุน ยังจำเป็นต้องปรับกระบวนการและรูปแบบการทำธุรกิจเพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เช่น การผลักดันกระบวนการแบบดิจิทัลจากต้นจนจบ (End-to-end digital processes) การเชื่อมโยงโอกาสการลงทุนระหว่างประเทศ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตลาดทุนเพื่อขยายและสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ให้แก่ผู้ร่วมตลาด เป็นต้น

ทั้งนี้ การปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ธุรกิจไม่สามารถทำได้เพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากพันธมิตร ทั้งในภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลผ่านแพลตฟอร์มความร่วมมือ (Partnership Platform) ที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการใหม่ ๆ ในบริบทที่หลากหลาย เพื่อร่วมกันสร้างโอกาสและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต

๓.๓.๓ กฎหมายและนโยบายภาครัฐ (Regulation & Government policy)

หนึ่งในตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบโจทย์ “ความปกติใหม่” คือ การสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับ ทั้งในรูปแบบของกฎเกณฑ์การกำกับที่เปิดโอกาสในการสร้างธุรกิจใหม่ เช่น พื้นที่ทดลองนวัตกรรมเพื่อความคล่องตัวในการตรวจสอบด้านกฎหมาย (Regulatory Sandbox) และการปรับปรุงกรอบกฎเกณฑ์เดิมเพื่อเกิดประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่น (Dynamic regulatory framework) ตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นต้น

นอกจากนี้ นโยบายการสนับสนุนแบบองค์รวม (Holistic supporting policies) ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ จะเป็นอีกหนึ่งแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยให้ตลาดทุนไทยสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) เพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับภูมิภาคได้ในอนาคต

๔. ทิศทางการพัฒนาตลาดทุนไทยในระยะต่อไป

๔.๑ แผนพัฒนาตลาดทุนไทย ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๐-๒๕๖๔)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ เห็นชอบร่างแผนพัฒนาตลาดทุนไทย ฉบับที่ ๓ (ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตลาดทุนไทยให้สามารถเป็นแหล่งระดมทุน แหล่งการออมและการลงทุนของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ รองรับต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่จะมีบทบาทในธุรกรรมด้านการเงินการลงทุนมากขึ้น รองรับกระแสการเชื่อมโยงเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค โดยมีประเด็นสำคัญที่มุ่งเน้นในการพัฒนา ๕ ด้านได้แก่

- ๑) ปรับปรุงตลาดทุนให้เป็นแหล่งทุนสำหรับ SMEs นวัตกรรม และกลุ่ม Startup
- ๒) ปรับปรุงตลาดทุนให้เป็นแหล่งระดมทุนสำหรับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ
- ๓) เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน
- ๔) การปรับปรุงตลาดทุนไทยให้เป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญของภูมิภาค
- ๕) การปรับปรุงตลาดทุนให้รองรับการก้าวสู่สังคมสูงอายุ

ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาตลาดทุนไทย^{๕๖} ได้มีการประชุมครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓ และได้เห็นชอบให้เพิ่มมาตรการหลักอีก ๒ ด้าน ได้แก่

^{๕๖} นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ ๓๔๐/๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดทุนไทย ประกอบด้วย (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ (๒) ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการ และมีกรรมการประกอบด้วย (๓) เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๔) ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (๕) ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (๖) ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (๗) อธิบดีกรมสรรพากร (๘) อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (๙) ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (๑๐) เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (๑๑) เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (๑๒) ประธานกรรมการสภาธุรกิจตลาดทุนไทย (๑๓) กรรมการและผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (๑๔) ประธานสมาคมธนาคารไทย (๑๕) นายกสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย (๑๖) นายกสมาคมบริษัทจัดการลงทุน (๑๗) ผู้จัดการสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย โดยมีผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และผู้แทนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ

- ๖) การส่งเสริมตลาดทุนดิจิทัล
- ๗) การส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๔.๒ มาตรการปฏิรูปเศรษฐกิจไทยผ่านกลไกตลาดทุน^{๔๓}

คณะกรรมการพัฒนาตลาดทุนในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ ได้เห็นชอบมาตรการปฏิรูปเศรษฐกิจไทยผ่านกลไกตลาดทุน เพื่อขยายบทบาทของตลาดทุนให้มีส่วนสำคัญในการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศมากยิ่งขึ้นสรุปได้ ดังนี้

๔.๒.๑ ด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถและการเข้าถึงตลาดทุนของผู้ประกอบการ

ให้กลไกตลาดทุนสนับสนุนให้ผู้ประกอบการรายเล็กและธุรกิจเกิดใหม่ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เติบโตขึ้น สามารถระดมทุนผ่านช่องทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาช่องทางการระดมทุนของ Startup SMEs และกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise หรือ SE) ให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับประเภทและขนาดของกิจการ และมีระดับการคุ้มครองผู้ลงทุนที่เหมาะสม

๑) สนับสนุนการระดมทุนของ SE ด้วยการพัฒนากฎเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยใช้หลักเกณฑ์เปิดเผยข้อมูลให้แก่ผู้ลงทุน และการเปิดให้ SMEs/Startup สามารถเสนอขายหุ้นและหุ้นกู้แปลงสภาพในวงแคบ โดยจำกัดประเภทผู้ลงทุนเฉพาะกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญด้านการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุนสถาบัน นิติบุคคลร่วมลงทุน (Venture Capital) กิจการเงินร่วมลงทุน (Private Equity) และ ผู้ลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะ (Angel investor) และให้กิจการดังกล่าวสามารถเสนอขายหุ้นและหุ้นกู้ให้แก่บุคคลวงในของกิจการเอง ได้แก่ กรรมการและพนักงาน (ออกหลักเกณฑ์ภายในปี ๒๕๖๓)

๒) กรณี SMEs/Startup ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์รองรับการเสนอขายหุ้นและหุ้นกู้คราวด์ฟันดิง (debt crowdfunding) โดยยกเลิกหลักการ All-or-Nothing (หากระดมทุนได้ไม่ครบตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ต้องยกเลิกการระดมทุนครั้งนั้น)

^{๔๓} ข้อมูลสรุปจากการประชุมคณะกรรมการพัฒนาตลาดทุนไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓

และกำหนดว่าหากระดมทุนได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็ไม่ต้องยกเลิก แต่จะต้องเปิดเผยข้อมูลไว้ล่วงหน้าว่าจะไม่ยกเลิกด้วย เพื่อเพิ่มโอกาสให้ SMEs และ Startup ระดมทุน (ออกประกาศแล้ว)

๓) นอกจากนี้ ยังมีโครงการการพัฒนา SMEs/ Startup ที่เน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการรายเล็ก โดยเริ่มจากการพัฒนา Platform ทักษะความรู้ผู้ประกอบการทุกกลุ่ม (Education Platform) การบ่มเพาะเพื่อเตรียมความพร้อมในการเติบโต (Scaling Up Platform) และการพัฒนาช่องทางระดมทุน และการซื้อขายเปลี่ยนมือในตลาดทุนสำหรับผู้ประกอบการที่มีความพร้อม (Fundraising and Trading Platform) โดยที่ภาครัฐและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกัน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และให้มีการจัดทำ FinTech for SMEs and Startup Platform เพื่อเป็น One Stop Service ที่ช่วยพัฒนา SMEs/Startup ตั้งแต่ระดับฐานรากให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเลือกใช้ช่องทางระดมทุนที่เหมาะสมกับตนเองได้ (จะเริ่มเปิดตัวอย่างเป็นทางการต้นปี ๒๕๖๔)

๔) สำหรับ SMEs/Startup ที่มีการประกอบธุรกิจจนเติบโตไปในระดับหนึ่ง จะดำเนินการออกกฎเกณฑ์รองรับให้กิจการดังกล่าวสามารถระดมทุนจากผู้ลงทุนทั่วไปที่มีความรู้และรับความเสี่ยงได้โดยใช้หลักการเปิดเผยข้อมูลมาใช้แทนการอนุญาตเพื่อประกอบการพิจารณาคุณสมบัติของกิจการที่เสนอขายหุ้น (ออกหลักเกณฑ์ภายในปี ๒๕๖๓) พร้อมทั้งพัฒนาตลาดรองเพื่อนำหุ้น SMEs/Startup เข้าจดทะเบียนซื้อขาย เพื่อให้ SMEs/Startup สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ลงทุนกลุ่มที่กว้างขึ้น

๔.๒.๒ ด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน

พัฒนาทักษะทางการเงินในระดับฐานรากและตอบสนองยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ โดยการเข้าไปให้ความรู้ทางการเงินถึงในระดับชุมชน ดังนี้

(๑) สร้างกลไกในการขับเคลื่อนระดับจังหวัดผ่านหมอค้างเสา

สร้างกลไกที่มีหมอค้างเสาเป็นแกนกลางเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะทางการเงินในระดับจังหวัด โดยบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ในระดับนโยบาย และกำหนดกลไกการบูรณาการการทำงานในเชิงพื้นที่ผ่านหมอคลิ่งอาสา โดยกรมบัญชีกลางเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการประสานกับคณะผู้บริหารประจำจังหวัด (คบจ.) เพื่อขยายการพัฒนาทักษะทางการเงินสู่ชุมชนระดับฐานราก เช่น การปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย การลดหนี้ในระบบ การสร้างวินัยการออม เพื่อเกษียณอายุ การลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลาย รวมถึงการติดตามประเมินผล เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานที่กำกับดูแลต่าง ๆ จะดำเนินการโดยบูรณาการการให้ความรู้ที่ครบทุกด้าน เช่น การบริหารการรับจ่ายส่วนบุคคลและครัวเรือน (จะเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๖๓) เป็นต้น

(๒) โครงการหมู่บ้านหมอดหนี้ มีออม (Happy Money, Happy Village)

เป็นการพัฒนาต่อยอดโครงการหมอคลิ่งอาสา โดยมุ่งส่งเสริมความรู้และทักษะการเงินขั้นพื้นฐาน ให้กับกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยมีปัญหาหนี้สินในระบบ และมีเงินออมน้อย โดยจัดทำชุดสื่อความรู้ที่พัฒนาให้เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งพัฒนา Trainers แก่กลุ่มผู้นำชุมชนจากหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายการเผยแพร่ความรู้ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายปี ๒๕๖๔ ให้มีหมู่บ้านนำร่อง อย่างน้อยจังหวัดละ ๑ หมู่บ้านที่สมาชิกทุกครัวเรือนปลอดจากหนี้สินในระบบมีความสามารถในการชำระหนี้สินในระบบ และทุกครัวเรือนมีวินัยการออม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการออมและลงทุนจริงในภาคปฏิบัติผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ กองทุนการออมแห่งชาติ และสถาบันการเงินในเครือข่าย

(๓) โครงการ Platform ความรู้การเงินการลงทุนสำหรับคนไทย

(๓.๑) เป็นการสร้างศูนย์กลางความรู้การเงินและการลงทุนในตลาดทุนที่ครบวงจรรวมถึงเตือนภัยทางการเงินไว้ในแหล่งเดียว ในรูปแบบเว็บไซต์เป็นการบูรณาการแหล่งความรู้โดยความร่วมมือของหน่วยงานที่ให้ความรู้ทางการเงินและรองรับแผนการพัฒนาทักษะทางการเงินของคนไทยของกระทรวงการคลัง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ช่องทางนี้สื่อสารทั้งแบบทางเดียวและสองทางผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย (จะสามารถเริ่มดำเนินการได้ ภายในไตรมาส ๓ ของปี ๒๕๖๓)

(๓.๒) สำนักงาน ก.ล.ต. มีการลงพื้นที่ (Reach Out) และจัดฝึกอบรมวิทยากรตัวคุณ หรือ Train the trainer เพื่อสร้างเครือข่ายภาคประชาชน และร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อกระจายความรู้สู่กลุ่มผู้นำสตรีและเยาวชนในทุกพื้นที่

๔.๒.๓ ด้านการพัฒนาตลาดทุนดิจิทัล (Digital Transformation)

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Digital Infrastructure) ตลาดทุนอย่างบูรณาการ และสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนา Platform ต่าง ๆ ของตลาดทุนให้ทำงานรวดเร็วขึ้น ดังนี้

๔.๒.๓.๑ การพัฒนา Digital Infrastructure ในตลาดทุน

(๑) เป็นการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของตลาดทุน โดยนำเทคโนโลยี Distributed Ledger Technology (DLT) หรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการสร้าง Platform รองรับทุกกิจกรรมสำหรับหลักทรัพย์ทุกประเภท ตั้งแต่การออกเสนอขายหลักทรัพย์ การให้บริการแก่ผู้ลงทุน การซื้อขายหลักทรัพย์ ทั้งในตลาดแรกและตลาดรอง การส่งมอบชำระราคา และการให้บริการเก็บรักษาหลักทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การออกและเสนอขายหลักทรัพย์เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ลดค่าใช้จ่ายในการระดมทุน เพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของผู้เล่นในตลาด ทำให้ตลาดทุนโดยรวมมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานกำกับดูแล รวมทั้งช่วยผู้ลงทุนให้เข้าถึงตลาดทุนได้อย่างสะดวกมากขึ้น

(๒) ในปัจจุบันโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุน (คาดว่าระบบจะเริ่มใช้งานได้ในปี ๒๕๖๔)

๔.๒.๓.๒ การส่งเสริมการเสนอขายหลักทรัพย์ในรูปแบบดิจิทัล (Securities Token Offering: STO)

(๑) เป็นการพัฒนากฎเกณฑ์เพื่อเอื้ออำนาจให้ภาคธุรกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเทคโนโลยี DLT มาใช้ในตลาดทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ในกระบวนการออกเสนอขาย การซื้อขายแลกเปลี่ยน ตลอดจนกระบวนการชำระราคา และส่งมอบหลักทรัพย์ โดยกฎเกณฑ์จะรองรับการระดมทุนในรูปแบบดิจิทัล (STO) โดยยังคงมีการคุ้มครองผู้ลงทุนในระดับที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและรองรับกระบวนการออกหลักทรัพย์ในรูปแบบดิจิทัล ทำให้เกิดความเท่าเทียมในการแข่งขัน ตลาดทุนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและมีต้นทุนที่ลดลง ช่วยสร้างโอกาสให้กับผู้เกี่ยวข้อง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(๒) หลักเกณฑ์ STO ไม่เพียงแต่รองรับการเสนอขายหลักทรัพย์ทุกประเภท ได้แก่ ตราสารหนี้ ตราสารทุน และหน่วยลงทุน เท่านั้น แต่ยังรองรับ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า และการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นหลักทรัพย์ (Asset-backed) เช่น อสังหาริมทรัพย์ หรือกระแสรายรับจากทรัพย์สินดังกล่าวอีกด้วย เป็นต้น

๔.๒.๓.๓ โครงการ 1 Baht Bond

เป็นการพัฒนาการจำหน่ายพันธบัตรออมทรัพย์ ผ่านเทคโนโลยี Blockchain มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจำหน่ายและปรับภาพลักษณ์ พันธบัตรออมทรัพย์ให้เท่าทันเทคโนโลยี (Technology-wise) และสร้างโอกาส ให้ประชาชนรายย่อยสามารถเข้าถึงธุรกรรมทางการเงินได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น (Financial Inclusion)

- โครงการนี้รองรับการทำธุรกรรมการซื้อขายพันธบัตร ได้สะดวกและง่ายยิ่งขึ้นในอนาคต โดยจะทดลองจำหน่ายพันธบัตรออมทรัพย์ที่มีราคา ต่อหน่วยต่ำเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน และซื้อหาได้สะดวกผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-wallet) ซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยี ดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มทางการเงินของประเทศไทยที่เปิดให้ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ใช้แพลตฟอร์มร่วมกันนำไปสู่การจัดทำ Big Data ของรัฐบาล ในอนาคต นอกจากนั้น ยังช่วยให้ผู้มีรายได้น้อยแม้ในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึง การออมระยะยาวได้ (เริ่มใช้งานระบบไตรมาส ๓ ของปี ๒๕๖๓)

๔.๓ กฎหมายที่สนับสนุนการพัฒนาตลาดทุน

กฎหมายและกฎเกณฑ์เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งในการที่จะสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนไทย ซึ่งในปัจจุบันมีการเสนอปรับปรุงกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาที่จะมีส่วนสนับสนุนในด้านการจัดตั้งและการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน อาทิ ร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนบริษัท ประกอบด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (“ป.พ.พ.”) และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ร่างกฎหมายรองรับการบริหารจัดการทรัพย์สินในรูปแบบที่เป็นสากล โดยการจัดตั้งทรัสต์และร่างกฎหมายรองรับการออมภาคบังคับเพื่อรองรับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๔.๓.๑ การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการควบรวมกิจการบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งเป็นการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (“ป.พ.พ.”) และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕^{๔๔} (พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดฯ) เพื่อรองรับให้บริษัทสามารถควบกันได้ใน ๒ ลักษณะ คือ

๑) การควบบริษัท ($A+B = C$)

๒) การผนวกบริษัท ($A+B = A$ หรือ B)

ทั้งนี้ กฎหมายปัจจุบันรองรับการควบบริษัทในรูปแบบ $A+B = C$ เพียงรูปแบบเดียว

๔.๓.๒ การปรับปรุงกฎหมายห้างหุ้นส่วนบริษัท^{๔๕} ซึ่งเป็นการเสนอแก้ไขป.พ.พ. และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดฯ มีสาระสำคัญ ดังนี้

๔.๓.๒.๑ ป.พ.พ.

(๑) การจัดตั้งบริษัทจำกัด

- ให้บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัท

จำกัดได้ (ลดจาก ๓ คน)

^{๔๔} ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ พ.ค. ๒๕๖๓ และ วันที่ ๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓

^{๔๕} ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓

(๒) กลไกแก้ไขความขัดแย้งภายในบริษัท

- เพิ่มเติมให้ที่ประชุมจัดตั้งบริษัทอาจกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ระหว่างกรรมการและผู้ถือหุ้นไว้ในข้อบังคับของบริษัทได้

(๓) การประชุมผู้ถือหุ้น

- การประชุมใหญ่ต้องมีผู้ถือหุ้น หรือผู้รับมอบฉันทะอย่างน้อย ๒ คนมาประชุม

(๔) การจ่ายเงินปันผล

- กำหนดให้บริษัทจ่ายปันผลภายใน ๑ เดือน นับจากวันที่ที่ประชุมใหญ่ หรือที่ประชุมคณะกรรมการลงมติ

(๕) การแปรสภาพห้างหุ้นส่วนเป็นบริษัทจำกัด

- รองรับให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแปรสภาพเป็นบริษัทจำกัดได้

(๖) เพิ่มเติมเหตุที่ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดได้ในกรณีที่

- จำนวนผู้ถือหุ้นลดลงจนเหลือคนเดียว
- มีเหตุอื่นใดทำให้บริษัทนั้นเหลือวิสัยที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้

(๗) บทกำหนดโทษ

แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดความผิดและบทลงโทษในพระราชบัญญัติกำหนดความรับผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้สอดคล้องกับ ป.พ.พ.

๔.๓.๒.๒ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดฯ

(๑) รองรับการดำเนินการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์^{๕๖} ในเรื่อง

^{๕๖} ปัจจุบันการดำเนินการบางเรื่อง ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการบริษัทสามารถดำเนินการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ตามพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(๑.๑) การโฆษณาข้อความเกี่ยวกับบริษัท

(๑.๒) การส่งหนังสือหรือเอกสารให้กรรมการ ผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัท หากบุคคลดังกล่าวได้แจ้งความประสงค์หรือยินยอมให้ส่งเอกสาร ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๑.๓) การประชุมคณะกรรมการ

(๒) การแปรสภาพบริษัทมหาชนจำกัดเป็นบริษัทจำกัด

- เพิ่มเติมให้บริษัทมหาชนจำกัดสามารถแปรสภาพ เป็นบริษัทจำกัดได้ จากเดิมที่รองรับเฉพาะการแปรสภาพจากบริษัทจำกัดเป็นบริษัท มหาชนจำกัด

(๓) หุ้น การถือหุ้นและการเข้าเป็นหุ้นส่วน

(๓.๑) แก้ไขให้บุริมสิทธิในหุ้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ จากเดิมที่ห้ามเปลี่ยนแปลง

(๓.๒) เพิ่มหลักเกณฑ์ห้ามมิให้ถือหุ้นไขว้ในบริษัท จากเดิมที่ไม่มีข้อห้าม

(๓.๓) ปรับปรุงการจัดทำข้อมูลการถือหุ้นในรายงานประจำปี

(๓.๔) ยกเลิกการห้ามมิให้บริษัทเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน สามัญ หรือเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด

(๔) กรรมการบริษัท

(๔.๑) กำหนดให้จำนวนกรรมการเป็นไปตามที่ที่ประชุม ผู้ถือหุ้นกำหนด หากข้อบังคับไม่ได้กำหนดจำนวนกรรมการไว้เป็นการแน่นอน เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการพิจารณาจำนวนกรรมการว่ามีเท่าใด

(๔.๒) แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติการเลือกตั้ง วาระการดำรงตำแหน่งและการออกจากตำแหน่งของกรรมการ

(๔.๓) แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการ

(๔.๔) รองรับให้มีการแต่งตั้งกรรมการสำรอง (alternate director) รวมทั้งกำหนดเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของกรรมการสำรองไว้ด้วย

(๔.๕) แก้ไขบทบัญญัติเรื่องหน้าที่กรรมการและการเรียกค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่กรรมการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ โดยให้บริษัทขอใช้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้แก่ผู้ถือหุ้นในจำนวนที่ศาลเห็นสมควร

(๔.๖) แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามมิให้บริษัทให้กู้ยืมเงิน และจ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดให้แก่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องของบุคคลดังกล่าวด้วย แต่ยังคงมีข้อยกเว้นในกรณีเป็นการให้กู้ยืมเงินตามระเบียบสงเคราะห์พนักงานและลูกจ้างหรือเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ประกันชีวิต หรือกฎหมายอื่น

(๔.๗) ห้ามมิให้บริษัทจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าปรับแทนประธานกรรมการหรือกรรมการ

(๕) การประชุม มติที่ประชุมผู้ถือหุ้น และเรื่องที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

(๕.๑) แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุม การเพิกถอนมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และกำหนดหลักเกณฑ์การประชุมผู้ถือหุ้นในการพิจารณาเรื่องอื่นนอกจากที่กำหนดในหนังสือนัดประชุม

(๕.๒) แก้ไขให้เฉพาะการออกหุ้นกู้แปลงสภาพจะทำได้ก็ต่อเมื่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

(๕.๓) ยกเว้นการทำรายการโอนหรือรับโอนทรัพย์สินที่ไม่กระทบต่อบริษัทในประการสำคัญ ให้ทำได้โดยไม่ต้องขอมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

(๖) การลดทุน

- แก้ไขระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่สามารถคัดค้านการลดทุนได้ โดยลดจาก ๒ เดือนนับจากได้รับแจ้งมติลดทุนเหลือ ๑ เดือน

(๗) ทะเบียน รายงานและบัญชี

(๗.๑) แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำและเก็บรักษา รายงานการประชุมคณะกรรมการและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น

(๗.๒) กำหนดให้ผู้ถือหุ้นมีสิทธิขอตรวจทะเบียน กรรมการหรือรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นและขอสำเนาเอกสารดังกล่าวได้

(๗.๓) แก้ไขถ้อยคำและยกเลิกเงื่อนไขในการจัดทำ บดุงและบัญชีกำไรขาดทุน เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานบัญชี

(๗.๔) กำหนดให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจเปิดเผยการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติบริษัท มหาชนจำกัดฯ

(๘) นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่

(๘.๑) กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจขยายหรือเลื่อน กำหนดเวลาในการยื่นขอจดทะเบียน

(๘.๒) แก้ไขหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอให้นายทะเบียน แต่งตั้งผู้ตรวจสอบ

นอกจากนั้นเป็นการแก้ไขเลขอ้างอิงมาตราให้ถูกต้องและแก้ไข อัตราโทษและเพิ่มความผิดให้สอดคล้องกับบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔.๓.๓ ร่างพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อการจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล พ.ศ.

ได้นำหลักกฎหมายทรัสต์มาใช้กับการบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องใหม่เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัสต์เพื่อจัดการ ทรัพย์สินส่วนบุคคล ในขณะที่มาตรา ๑๖๘๖ ของ ป.พ.พ กำหนดให้การก่อตั้งทรัสต์ ไม่มีผล เว้นแต่จะเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่งผลให้ทรัพย์สินในประเทศไทย ถูกนำไปบริหารจัดการนอกประเทศ และในปัจจุบันมีเพียงทรัสต์ตามกฎหมายว่าด้วยทรัสต์ เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน ซึ่งกำหนดให้สามารถก่อตั้งทรัสต์เป็นเครื่องมือทำให้ธุรกรรม

ในตลาดทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขข้อติดขัดบางประการในการระดมทุน และในการประกอบธุรกิจในตลาดทุนได้เพียงเท่านั้น การมีทรัสต์เพื่อจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคลจึงจะสนับสนุนให้การบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล และช่วยลดภาระการนำทรัพย์สินออกไปบริหารจัดการนอกประเทศ อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม^{๕๗} สำหรับสาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้ยังคงอยู่ระหว่างการทบทวนของกระทรวงการคลัง^{๕๘}

๔.๓.๔ ร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ.

กระทรวงการคลังได้เสนอร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. ... เพื่อเพิ่มเติมการออมภาคบังคับในช่วงวัยทำงาน สำหรับแรงงานในระบบที่มีแนวโน้มที่จะมีรายได้หลังเกษียณอายุไม่เพียงพอและอาจตกอยู่ในภาวะยากจนหลังเกษียณอายุ จากข้อมูลที่กระทรวงการคลังเปิดเผยมีเพียงกลุ่มข้าราชการที่มีรายได้หลังเกษียณค่อนข้างเพียงพอที่อัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๗๐ ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย ขณะที่แรงงานในระบบที่ส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมเพียงช่องทางเดียว ได้แก่ ลูกจ้างภาคเอกชน ลูกจ้างชั่วคราวของส่วนราชการและพนักงานของรัฐ จะมีรายได้หลังเกษียณ โดยเฉลี่ยร้อยละ ๑๙ ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย ซึ่งต่ำกว่าระดับรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอที่อัตราร้อยละ ๕๐ - ๖๐ ของรายได้ก่อนเกษียณ โดยร่างกฎหมายมีสาระสำคัญ^{๕๙} ดังนี้

^{๕๗} สรุปรจากบันทึกหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อจัดการทรัพย์สินส่วนบุคคล พ.ศ. ...

^{๕๘} ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓

^{๕๙} สรุปรจากเอกสารรับฟังความคิดเห็นที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเผยแพร่ และร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ.

๔.๓.๔.๑ สถานะทางกฎหมายของกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ

(“กบช.”)

(๑) กบช. เป็นนิติบุคคลซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒) ให้มีคณะกรรมการ กบช. มีปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจกำหนดนโยบายและกำกับดูแลกิจการของ กบช.

๔.๓.๔.๒ สมาชิกและสิทธิประโยชน์ของสมาชิก

(๑) ให้ลูกจ้างที่มีอายุ ๑๕ – ๖๐ ปี เป็นสมาชิกโดยกำหนดให้กิจการขนาดใหญ่ ได้แก่ กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐๐ คนขึ้นไป กิจการที่ได้รับสัมปทานของรัฐ กิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน กิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ฯ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หน่วยงานของรัฐที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และกิจการที่ประสงค์เข้าเป็นสมาชิก กบช. เข้าระบบในปีที่ ๑ และจากนั้นทยอยให้กิจการที่ขนาดเล็กเข้าระบบโดยกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป เข้าระบบในปีที่ ๔ และกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป เข้าระบบในปีที่ ๖ ทั้งนี้ ให้ กบช. ประสานงานกับสำนักงานประกันสังคมเพื่อนำข้อมูลของนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมมาเพื่อใช้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๒) ลูกจ้างซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่มีคุณสมบัติตามกฎกระทรวง อาจไม่เป็นสมาชิก กบช. ก็ได้

๔.๓.๔.๓ การส่งเงินสะสมและเงินสมทบ

- นายจ้างและลูกจ้างส่งเงินสะสมและเงินสมทบ แต่ละฝ่าย ในอัตราไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของค่าจ้าง (โดยจะทยอยปรับเพิ่มอัตราเงินสะสม/เงินสมทบ ในแต่ละช่วงปี)

๔.๓.๔.๔ การนำเงินของ กบช. ไปลงทุน

(๑) คณะกรรมการ กบช. คัดเลือกสถาบันการเงินที่ได้รับ อนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ อย่างน้อย ๓ ราย เป็นผู้บริหารเงินลงทุน

(๒) คณะกรรมการ กบช. จัดให้มีแผนการลงทุนให้สมาชิกเลือก และกรณีสมาชิกไม่เลือกแผนการลงทุน ให้ถือว่าเลือกแผนการลงทุนที่คณะกรรมการ กบช. กำหนด

อย่างไรก็ดี เรื่องอำนาจของคณะกรรมการ กบช. ข้างต้น มีข้อโต้แย้งจากภาคตลาดทุนเป็นอย่างมาก โดยไม่เห็นด้วยกับการให้คณะกรรมการ กบช. เป็นผู้คัดเลือกสถาบันการเงินผู้ให้บริการ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๓) เงินส่งเข้ากองทุนเป็นเงินของลูกจ้างและนายจ้าง ไม่มีเงินของรัฐ เจ้าของเงินต้องมีเสรีภาพในการเลือกลงทุนในกองทุน กบช.ใด ๆ ของ บลจ.ใด ๆ ก็ได้ (เหมือนเลือกลงทุนในกองทุนรวม RMF ที่ผู้ลงทุนเลือกลงทุนเอง โดยเสรี ที่มีข้อมูลพิสูจน์ได้แล้วว่าผู้ลงทุนมีความสามารถในการเลือกลงทุนด้วยตนเอง และกระจายสินทรัพย์ลงทุนได้อย่างเหมาะสม)

(๔) ควรเปิดให้มีสถาบันการเงินผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการลงทุน ให้บริการโดยเสรี (Decentralized Fund Management) ซึ่งจะก่อให้เกิดความโปร่งใส เกิดการแข่งขันด้านประสิทธิภาพ และคุณภาพการให้บริการ (มีตัวอย่างของต่างประเทศ) ทั้งยังเป็นการป้องกันมิให้อำนาจรัฐสามารถสั่งการให้ลงทุนในหลักทรัพย์ใด ๆ ได้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะส่งผลเสียหายให้เกิดแก่เงินของผู้ลงทุน

(๕) ควรมีนโยบายการลงทุนให้สมาชิกเลือกได้ด้วยตนเองอย่างเสรี (Free choice) ในลักษณะเดียวกันกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) สมาชิกสามารถเปรียบเทียบกองทุนและบริษัทจัดการได้และโอนย้ายไปยังกองทุนของ บลจ. อื่นได้ตามความต้องการ

(๖) กรณีที่เกรงว่าจะมีจำนวนนโยบายมากเกินไปจนสมาชิกไม่สามารถเลือกลงทุนเองได้ คณะกรรมการ กบช.สามารถกำหนดจำนวนนโยบายได้/ กำหนด default policy – life path or target date fund ได้ (มีตัวอย่างของต่างประเทศ)

(๗) กรณีที่เกรงว่าค่าธรรมเนียมจะสูงเกินไป คณะกรรมการ กบช.สามารถกำหนดเพดานค่า fee สำหรับ default policy ได้ (มีตัวอย่างของต่างประเทศ)

๔.๓.๔.๕ การสิ้นสมาชิกภาพ

(๑) กำหนดกรณีการสิ้นสมาชิกภาพ เช่น ในกรณีที่สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพ เมื่ออายุ ๖๐ ปีนั้น ให้สมาชิกมีสิทธิเลือกรับบำเหน็จ หรือบำนาญรายเดือนเป็นระยะเวลา ๒๐ ปี จากกองทุนได้ หรือในกรณีทุพพลภาพ หรือเจ็บป่วยใกล้ถึงแก่ชีวิตก่อนอายุครบ ๖๐ ปี สมาชิกอาจขอรับเงินสะสมและผลประโยชน์ของเงินสะสมทั้งหมดหรือบางส่วนจากกองทุนก็ได้ และหากเป็นกรณีสมาชิกถึงแก่ชีวิต ให้ กบช. จ่ายเงินทั้งหมดในบัญชีของผู้นั้นให้แก่ผู้รับประโยชน์หรือทายาทของสมาชิก เป็นต้น

๔.๓.๔.๖ การจัดการกรณีสมาชิกไม่มารับเงิน

- เมื่อผู้มีสิทธิได้รับเงิน ไม่มารับเงินจาก กบช. ให้เงินดังกล่าวตกเป็นของ กบช. เมื่อพ้นระยะเวลา ๑๐ ปี

หน้าว่าง

บทที่ ๒

มาตรการของรัฐในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๑. สภาวะเศรษฐกิจโลก

๑.๑ ภาพรวมเศรษฐกิจโลก

เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) คาดการณ์เศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๖๓ หดตัวร้อยละ -๔.๔ และจะกลับมาขยายตัวร้อยละ ๕.๒ ในปี ๒๕๖๔ ซึ่งถือเป็นการปรับประมาณการที่ดีขึ้นจากครั้งก่อน โดยเห็นว่า การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกยังคงมีความไม่แน่นอน และใช้ระยะเวลายาวนาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกยังคงเป็นเรื่องสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งอาจทำให้เกิดการปิดประเทศ (Lockdown) รวมถึงมาตรการด้านสาธารณสุขในประเทศต่าง ๆ ความเชื่อมั่นของตลาดการเงิน และผลกระทบต่อกระแสการไหลของเงินทุนทั่วโลกและการกลับมาฟื้นตัวของเศรษฐกิจสาธารณรัฐประชาชนจีน

นอกจากนี้ IMF ยังคาดการณ์ว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จะได้รับผลกระทบอย่างมากจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โดยจำนวนตำแหน่งงานของ SME ที่เผชิญความเสี่ยงจากการขาดสภาพคล่องเพิ่มขึ้นถึง ๒ เท่า และประมาณร้อยละ ๕๐ ของจำนวนตำแหน่งงานของ SME มีความเสี่ยงจากการล้มละลายเพิ่มมากขึ้น

๑.๒ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเศรษฐกิจหลัก

เมื่อพิจารณาตัวเลขประมาณการการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเศรษฐกิจหลักโดย IMF พบว่า (๑) เศรษฐกิจจีน คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๑.๙ ในปี ๒๕๖๓ และขยายตัวร้อยละ ๘.๒ ในปี ๒๕๖๔ (๒) เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๔.๓ ในปี ๒๕๖๓ และขยายตัวร้อยละ ๓.๑ ในปี ๒๕๖๔ (๓) เศรษฐกิจ

ยูโรโซน คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๘.๓ ในปี ๒๕๖๓ และขยายตัวร้อยละ ๕.๒ ในปี ๒๕๖๔ และ (๔) เศรษฐกิจญี่ปุ่น คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๕.๓ ในปี ๒๕๖๓ และขยายตัวร้อยละ ๒.๓ ในปี ๒๕๖๔

ทั้งนี้ IMF ได้ปรับเพิ่มประมาณการการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเศรษฐกิจหลักข้างต้น เมื่อเทียบกับการประมาณการครั้งก่อน สำหรับกรณีของเศรษฐกิจจีน ที่กลับมาฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว นั้น เกิดจากการลงทุนภาครัฐที่ช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการส่งออกที่ฟื้นตัวได้เร็ว

๑.๓ ปัจจัยเสี่ยง

ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด เช่น การระบาดระลอกใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เกิดขึ้นในหลายประเทศในช่วงฤดูหนาว เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การระบาดในสหรัฐอเมริกาที่เพิ่มขึ้นมากจนทำให้หลายรัฐเริ่มใช้มาตรการควบคุมการระบาดใหม่และในภูมิภาคยุโรปซึ่งกลายเป็น “ศูนย์กลางการแพร่ระบาดของโรค COVID-19” ที่ทำให้บางประเทศต้องประกาศปิดเมือง หลังจากมีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้น จนทำให้นาง Christine Lagarde ประธานธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank: ECB) กล่าวว่า การฟื้นตัวของเศรษฐกิจยุโรปเริ่มชะลอลงเร็วกว่าที่คาด นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์และผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนที่อาจกลับมาตึงเครียดอีกครั้ง การถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร (Brexit) และความเปราะบางของเสถียรภาพระบบการเงินโลกที่อาจสูงขึ้นจากการดำเนินมาตรการด้านการเงินการคลังของประเทศต่าง ๆ เป็นต้น

๒. สภาวะเศรษฐกิจไทย

ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ประมาณการเศรษฐกิจไทยปี ๒๕๖๓ ว่า จะหดตัวร้อยละ -๗.๗ (ช่วงคาดการณ์ร้อยละ -๘.๒ ถึง -๗.๒) การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนคาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๓.๐ และ -๙.๘ ตามลำดับ

เช่นเดียวกับมูลค่าการส่งออกที่คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๗.๘ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทย ปี ๒๕๖๓ คาดว่าจะหดตัวน้อยกว่าที่เคยคาดการณ์ไว้ เนื่องจากมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ (๑) การผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) (๒) การฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าของไทย ซึ่งเป็นผลดีต่อการส่งออก และ (๓) ความสามารถในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของไทย ซึ่งสร้างความมั่นใจให้แก่ภาคประชาชน ภาคเอกชนและต่างประเทศ

เป็นที่คาดการณ์ว่า เศรษฐกิจไทยได้ผ่านจุดต่ำสุดไปแล้วในไตรมาส ๒ ของปี ๒๕๖๓ แสดงให้เห็นจากตัวเลขเศรษฐกิจที่ติดลบน้อยลงในช่วงครึ่งหลังของปี ๒๕๖๓ และเศรษฐกิจไทยยังคงมีเสถียรภาพ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี ๒๕๖๓ คาดว่าจะอยู่ที่ร้อยละ -๐.๙ (ช่วงคาดการณ์ร้อยละ -๑.๔ ถึง -๐.๔) ในขณะที่ดุลบัญชีเดินสะพัด คาดว่าจะเกินดุล ๑๔.๑ พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ ๒.๘ ของ GDP (ช่วงคาดการณ์ร้อยละ ๒.๓ ถึง ๓.๓ ของ GDP)

เมื่อพิจารณาจากตัวเลขดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจสำคัญในเดือนกันยายน ๒๕๖๓ พบว่า

๑) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index: MPI) หดตัวร้อยละ -๒.๘ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งน้อยกว่าเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ ที่หดตัวร้อยละ -๙.๓

๒) ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ขยายตัวร้อยละ ๐.๒ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งน้อยกว่าเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ ที่ขยายตัวร้อยละ ๑.๐

๓) ดัชนีราคาสินค้าเกษตร ขยายตัวร้อยละ ๙.๕ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งมากกว่าเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ ที่ขยายตัวร้อยละ ๗.๗

๔) ปริมาณการจำหน่ายเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก ขยายตัวร้อยละ ๗.๐ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งมากกว่าเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ ที่หดตัวร้อยละ -๑๑.๒

๕) การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ระดับราคาที่แท้จริง ขยายตัวร้อยละ ๐.๐ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน แตกต่างจากเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ ที่หดตัวร้อยละ -๓.๘

รูปที่ ๓๔ ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจสำคัญในเดือนกันยายน ๒๕๖๓

Indicators (%yoy)	2019	2020				
	ทั้งปี	Q2	Q3	Aug	Sep	YTD
MPI	-3.6	-20.0	-8.4	-9.3	-2.8	-11.4
ดัชนีผลผลิต สินค้าเกษตร	-0.9	-5.9	-0.1	1.0	0.2	-7.5
ดัชนีราคาสินค้า เกษตร	1.9	-1.4	6.4	7.7	9.5	4.5
ยอดจำหน่าย เหล็ก	-7.2	-10.6	-7.9	-11.2	7.0	-8.8
ภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ระดับราคาแท้ แท้จริง	-1.7	-15.1	-5.2	-3.8	0.0	-6.8
ภาษีจากการทำ ธุรกรรม อสังหาริมทรัพย์	-4.7	-12.3	-10.4	-14.0	-13.0	-13.5

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ในปี ๒๕๖๔ สศค. คาดการณ์ว่า เศรษฐกิจไทยจะสามารถกลับมาขยายตัวที่ร้อยละ ๔.๕ (ช่วงคาดการณ์ร้อยละ ๔.๐ ถึง ๕.๐) เนื่องจากการส่งออกที่คาดว่าจะกลับมาขยายตัวที่ร้อยละ ๖.๐ จากเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่ขยายตัว การบริโภคภาคเอกชนที่คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๒.๖ และการใช้จ่ายภาครัฐจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ และการเบิกจ่ายจากพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ภายใต้กรอบวงเงินไม่เกิน ๑ ล้านล้านบาท

๓. มาตรการด้านการเงิน การคลัง และตลาดทุน เพื่อช่วยเหลือเยียวยาปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

รัฐบาลได้ออกมาตรการทั้งด้านการเงิน การคลัง และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุน เพื่อบรรเทาผลกระทบของประชาชนจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หลายมาตรการ ซึ่งสามารถยกตัวอย่างได้ ดังนี้

๓.๑ มาตรการด้านการเงิน

๓.๑.๑ สำหรับประชาชน

๓.๑.๑.๑ โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีอาชีพอิสระที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เพื่อเพิ่มสภาพคล่องชั่วคราวในการดำรงชีวิตให้กับประชาชนที่มีอาชีพอิสระไม่มีรายได้ประจำ หรือตกงาน หรือเกษตรกรที่ไม่มีรายได้ประจำ วงเงินสินเชื่อต่อรายไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ของธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) คิดอัตราดอกเบี้ยคงที่ไม่เกินร้อยละ ๐.๑๐ ต่อเดือน ไม่ต้องมีหลักประกัน ระยะเวลากู้ไม่เกิน ๒ ปี ๖ เดือน ปลอดชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ๖ เดือน

๓.๑.๑.๒ โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีรายได้ประจำที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เพื่อเพิ่มสภาพคล่องชั่วคราวในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชนที่มีรายได้ประจำของธนาคารออมสินวงเงินสินเชื่อต่อรายไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท คิดอัตราดอกเบี้ยคงที่ไม่เกินร้อยละ ๐.๓๕ ต่อเดือน มีบุคคลค้ำประกัน ระยะเวลากู้ไม่เกิน ๓ ปี

๓.๑.๒ สำหรับผู้ประกอบการ

๓.๑.๒.๑ พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ (พระราชกำหนดฯ) ซึ่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีสินเชื่อคงค้างกับสถาบันการเงิน โดยแบ่งเป็น (๑) มาตรการสินเชื่อเพิ่มเติมเพื่อเป็นสภาพคล่องให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ให้สถาบันการเงินกู้ยืมในอัตราร้อยละ ๐.๐๑ ต่อปี เพื่อให้สถาบันการเงินปล่อยกู้ให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีวงเงินสินเชื่อรวมที่มีกับสถาบันการเงินแต่ละแห่งไม่เกิน ๕๐๐ ล้านบาท และ (๒) โครงการชะลอการชำระหนี้ โดย ธปท. ได้ออกประกาศเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้สถาบันการเงิน (ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ) ชะลอการชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยของผู้ประกอบการ SMEs ที่มีวงเงินสินเชื่อกับสถาบันการเงินแต่ละแห่งไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท

๓.๑.๒.๒ มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) วงเงินรวม ๑๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ของธนาคารออมสิน

๓.๑.๒.๓ โครงการสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) วงเงินรวม ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อเสริมสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ และแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายย่อย ได้แก่ ธุรกิจทัวร์ ธุรกิจสปา ธุรกิจขนส่งที่เกี่ยวข้อง (รถทัวร์ รถบัส รถตู้ รถแท็กซี่ เรือนำเที่ยว รถเช่า) บริษัทนำเที่ยว โรงแรม ห้องพัก และร้านอาหาร ของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.)

๓.๒ มาตรการด้านการคลัง

๓.๒.๑ มาตรการเยียวยาที่เป็นตัวเงิน

๓.๒.๑.๑ โครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของกระทรวงการคลัง (กลุ่มแรงงานอิสระ) (มาตรการเยียวยา ๕,๐๐๐ บาท) มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเยียวยาให้กับลูกจ้างที่ได้รับผลกระทบจากการหยุดประกอบกิจการของสถานประกอบการที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทั้งนี้ ไม่รวมผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ที่มีคุณสมบัติครบตามเงื่อนไขการได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานจากสำนักงานประกันสังคม โดยสนับสนุนเงินเยียวยารายละ ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา ๓ เดือน ผู้ได้รับสิทธิ ตามมาตรการเยียวยา ๕,๐๐๐ บาท จำนวนประมาณ ๑๕.๓ ล้านคน และกระทรวงการคลัง ได้จ่ายเงินเยียวยารวมทั้งสิ้นจำนวนประมาณ ๒๒๙,๕๘๔ ล้านบาท

๓.๒.๑.๒ โครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของกระทรวงการคลัง (กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ) โดยการจ่ายเงิน เยียวยาผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน ๑,๐๐๐ บาท เป็นระยะเวลา ๓ เดือน โดยมุ่งเป้าหมายไปยังผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือเยียวยา จากโครงการใด ๆ ของภาครัฐในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทั้งนี้ มีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ เยียวยาโครงการใด ๆ ของภาครัฐ ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการนี้จำนวน ๑.๐๓ ล้านคน คิดเป็นเงินจำนวนประมาณ ๓,๐๘๘ ล้านบาท

๓.๒.๒ มาตรการภาษี

๓.๒.๒.๑ สำหรับประชาชน

(๑) มาตรการเลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเดิมสิ้นสุดวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ เป็นสิ้นสุดวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ เพื่อบรรเทาภาระให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

(๒) มาตรการเพิ่มวงเงินหักลดหย่อนค่าเบี้ยประกันสุขภาพ โดยเพิ่มวงเงินหักลดหย่อนค่าเบี้ยประกันสุขภาพจากเดิมตามจ่ายจริงไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท เป็นไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท และเมื่อรวมกับการหักลดหย่อนค่าเบี้ยประกันชีวิต และเงินฝากประเภทสงเคราะห์ชีวิตแล้วต้องไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีภาษี ๒๕๖๓ เป็นต้นไป เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นและมีภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพลดลง

๓.๒.๒.๒ สำหรับผู้ประกอบการ

(๑) มาตรการภาษีเพื่อลดภาระดอกเบี้ยจ่ายของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีรายได้ครบ ๑๒ เดือน และมีวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดก่อนหรือในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ ไม่เกิน ๕๐๐ ล้านบาท ที่เข้าร่วมมาตรการสินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สามารถหัก ณ ที่จ่ายได้ ๑.๕ เท่า สำหรับรายจ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓

(๒) มาตรการเลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยเลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ

(๓) มาตรการเลื่อนเวลาการยื่นแบบแสดงรายการ นำส่ง และชำระภาษี โดยเลื่อนเวลาการยื่นแบบแสดงรายการ นำส่ง และชำระภาษีทุกประเภท ที่กรมสรรพากรจัดเก็บ อาทิ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ให้แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

(๔) มาตรการขยายเวลาการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีของการประกอบกิจการสถานบริการที่จัดเป็นบริการตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต เพื่อบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้ประกอบการสถานบันเทิงที่ได้รับผลกระทบจากการให้ปิดสถานที่ที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดที่มีคนแออัด เบียดเสียดง่ายต่อการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เป็นการชั่วคราว

(๕) มาตรการยกเว้นอากรขาเข้าของที่ใช้รักษา วินิจฉัย หรือป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ตามรายการที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ตั้งแต่วันที่ประกาศกระทรวงการคลังมีผลบังคับใช้ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๓.๓ มาตรการด้านตลาดทุน

๓.๓.๑ มาตรการสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มอุปสงค์ในตลาดทุน

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนโดยตรงที่มุ่งสร้างความเชื่อมั่นในตลาดทุนและเพิ่มอุปสงค์ โดยให้ประชาชนทั่วไปหักลดหย่อนค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการออม (Super Savings Fund: SSF) ที่มีนโยบายการลงทุนในหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๕ ของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ ได้ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยแยกจากวงเงินหักลดหย่อนค่าซื้อหน่วยลงทุนใน SSF กรณีปกติ และไม่อยู่ภายใต้เพดานวงเงินหักลดหย่อนรวมในกองทุนเพื่อการเกษียณทั้งหมด โดยต้องซื้อระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ และถือหน่วยลงทุนไว้ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี

๓.๓.๒ มาตรการบรรเทาภาวะและต้นทุนให้กับภาคธุรกิจ

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนโดยตรงที่มุ่งสร้างความเชื่อมั่นในตลาดทุนและเพิ่มมาตรการสำคัญ ๆ ที่สำนักงาน ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ฯ ดำเนินการโดยสรุป คือ (๑) ด้านบริษัทจดทะเบียน แก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียน การจัดประชุมผู้ถือหุ้นหน่วยลงทุนกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน และทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Investment Trust: REIT) รวมถึง มีการพิจารณาลดค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายเพื่อลดต้นทุนให้กับบริษัทจดทะเบียน อำนวยความสะดวกด้านการดำเนินธุรกิจให้กับบริษัทจดทะเบียนผ่านช่องทาง Digital และ Relationship Manager (๒) ด้านบริษัทหลักทรัพย์ เปิดโอกาสให้บริษัทหลักทรัพย์ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอนุญาตพนักงานทำงานจากที่บ้าน (Work from Home) การมีมาตรการรองรับการขยายประเภทหลักทรัพย์ ในการทำธุรกรรมการซื้อคืน (Repo) และซื้อหลักทรัพย์โดยมีสัญญาจะขายคืน (Reverse Repo) เพื่อเพิ่มความสามารถในการบริหารสภาพคล่องของบริษัทหลักทรัพย์ การปรับปรุงเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนในการรับจัดจำหน่ายหุ้นใหม่ที่เสนอขายแก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรก (IPO) และหน่วยลงทุน และลดค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายสำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT system) เพื่อยกระดับมาตรฐานการประกอบธุรกิจ (๓) ด้านบุคลากรในตลาดทุน มีความยืดหยุ่นในการอบรมให้กับบุคลากรที่จะต่ออายุในปี ๒๕๖๓ รวมถึงสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการยกระดับทักษะ (Upskill) และเพิ่มทักษะใหม่ (Reskill) บุคลากรในตลาดทุน

๔. มาตรการรักษาระดับการบริโภคภายในประเทศ

รัฐบาลได้ออกมาตรการเพื่อรักษาระดับการบริโภคภายในประเทศ โดยคาดว่าจะครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายประมาณ ๒๘ ล้านคน และมีเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ๑.๙๒ แสนล้านบาท ประกอบด้วย

๔.๑ โครงการ “เพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” เพื่อช่วยเหลือเยียวยา และลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่กลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวนประมาณ ๑๔ ล้านคน โดยเพิ่มวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น เป็นคนละ ๕๐๐ บาทต่อเดือน เป็นเวลา ๓ เดือน (ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๓)

๔.๒ โครงการ “คนละครึ่ง” กลุ่มเป้าหมายจำนวน ๑๐ ล้านคน โดยรัฐบาลร่วมจ่ายค่าซื้อสินค้าจากร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ (ต้องเป็นร้านค้าที่ไม่ใช่นิติบุคคล และไม่ใช่อร้านสะดวกซื้อที่เป็นธุรกิจแฟรนไชส์) ในสัดส่วนร้อยละ ๕๐ ของราคาสินค้า แต่ไม่เกิน ๑๕๐ บาทต่อวันต่อคน หรือไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาทต่อคนตลอดระยะเวลาของโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ตุลาคม – ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยทั้งลูกค้าและร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการจะต้องชำระเงิน/รับชำระเงินผ่าน g-Wallet

๔.๓ มาตรการลดหย่อนภาษี “ข้อปดิมี่คิน” มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นการบริโภคในประเทศ สนับสนุนผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบภาษี และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่น และการอ่าน มีกลุ่มเป้าหมายเป็น ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำนวนประมาณ ๓.๗ ล้านคน ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถขอใบกำกับภาษีจากร้านค้า เพื่อให้ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าซื้อสินค้า และบริการจากผู้ประกอบการจดทะเบียนตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ในระหว่างวันที่ ๒๓ ตุลาคม – ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ ทั้งนี้ ไม่ครอบคลุมสินค้าบางประเภท เช่น แอลกอฮอล์ ยาสูบ สลากกินแบ่งรัฐบาล น้ำมัน ค่าที่พัก ค่าตัวเครื่องบิน เป็นต้น

หน้าว่าง

บทที่ ๓

บทบาทของตลาดทุนในด้านการระดมทุน : กลไกตลาดทุนหนุนเศรษฐกิจ

๑. ภาวะเศรษฐกิจไทยและแนวโน้มการฟื้นตัวจากวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างรุนแรง โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในไตรมาสที่ ๒/๒๕๖๓ ลดลงถึงร้อยละ -๑๒.๒ ปีต่อปี (YoY) ซึ่งเป็นการหดตัวในระดับที่ใกล้เคียงกับช่วงวิกฤติการเงินของภูมิภาคเอเชีย (ไตรมาสที่๑/๒๕๔๑) ที่ร้อยละ -๑๒.๕ สำหรับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ต่อเศรษฐกิจไทยในปี ๒๕๖๓ นั้น เป็นที่คาดว่าเศรษฐกิจไทยจะหดตัวรุนแรงถึงร้อยละ ๑๐.๓ ในปี ๒๕๖๓^{๖๐} เนื่องจากปัจจัยฉุดรั้งที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) รายรับจากการท่องเที่ยวที่จะลดลงมากกว่าที่คาด ทั้งนี้ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น จำนวนผู้ติดเชื้อยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการระบาดซ้ำระลอกที่สอง ในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะสหรัฐฯ และกลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ เช่น บราซิล และรัสเซีย เป็นต้น อีกนัยหนึ่ง คือ ยังจำเป็นต้องคงมาตรการเข้มงวดในการจำกัดการเดินทางระหว่างประเทศของนักท่องเที่ยวต่างประเทศไว้ต่อไป จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจึงอาจลดลงถึงร้อยละ -๘๓ ในปี ๒๕๖๓ ซึ่งหดตัวแรงกว่าที่เคยประมาณการไว้ว่าจะหดตัวร้อยละ -๖๐ โดยอาจจะไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยได้เลย ในช่วงครึ่งปีหลัง ความคาดหวังที่จะเปิดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มีข้อตกลงตามมาตรการท่องเที่ยวแบบจับคู่ (Travel bubble) ในช่วงครึ่งปีหลังอาจจะต้องล่าช้าออกไป เป็นไปได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นได้เพียงร้อยละ ๑ เท่านั้น (๒) กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หดตัวลงแรงกว่าที่คาดและจะส่งผลกระทบต่อเชิงลบแบบย้อนกลับ

^{๖๐} จากการประมาณการภาวะเศรษฐกิจไทย ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ โดยศูนย์วิจัยกรุงศรี

(Negative feedback loop) ทำให้รายได้ของภาคธุรกิจลดลงไปเป็นลูกโซ่ ซึ่งจะยิ่งทำให้เศรษฐกิจหดตัวแรงยิ่งขึ้นไปอีก คาดว่าจะมีแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการถูกพักงานชั่วคราวหรือถูกเลิกจ้างเป็นจำนวนสูงถึงร้อยละ ๘๐ ของแรงงานทั้งระบบ (มากกว่าที่คาดไว้เดิมว่ามีสัดส่วนเพียงประมาณครึ่งหนึ่งของแรงงานทั้งหมด) โดยในสิ้นปี การจ้างงานอาจจะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปกติถึงร้อยละ ๓๐ ขณะที่เดิมคาดว่าจะมีจำนวนน้อยกว่าระดับปกติเพียงร้อยละ ๑๐ และ (๓) นโยบายภาครัฐเพื่อรองรับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ยังคงไม่เพียงพอ สะท้อนจากดัชนีภาวะการเงิน (Financial conditions index) ที่ตึงตัวมากขึ้นจากการขาดสภาพคล่องและความเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อที่มากขึ้น

หากพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มหดตัวแรงในปี ๒๕๖๓ นั้น คาดว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) จะเป็นปัจจัยหลักที่มีผลเชิงลบอย่างรุนแรง โดยมาตรการปิดเมืองเพื่อจำกัดการแพร่ระบาดภายใต้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยหดตัวสูงในไตรมาสที่ ๒/๒๕๖๓ จากนั้น คาดว่าเศรษฐกิจไทยจะเริ่มปรับตัวดีขึ้นในช่วงครึ่งปีหลังจากการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีประสิทธิภาพจนสามารถทยอยผ่อนคลามาตรการล็อกดาวน์ลงตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐยังจำเป็นต้องดำเนินมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดต่อไป ประกอบกับการใช้ชีวิตแบบปกติใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงด้วยการเว้นระยะห่างทางสังคมต่อไปอีกอย่างน้อยจนกว่าจะมีวัคซีนใช้กันอย่างแพร่หลายนั้น จะยังคงส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวรวมถึงธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเป็นลูกโซ่ และอาจจะยาวนานออกไปมากกว่าที่เคยประเมินไว้ ขณะเดียวกัน อัตราการว่างงานและภาระหนี้ของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและเล็ก (SMEs) จะยิ่งเพิ่มสูงขึ้น ทั้งยังอาจพุ่งสูงขึ้นทันทีที่มาตรการเยียวยาของภาครัฐสิ้นสุดลง

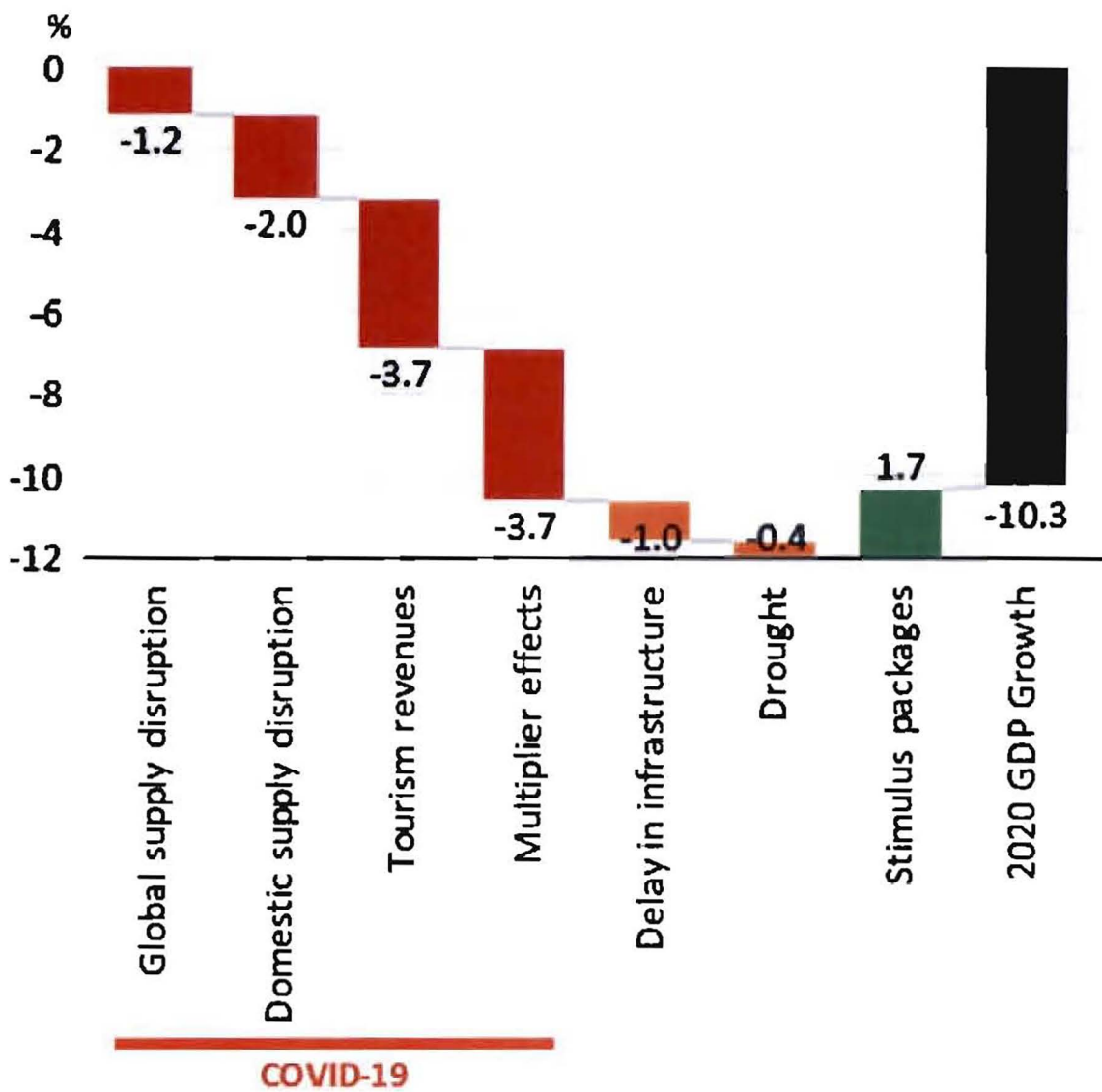
(Cliff effect) อันจะบั่นทอนความเชื่อมั่นและส่งผลให้เศรษฐกิจติดลบรุนแรงมากขึ้น คาดว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) จะส่งผลให้จีดีพี ลดลงไปถึงร้อยละ ๑๐.๖ นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยยังต้องเผชิญปัจจัยลบด้านอื่น ทั้งจากความล่าช้าของโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา การเบิกจ่ายงบประมาณ ๒๕๖๓ ซึ่งคาดว่าจะส่งผลให้จีดีพีลดลงไปร้อยละ -๑.๐ รวมถึงผลจากภาวะภัยแล้งที่คาดว่าจะอาจมีผลให้จีดีพีลดลงร้อยละ ๐.๔ อย่างไรก็ตาม การดำเนินมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและกระตุ้น เศรษฐกิจเพื่อรองรับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) นั้น อาจมีผลช่วยเพิ่มการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อีกประมาณร้อยละ ๑.๗ แม้กระนั้นก็ตาม คาดว่ามาตรการทางการเงินและการคลังต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ยังไม่เพียงพอที่จะ ชดเชยภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหรือช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายภาคครัวเรือนและฟื้นฟูการลงทุน ภาคเอกชนได้ เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งหมดแล้ว จึงคาดว่า ในปี ๒๕๖๓ นี้ เศรษฐกิจไทยจะหดตัวร้อยละ ๑๐.๓ ซึ่งแย่กว่าเมื่อครั้งวิกฤติการเงิน ปี ๒๕๔๐ (วิกฤติต้มยำกุ้ง) จากนั้นจึงกลับมาขยายตัวในปี ๒๕๖๔ ด้วยอัตราที่ต่ำเพียง ร้อยละ ๒.๕ โดยที่เศรษฐกิจจะยังไม่ฟื้นกลับคืนสู่ระดับก่อน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) จนกว่าจะถึงช่วงครึ่งปีหลังของปี ๒๕๖๖ หรืออีกในช่วง ๓ ปีข้างหน้าหากเปรียบเทียบกับประเทศอื่นแล้ว คาดว่าการหดตัว ของเศรษฐกิจไทยจากการระบาดของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในปี ๒๕๖๓ นั้นจะสูงกว่าการหดตัวของเศรษฐกิจโลกโดยเฉลี่ยที่ - ร้อยละ ๕.๕ ทั้งยังสูงกว่าหลายประเทศ เช่น สหภาพยุโรป (-ร้อยละ ๘.๐) สหรัฐฯ (- ร้อยละ ๗.๖) ญี่ปุ่น (- ร้อยละ ๔.๖) และ จีน (- ร้อยละ ๓.๗) เป็นต้น ส่วนหนึ่ง เป็นผลจากการพึ่งพาภาคการท่องเที่ยวและภาคการส่งออกที่ล้วนเผชิญภาวะชะงักงัน ภายหลังจากการแพร่ระบาด

สำหรับมาตรการภาครัฐเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่สำคัญนั้นอยู่ภายใต้กรอบพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) สำคัญ ๓ ฉบับ ภายใต้วงเงิน ๑.๙ ล้านล้านบาท ประกอบด้วย (๑) พ.ร.ก. ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ออกสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำพิเศษ (Soft loan) เพื่อดูแลภาคธุรกิจ โดยเฉพาะเอสเอ็มอี วงเงิน ๕ แสนล้านบาท (๒) พ.ร.ก. ดูแลเสถียรภาพภาคการเงิน โดยให้อำนาจ ธปท. จัดตราสารหนี้เอกชนคุณภาพดีที่ครบกำหนดชำระ (Corporate Bond Liquidity Stabilization Fund : BSF) วงเงิน ๔ แสนล้านบาท และ (๓) พ.ร.ก. ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการเยียวยาและดูแลเศรษฐกิจ วงเงิน ๑ ล้านล้านบาท ประกอบด้วย การเยียวยาลูกจ้าง ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และเกษตรกร ผ่านการจ่ายเงินรายละ ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือนเป็นเวลา ๓ เดือน วงเงิน ๖ แสนล้านบาท) และการสนับสนุนโครงการลงทุนในชุมชนภายใต้แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม (วงเงิน ๔ แสนล้านบาท) ซึ่งมาตรการเหล่านี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตั้งแต่วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามยังคงจำเป็นต้องติดตามว่ามาตรการเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพเพียงพอในการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจหรือช่วยให้มีเม็ดเงินหมุนเวียนเข้าสู่ในระบบมากเพียงพอ ขณะที่ภาคธุรกิจซึ่งขาดรายได้และอาจมีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้และการขาดสภาพคล่อง จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือโดยการพักชำระหนี้และปรับโครงสร้างหนี้ คาดว่ามีกิจการภาคธุรกิจราว ๙๐,๐๐๐ บริษัทที่กำลังประสบปัญหาและอาจต้องการสภาพคล่องสูงถึง ๑.๗ ล้านล้านบาท และหากมีการนับรวมภาคธุรกิจนอกระบบรวมถึงภาคครัวเรือนเข้าด้วยแล้วอาจจะต้องใช้จำนวนเงินมากกว่าที่ประเมินไว้ ส่วนในช่วงครึ่งปีหลังนั้น คาดว่ายังคงมีอีกหลายปัจจัยที่จะกดดันการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ทั้ง (๑) ปัจจัยลบจากปัญหาการว่างงานและภาวะหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งจะกระทบต่ออำนาจซื้อและกดดันการใช้จ่ายภายในประเทศ โดยเฉพาะภายหลังจากมาตรการเยียวยาและมาตรการพักชำระหนี้สิ้นสุดลง (๒) ปัจจัยเสี่ยงจากการระบาดระลอกสองของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) รวมถึงปัญหาการเมืองภายในประเทศ และ (๓) ความล่าช้า

ของการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นปัจจัยลบที่จะถ่วงรั้งการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยต่อไปในช่วงครึ่งปีหลัง

รูปที่ ๓๕ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทย ปี ๒๕๖๓

Figure 1 Impact of COVID-19 on Thai Economic Growth (2020)

ที่มา : ศูนย์วิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

รูปที่ ๓๖ ประมาณเศรษฐกิจการค้า และการลงทุนในปี ๒๕๖๔

Krungsri Research Forecast		2019	2020F	2021F	
				Previous	Latest
GDP growth	YoY (%)	2.4	-6.4	3.3	2.5
Private Consumption Expenditure	YoY (%)	4.5	-1.1	2.5	1.8
Government Consumption Expenditure	YoY (%)	1.4	3.0	3.8	4.3
Private Investment	YoY (%)	2.8	-11.0	3.2	2.9
Public Investment	YoY (%)	0.2	12.5	10.5	10.5
Nominal Exports in USD (f.o.b.)	YoY (%)	-3.3	-7.5	4.5	3.8
Nominal Imports in USD (f.o.b.)	YoY (%)	-5.6	-14.0	6.5	5.2
Current Account Balance	USD, bn	38.2	20.3	18.8	19.6
Tourist Arrivals	Mn, persons	39.8	6.7	4.0	4.0
Headline Inflation	YoY (%)	0.7	-0.9	0.8	0.8
Exchange rate (end of period)	THB/USD	30.1	30.0	29.3	29.3
Policy Interest rate (end of period)	(%)	1.25	0.50	0.50	0.50
Dubai crude price (period average)	USD/bbl	63	42	48	48

Note: 2020-2021 Forecast by Krungsri Research
Source: NESDC, BOT, MOC, MOF, Krungsri Research

ที่มา : ศูนย์วิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๔

๒. ตลาดทุนช่วยผ่อนเบาภาระหนี้และสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างไร

ตลาดทุนเป็นช่องทางในการระดมทุนที่สำคัญช่องทางหนึ่งของประเทศไทย นอกเหนือจากการกู้ยืมผ่านระบบธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินของรัฐ โดยในปัจจุบันตลาดทุน ซึ่งประกอบด้วยตลาดหุ้นและตลาดตราสารหนี้ มีสัดส่วนต่อ GDP ใหญ่กว่าสินเชื่อกองคลังในระบบธนาคารพาณิชย์

ตลาดทุนเป็นช่องทางการระดมทุนไม่เพียงสำหรับกิจการภาคเอกชน แต่ยังเป็นแหล่งระดมทุนของโครงการโครงสร้างพื้นฐานของทั้งภาคเอกชนและภาครัฐอีกด้วย โดยในปัจจุบันมีกองทุนโครงสร้างพื้นฐานในรูปแบบ Real Estate Investment Trust (REIT) และ Infrastructure Fund จัดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ๙ กอง ซึ่งรวมถึง Thailand Future Fund (TFFIF) ของภาครัฐ

การระดมทุนผ่านกลไกตลาดทุนนั้น นอกจากจะช่วยลดภาระหนี้ภาคธุรกิจ และภาครัฐที่ระดมทุนแล้ว ยังเป็นการช่วยให้ผู้ระดมทุนนั้น สามารถนำเงินทุนที่ระดมได้ไปเร่งพัฒนากิจการหรือโครงสร้างพื้นฐานของประเทศได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ยกตัวอย่างของภาครัฐ การนำรายได้ในอนาคตของโครงการมาแปลงเป็นตราสาร (securitization) และนำตราสารดังกล่าวมาระดมทุนในตลาดทุน ช่วยลดข้อจำกัดการกู้ยืมหนี้สาธารณะ และสามารถให้ภาครัฐมีเงินทุนที่สามารถลงทุนเพิ่มเติมได้ โดยเร็วอันเป็นการสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจด้วย หรือในกรณีของภาคเอกชน เช่นเดียวกัน การนำรายได้จากโครงข่ายพลังงานและโครงข่ายโทรคมนาคมมาระดมทุนในตลาดทุน ย่อมช่วยให้ภาคธุรกิจมีเงินทุนที่สามารถใช้เป็นสภาพคล่องหรือลงทุนต่อเนื่องได้

นอกจากนี้ โดยเฉพาะในภาวะเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง REIT และ Infrastructure Fund เป็นหนึ่งในตราสารที่นักลงทุนนิยมค่อนข้างสูง

๓. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๓.๑ ผลักดันให้ภาครัฐระดมทุนผ่าน Infrastructure Fund และทรัสต์เพื่อการลงทุนมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อรองรับการพัฒนาและการเติบโตของเศรษฐกิจเป็นโครงการที่ต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง ซึ่งเดิมรัฐมีการจัดหาเงินทุนผ่านการกู้เงินภายในประเทศหรือต่างประเทศกับสถาบันการเงินรายใหญ่ หรือระดมทุนจากผู้ลงทุนรายย่อยโดยออกพันธบัตรออมทรัพย์เท่านั้น ต่อมาเมื่อมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Fund หรือ IFF) ในปี พ.ศ.๒๕๕๔ ซึ่งถือเป็นทางเลือกใหม่ในการระดมทุนเพื่อการลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ดังนั้น การสนับสนุนให้ภาครัฐมีนโยบายผลักดันให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีศักยภาพ และมีความพร้อมทางการเงิน พิจารณาการระดมทุนผ่านกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน จะช่วยลดการก่อหนี้สาธารณะ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมลงทุน

ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ และเพิ่มคุณภาพด้านการให้บริการ โครงสร้างพื้นฐานและสร้างความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน คือ กองทุนรวมประเภทหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อระดมทุนจากผู้ลงทุนทั่วไปทั้งรายย่อยและสถาบัน เพื่อลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นประโยชน์สาธารณะในวงกว้างของประเทศไทย โดยกิจการโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้เป็นกิจการที่มีความจำเป็น และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งเป็นโครงการที่ใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานจึงจะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระงบประมาณการลงทุนและการก่อหนี้สาธารณะของภาครัฐตลอดจนเป็นทางเลือกในการระดมทุนของภาคเอกชนในการพัฒนากิจการโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ได้ โดยการจัดตั้งกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานมีข้อกำหนดว่าต้องมีเงินทุนโครงการไม่ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท และลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐานตามที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนดไว้ดังนี้

รูปที่ ๓๗ การลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐาน

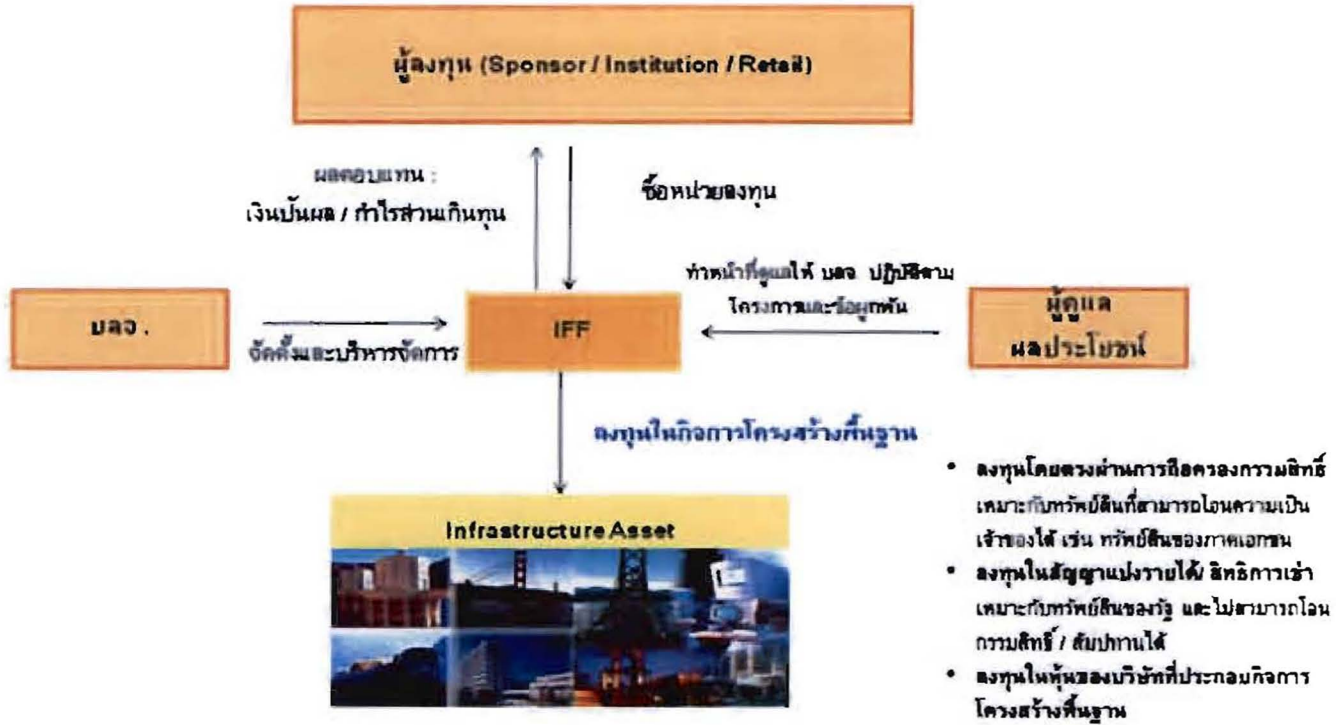

- ระบบขนส่งทางราง / ท่อ
- ท่าอากาศยาน / สนามบิน / ท่าเรือน้ำลึก
- ถนน / ทางพิเศษ / ทางสัมปทาน
- พลังงานทางเลือก
- กิจการที่มีลักษณะเป็นกิจการโครงสร้างพื้นฐานหลายกิจการ (Multi-infrastructure) ประกอบด้วย

- ประปา / ไฟฟ้า
- ระบบบริหารจัดการน้ำ / ระบบชลประทาน / ระบบจัดการของเสีย
- ระบบป้องกันภัยธรรมชาติ รวมถึงระบบเตือนภัย และระบบจัดการเพื่อลดความรุนแรงของภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น
- โทรคมนาคม / โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

รูปที่ ๓๘ โครงสร้างของ Infrastructure Fund

โครงสร้างของ IFF

ตารางที่ ๓ ลักษณะทั่วไปของกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน

ประเภทกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> • กองทุนรวมปิด (closed-end fund) ประเภทไม่รับซื้อคืนหน่วยลงทุน^๑ • ชื่อของกองทุนต้องมีคำว่า “กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน” นำหน้า • คำแสดงประเภทกิจการโครงสร้างพื้นฐาน (“infrastructure”) ที่กองทุนจะลงทุน
ทุนจดทะเบียน	<ul style="list-style-type: none"> • มีเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ ๒,๐๐๐ ล้านบาท
ชนิดของหน่วยลงทุน	<ul style="list-style-type: none"> • กองทุนสามารถออกหน่วยลงทุนหลายชนิดที่ให้สิทธิหรือผลประโยชน์ตอบแทนที่แตกต่างกันได้ (multi-tranche) • หน่วยลงทุนทุกชนิดต้องมีมูลค่าที่ตราไว้เท่ากัน และ • หน่วยลงทุนชนิดเดียวกันต้องมีสิทธิและผลประโยชน์ตอบแทนที่เท่าเทียมกัน
การลงทุนในทรัพย์สิน infrastructure	<ul style="list-style-type: none"> • โครงการที่แล้วเสร็จ^๒ (Brownfield project) และ/หรือ • โครงการที่ไม่แล้วเสร็จ^๓ (Greenfield project) รวมทั้งต้องระบุเฉพาะเจาะจงทรัพย์สิน infrastructure ที่กองทุนจะลงทุน • ลงทุนในทรัพย์สิน infrastructure \geq ร้อยละ ๗๕ ของมูลค่าสินทรัพย์รวม / ถือหุ้น \geq ร้อยละ ๗๕ ของบริษัทที่ประกอบกิจการ infrastructure

ตารางที่ ๓ ลักษณะทั่วไปของกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน (ต่อ)

จำนวนผู้ถือหน่วยลงทุนหลัง IPO	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ราย เว้นแต่เป็นกองทุนที่มีนโยบายการลงทุนในทรัพย์สิน infrastructure ที่เป็น Greenfield project เกินกว่าร้อยละ ๓๐ ของมูลค่าทรัพย์สินรวมของกองทุน (Total assets) ต้องมี ผู้ถือหน่วยลงทุนทั้งหมดเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่^๔ และมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓๕ ราย
การเข้าจดทะเบียน	<ul style="list-style-type: none"> • บลจ. ต้องนำหน่วยลงทุนของกองทุนชนิดที่เสนอขายต่อผู้ลงทุนเป็นการทั่วไปเข้าจดทะเบียน ใน SET (“list”) ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันจดทะเบียนกองทรัพย์สินเป็นกองทุนรวม • อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่กองทุนมีการลงทุนใน Greenfield project และมีการออกหน่วยลงทุน ชนิดที่เสนอขายต่อผู้ลงทุนรายใหญ่ทั้งหมด บลจ. ต้องจัดให้มีข้อกำหนดการโอนหน่วยลงทุน ชนิดที่เสนอขายต่อผู้ลงทุนรายใหญ่มิให้มีการโอนไปให้แก่บุคคลที่ไม่ใช่ผู้ลงทุนรายใหญ่ และไม่นำหน่วยลงทุนดังกล่าวเข้าไป list ในระหว่างที่กิจการ infrastructure ที่กองทุนลงทุนยังเป็น Greenfield project จากนั้นเมื่อพัฒนาเป็นโครงการที่แล้วเสร็จ บลจ.ต้องดำเนินการนำหน่วยลงทุนนั้นเข้าไป list ภายใน ๓ ปี

หมายเหตุ ^๑ เว้นแต่เป็นการรับซื้อคืนหน่วยลงทุนตามที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในโครงการ ซึ่ง บลจ. สามารถแสดงได้ว่าการรับซื้อคืนหน่วยลงทุนจะไม่กระทบต่อความอยู่รอดของกองทุน

^๒ โครงการที่แล้วเสร็จ หมายถึง กิจการโครงสร้างพื้นฐานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ และเริ่มมีรายได้ในเชิงพาณิชย์แล้ว

^๓ โครงการที่ไม่แล้วเสร็จ หมายถึง กิจการโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่เริ่มก่อสร้าง หรืออยู่ระหว่างก่อสร้าง หรือก่อสร้างเสร็จแล้วแต่ยังไม่มีรายได้ในเชิงพาณิชย์

^๔ ผู้ลงทุนรายใหญ่ หมายถึง บุคคลที่ได้มาซึ่งหน่วยลงทุนของกองทุนในครั้งแรกของตนไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท หรือบุคคลที่ได้หน่วยลงทุนมาเพิ่มเติมโดยเมื่อรวมมูลค่าหน่วยลงทุนที่ได้มาเพิ่มเติมกับหน่วยลงทุนที่ถืออยู่เดิมต้องไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท ซึ่งมูลค่าหน่วยลงทุนดังกล่าวจะคำนวณตามมูลค่าการซื้อขายในแต่ละครั้ง

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๓.๒ ส่งเสริมการเตรียมพร้อมเพื่อการลงทุนของ SMEs และ Startups

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย การเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับ SMEs จึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการดำเนินและพัฒนาธุรกิจ ปัจจุบัน SMEs มีช่องทางเข้าถึงแหล่งเงินทุนหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (Nano Finance) หรือระดมทุนในตลาดทุน และเนื่องด้วยเทคโนโลยีทางการเงิน (Fintech) ที่พัฒนาขึ้นมาทำให้เกิดช่องทางการระดมทุนรูปแบบใหม่ ๆ สำหรับ SMEs และ Startups ที่สำคัญ ได้แก่ การระดมทุนผ่านผู้ให้บริการระบบคราวด์ฟันดิง (Crowdfunding) และการกู้ยืมระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมี Social Media/Platform เป็นตัวกลางในการจับคู่ (Peer-to-Peer Lending: P2P Lending) และเพื่อให้ทันวัฏกรรมการระดมทุนเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึง SMEs และ Startups ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ส่งเสริมวัฏกรรมดังกล่าว ภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสม สรุปได้ดังนี้

๓.๒.๑ การพัฒนาเครื่องมือการระดมทุนด้วยวิธี Crowdfunding และเงินกู้ P2P Lending

การระดมทุนด้วยวิธี Crowdfunding เป็นการระดมทุนจากคนหมู่มากที่สนใจลงทุนในธุรกิจที่ตนเองสนใจด้วยเงินทุนไม่มากนัก โดยระดมทุนผ่านผู้ให้บริการระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ (Funding Portal) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ SMEs/Startups ที่อยู่ในระยะเติบโต (Growth Stage) สามารถระดมทุนทั้งรูปแบบ Equity crowdfunding และ Debt Crowdfunding ส่วนเงินกู้ P2P Lending นั้นเป็นการให้กู้ยืมและคิดดอกเบี้ยเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป แต่สิ่งที่แตกต่างคือ P2P Lending ไม่ได้ผ่านธนาคารหรือตัวกลางอื่น ๆ แต่จะมีระบบคนกลางที่ทำหน้าที่ประสาน “ผู้กู้” และ “ผู้ให้ยืม” โดยมีระบบออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ทำหน้าที่ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ประเทศไทยควรใช้ประโยชน์จากวัฏกรรมทั้ง Crowdfunding และ P2P Lending มากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้มีแหล่งเงินทุนของ SMEs/Startups และเป็นทางเลือกสำหรับการลงทุนสำหรับนักลงทุนที่สนใจในธุรกิจใหม่ ๆ

๓.๒.๒ การจัดทำกลไก Credit Scoring ให้แก่ SMEs

Funding Portal ที่ให้บริการระดมทุนแบบ Crowdfunding และ P2P Lending จำเป็นต้องมีเครื่องมือเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือของกิจการและโอกาสผิตนัดชำระหนี้ของ SMEs ที่เรียกว่า Credit Scoring ซึ่งได้จากการนำข้อมูลต่าง ๆ มาสร้างเป็นฐานข้อมูลเพื่อใช้ประเมินความเสี่ยงและคำนวณอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม ซึ่งก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่สนใจเข้ามาลงทุนใน SMEs/Startups นั้น ๆ มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีข้อจำกัดด้านกฎหมายในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเครดิต โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต เพื่อให้สามารถดำเนินการต่อไปได้

ปัจจุบันภาคส่วนต่าง ๆ ในตลาดทุนได้ร่วมกันมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้ SMEs และ Startups เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้เพิ่มขึ้น ดังนี้

๑) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในตลาดทุนสำหรับ SMEs/Startups และพัฒนา Ecosystem ที่เหมาะสมต่อ SMEs/Startup ในการระดมทุน เช่น เพิ่มช่องทางระดมทุนที่หลากหลาย หรือเหมาะสมกับประเภทและขนาดของ SMEs/Startup ที่เป็นอยู่นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมให้ SMEs/Startup นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งทบทวนกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอขายหลักทรัพย์ผ่านระบบคราวด์ฟันดิง เพื่อสร้างความชัดเจนให้กับผู้ประกอบการคราวด์ฟันดิง และส่งเสริมให้เกิดทางเลือกในการระดมทุนให้กับ SMEs/Startup

๒) การพัฒนา Platform เพื่อรองรับการซื้อขายสำหรับนักลงทุนประเภทพิเศษ ในปัจจุบันมีนักลงทุนประเภท Accredited Investor (AI) และนักลงทุนบุคคลที่ยอมรับความเสี่ยงได้ สามารถรับความเสี่ยงของธุรกิจที่ยังไม่มีผลการดำเนินงานที่มีการเติบโตของรายได้ที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของ SMEs/Startups ที่ถือได้ว่ามีความเสี่ยงของธุรกิจค่อนข้างสูง ดังนั้น หากประเทศไทยสามารถพัฒนา Platform เพื่อรองรับการซื้อขายสำหรับนักลงทุนกลุ่มนี้ได้ ก็จะช่วยให้เกิดการระดมทุนสำหรับ SMEs/Startups เพื่อรองรับการเติบโตในวัฏจักรธุรกิจในช่วงต่าง ๆ

๓) การลงทุนใน SMEs และ Startup ในลักษณะของ Venture Capital หรือ Angel Investor หรือ Crowd Funding ควรจะต้องเตรียมความพร้อมในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องทั้งด้าน Demand และ Supply และตัวกลางที่จะช่วยให้การลงทุนมีความสะดวกเข้าถึงง่าย และเพิ่มความถูกต้องของข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลได้มากที่สุด โดยเริ่มที่การศึกษาถึงปัญหาการเข้าถึงการระดมทุนของ SMEs และ Startups เพื่อกำหนดมาตรการหรือโครงการต่าง ๆ ที่จะให้ความรู้ การปรับตัว การดำเนินงานภายใน การเข้าถึงแหล่งระดมทุนต่าง ๆ รวมทั้ง การนำปัญหาอุปสรรคมาใช้ประกอบการแก้ไขกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ยังคงเป็นอุปสรรค หรือประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา รวมทั้งปรับปรุงกฎเกณฑ์เพื่อเอื้อต่อการเข้าถึงเครื่องมือการระดมทุนของ SMEs และสนับสนุนให้เกิดการสร้าง Platform/exchange สำหรับเป็นที่พบปะและซื้อขายเปลี่ยนมือหลักทรัพย์ของ SMEs ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ควรศึกษาเพื่อขยายช่องทางหรือเครื่องมือในการลงทุนกิจการ SMEs ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบกองทุนหรือทรัสต์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่สนใจลงทุนในกิจการ SMEs และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs ส่งเสริมให้ SMEs/startup สามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยลดต้นทุน/เพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจ และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงเครื่องมือการระดมทุน การจัดทำ Platform เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ SMEs/Startup สามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยลดต้นทุน/เพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจและสามารถเข้าถึงช่องทางและเครื่องมือในการระดมทุนที่กว้างขึ้น

นอกจากนี้ การส่งเสริมการลงทุนในรูปแบบ Crowdfunding ควรเตรียมความพร้อมโดยฝ่าย Portal ควรมีระบบการกลั่นกรอง ตรวจสอบ และรับรองโครงการลงทุน เพื่อคัดเลือกเฉพาะโครงการลงทุนที่มีศักยภาพมานำเสนอต่อผู้ลงทุน ตลอดจนให้ความชัดเจนต่อผู้ระดมทุนในการจัดประเภทโครงการลงทุน ส่วนฝ่ายผู้ระดมทุนควรเปิดเผยข้อมูลของโครงการลงทุนอย่างถูกต้องและโปร่งใส ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดบทลงโทษอย่างชัดเจนในกรณีที่มีการให้ข้อมูลเป็นเท็จ และฝ่ายผู้ลงทุนควรมีคุณสมบัติเหมาะสมต่อการลงทุน และร่วมลงทุนเป็นอัตราส่วนต่อสินทรัพย์ที่ไม่สูงจนเกินไป

ทั้งนี้ หน่วยงานควบคุมดูแลควรกำหนดอัตราส่วนดังกล่าวเอาไว้อย่างชัดเจน เพื่อควบคุมความเสี่ยงของ Crowdfunding ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๓.๓ ยกระดับตลาดทุนไทยให้เป็นระดับภูมิภาค

ตลาดทุนไทยมีบทบาทในฐานะการเป็นแหล่งเชื่อมโยงการลงทุนสู่ประเทศ ในภูมิภาคมาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนา International Product Platform เพื่อพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ข้ามตลาดและการลงทุนต่างประเทศ ที่ง่ายขึ้น เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อผลักดันให้ตลาดทุนไทยเป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ์ ตลาดทุนในภูมิภาค และเพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ลงทุนไทย พร้อมเพิ่มโอกาสการขยายธุรกิจ ของผู้ประกอบการในตลาดทุน อันจะช่วยเสริมสร้างมูลค่าตลาดทุนไทยให้ขยายตัว และเป็นที่ยูจักษ์ในสายตาผู้ลงทุนทั่วโลกมากขึ้น ซึ่งแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงาน ได้แก่

๓.๓.๑ การปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้ามตลาด ไม่ว่าจะเป็นการอนุญาตให้ออกผลิตภัณฑ์สกุลเงินต่างประเทศ การขยายประเภท สินทรัพย์อ้างอิง การปรับเกณฑ์การออกผลิตภัณฑ์ เช่น Depository Receipt (DR) เพื่อเอื้อให้การออกและเสนอขาย DR ทำได้สะดวกขึ้น เป็นต้น

๓.๓.๒ การพัฒนา International Product Platform เพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ข้ามตลาด สนับสนุนให้เกิดความคล่องตัวในการทำธุรกรรม และลดต้นทุนให้แก่ผู้ประกอบการ

๓.๓.๓ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ ครอบคลุมในหลายมิติ ได้แก่

๓.๓.๓.๑ การสร้างความร่วมมือกับตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศ และผู้ร่วมตลาด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ระหว่างกัน อาทิ กรอบการเจรจา ความร่วมมือระหว่างตลาดหลักทรัพย์ไทยและจีนเพื่อให้ทั้งสองประเทศมีกฎเกณฑ์ที่เอื้อ ต่อกันเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้ามตลาดหรือเชื่อมโยงสินค้าและบริการระหว่างกัน นอกจากนี้ กรอบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของภาครัฐ นับเป็นอีกกลไกสำคัญ ที่จะมีส่วนผลักดันความร่วมมือในระดับตลาดหลักทรัพย์ให้ประสบความสำเร็จ เช่น กรอบความร่วมมือไทย-ฮ่องกงหรือกรอบความร่วมมือไทย-สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

๓.๓.๓.๒ การเจรจากับตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศในการให้ใบอนุญาต (License) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลตลาด (Market Data) ของดัชนีหรือหุ้นที่เป็นสินทรัพย์อ้างอิง (Underlying) ของผลิตภัณฑ์ข้ามตลาด เพื่อประโยชน์ต่อผู้ลงทุนเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุน

๓.๓.๓.๓ การสร้างความเชื่อมั่นต่อการลงทุนในตลาดทุนไทยเพื่อผลักดันให้ประเทศในกลุ่ม CLMV รวมถึงตลาดสำคัญอื่น ๆ ในภูมิภาคใช้ไทยเป็นแหล่งลงทุนและระดมทุน ซึ่งตลาดทุนไทยนั้นมีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางในการระดมทุน ด้วยสภาพคล่องที่สูงที่สุดใน ASEAN อีกทั้งต้นทุนทางการเงินที่สามารถแข่งขันกับตลาดทุนอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ ตลาดทุนพัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีทั้งความลึกและความกว้าง สามารถตอบสนองความต้องการผู้ระดมทุนได้หลากหลาย เหล่านี้ล้วนเป็นจุดแข็งที่จะเป็นประโยชน์ในการทำให้ตลาดทุนไทยเป็นศูนย์กลางการระดมทุนที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเติบโตของภูมิภาคได้

หน้าว่าง

บทที่ ๔

มาตรการด้านตลาดทุนในเศรษฐกิจยุคความปกติใหม่ (New Normal) และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านตลาดหลักทรัพย์

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในระยะที่ผ่านมาส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวทั้งในระดับนโยบายของประเทศ ระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม และพฤติกรรม การดำรงชีวิตของบุคคล และคาดว่าจะยังปรากฏต่อเนื่องเช่นนี้ต่อไปอีกระยะหนึ่ง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการแพร่ระบาดครั้งนี้ จะสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง แต่ในส่วนของตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พบว่า มีปัจจัยบวกและโอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจที่เกิดขึ้น กล่าวได้ว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กลายเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้กิจกรรมทางธุรกิจที่มีการดำเนินการค่อนข้างล่าช้าในอดีต ถูกเร่งให้เกิดขึ้นหรือนำไปปฏิบัติได้สำเร็จลุล่วงในระยะเวลาอันสั้น หรือมีการเติบโตในภาคกิจกรรมบางอย่างเกิดขึ้น โดยในส่วนของภาคประชาชน การเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันผ่านการปฏิบัติ และลงมือทำด้วยตนเองทั้งในด้านสาธารณสุขและการดำรงชีพอย่างจริงจัง ถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ไวและมีประสิทธิผลที่สุด

ในระยะที่ผ่านมา ภาคธุรกิจได้ยึดหลักปฏิบัติและร่วมมือกับแนวทางของภาครัฐอย่างจริงจัง โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งด้านสาธารณสุข และการมีระยะห่างทางสังคมระหว่างกัน การปิดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การให้พนักงานปฏิบัติงานที่บ้าน การใช้ระบบออนไลน์แจ้งเตือนสภาวะความเสี่ยงเรื่องโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทุกวัน การทำธุรกรรมกับคู่ค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้กระบวนการทางธุรกิจสามารถดำเนินการได้ต่อเนื่องไม่ติดขัด อาทิ การลดกระบวนการงานที่อิงระบบเอกสาร

และปรับกระบวนการดำเนินการทางธุรกิจตามปกติไปสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง (e-meeting, e-document, e-learning และ e-trading) ของผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ สามารถดำเนินการได้ผลสำเร็จเป็นอย่างดีและพบว่าในหลายธุรกิจได้เกิดกิจกรรมที่เป็นโอกาสทางธุรกิจ ยกตัวอย่างเช่น

๑.๑ ธุรกิจการซื้อขายหลักทรัพย์ ในภาวะที่ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ฯ ปรับลดจาก ๑,๕๗๐ จุด ณ วันที่ ๒๔ มกราคม ลงมาที่ ๑,๐๒๔.๔๖ จุด ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓ (จุดต่ำสุดของปี) พบว่ากลุ่มนักลงทุนต่างชาติขายหุ้นต่อเนื่อง ในขณะที่กลุ่มนักลงทุนบุคคลกลับเห็นเป็นโอกาสเข้าลงทุนในบริษัทจดทะเบียนที่พื้นฐานดีแต่ระดับราคาปรับลดลงมาก ทำให้กิจกรรมด้านการซื้อขายหลักทรัพย์เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ดี ได้แก่

๑) ยอดบัญชีนักลงทุนที่เปิดบัญชีซื้อขายออนไลน์ เพิ่มขึ้นเป็น ๑.๗๗ ล้านบัญชี ณ สิ้นเดือนเมษายน ๒๕๖๓ จาก ๑.๖๗ ล้านบัญชี ณ สิ้นเดือนมกราคม ๒๕๖๓

๒) นักลงทุนบุคคลประเภทรอรับผล (Passive Investors) ซึ่งมักลงทุนผ่านการจัดการโดยมืออาชีพ ในปี ๒๕๖๒ กลับเข้ามาซื้อขายด้วยตนเองอีกครั้ง โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๖ ของจำนวนนักลงทุนบุคคลที่มีธุรกรรมซื้อขายทั้งหมด ในช่วง ๔ เดือนแรกของปี ๒๕๖๓

สิ่งที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ มองเห็นและเป็นโอกาสที่ท้าทายในระยะต่อไปคือทำอย่างไรที่จะสนับสนุนให้นักลงทุนเหล่านี้ เป็นนักลงทุนประเภทมุ่งหวังผล (Active Investors) และเข้ามาลงทุนด้วยความรู้ความเข้าใจไม่ใช่แค่เพียงการเข้ามาลงทุนเพียงเพื่อการเก็งกำไรระยะสั้น

๑.๒ ธุรกิจด้านการระดมทุนและเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ แม้ว่าจะเกิดการชะลอตัวของบริษัทที่เตรียมยื่นเข้าจดทะเบียนเพื่อระดมทุน อีกทั้งบริษัทจดทะเบียนคาดว่าจะได้รับผลกระทบการดำเนินธุรกิจจากภาวะชะลอตัวทางเศรษฐกิจ แต่ก็ได้รับความช่วยเหลือและผ่อนคลายกฎระเบียบต่างๆ เพื่อประคับประคองธุรกิจจากหน่วยงานกำกับดูแลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ

๑) มาตรการผ่อนปรนชั่วคราวสำหรับกิจการที่ให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๒) มาตรการผ่อนปรนชั่วคราวสำหรับทางเลือกเพิ่มเติมทางบัญชีเพื่อรองรับผลกระทบจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งผ่อนปรนชั่วคราวทางบัญชีให้ทุกกิจการในเรื่องต่าง ๆ เช่น การคำนวณหนี้สงสัยจะสูญ การวัดมูลค่ายุติธรรม การเปลี่ยนแปลงสัญญาเช่า และการประเมินข้อบ่งชี้การด้อยค่า เป็นต้น

๓) การผ่อนผันให้บริษัทจดทะเบียนที่ได้รับผลกระทบ สามารถนำส่งงบการเงินงวดไตรมาส ๑ ปี ๒๕๖๓ ซึ่งสอบทานโดยผู้สอบบัญชีที่บริษัทแต่งตั้งได้

๔) การเลื่อนประชุมผู้ถือหุ้นและให้บริษัทจำกัด (บจ.) และบริษัทมหาชนจำกัด (บมจ.) ที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถจัดประชุมหรือจัดประชุมล่าช้ากว่าที่กฎหมายกำหนด เมื่อได้ดำเนินการจัดประชุมแล้ว ให้มีหนังสือชี้แจงเหตุผลยื่นต่อนายทะเบียนเป็นรายกรณีไป

๕) การได้รับมติเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเรื่องพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องการประชุมคณะกรรมการบริษัท (e-meeting) เป็นต้น

ซึ่งถือว่าวิกฤตินี้ถูกใช้เป็นโอกาสในการผลักดันกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ในอดีตมักมีขั้นตอนและกระบวนการปรับเปลี่ยนที่ล่าช้าให้สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ได้

๒. ด้านตลาดตราสารหนี้

ตลาดตราสารหนี้ไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลากว่า ๒๕ ปี ที่ผ่านมามีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจไทยในฐานะที่เป็นทางเลือกหนึ่งในการระดมทุน ในปี ๒๕๔๐ ตลาดตราสารหนี้มีขนาดเมื่อเทียบกับ GDP อยู่ที่ร้อยละ ๑๒ เท่านั้น ในขณะที่สินเชื่อธนาคารพาณิชย์มีขนาดถึงร้อยละ ๑๒๘ ต่อ GDP และตลาดหุ้นมีขนาดที่ร้อยละ ๒๔ ต่อ GDP จากนั้นเมื่อตลาดตราสารหนี้พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ

สัดส่วนการระดมทุนจาก ๓ แหล่งดังกล่าว มีความใกล้เคียงกันมากขึ้น โดย ณ สิ้นไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๓ มีสัดส่วนที่ร้อยละ ๘๑ ร้อยละ ๙๕ และร้อยละ ๘๙ ต่อ GDP ตามลำดับ

ปัจจุบัน ณ สิ้นไตรมาส ๒ ปี ๒๕๖๓ ตลาดตราสารหนี้ไทยประกอบด้วยพันธบัตรรัฐบาลมีมูลค่าคงค้างที่ ๕.๓๑ ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๙ ของมูลค่าคงค้างตราสารหนี้ไทยทั้งหมด รองลงมาเป็นตราสารหนี้ภาคเอกชนมีสัดส่วนร้อยละ ๒๘ ส่วนตราสารหนี้ที่ออกโดย ธปท. มีสัดส่วนต่ำกว่าเล็กน้อยที่ร้อยละ ๒๗ ถัดมาลำดับที่ ๔ เป็นพันธบัตรรัฐวิสาหกิจมีสัดส่วนร้อยละ ๖ และสุดท้ายเป็นตราสารหนี้ที่ออกโดยหน่วยงานต่างประเทศในสกุลเงินบาท (Baht Bond) มีสัดส่วนราวร้อยละ ๑

สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เป็นเหตุให้กิจกรรมและธุรกรรมทางเศรษฐกิจเกือบทุกอย่างต้องหยุดชะงัก กิจกรรมบางอย่างได้เปลี่ยนรูปแบบไปอยู่ในลักษณะออนไลน์หรือมีระยะห่างทางสังคม ส่งผลให้มูลค่าทางเศรษฐกิจลดลงไปจากเดิมมาก เกิดความผันผวนทั้งในตลาดหุ้น และตลาดตราสารหนี้ โดยในตลาดตราสารหนี้ไทย นักลงทุนบางส่วนเกิดความกังวลในมูลค่าหน่วยลงทุน กองทุนรวมตราสารหนี้ที่ลดลง จนเกิดการเร่งขายหน่วยลงทุนออกเพื่อหันไปถือเงินสด เกิดความผันผวนขึ้นในตลาดตราสารหนี้ในช่วงปลายเดือนมีนาคม จนเมื่อ ธปท. มีมาตรการช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น มาตรการช่วยเหลือกองทุนรวมที่ได้รับผลกระทบจากการขาดสภาพคล่องในตลาดการเงิน (MFLF) ตลาดตราสารหนี้จึงได้ดำเนินต่อไปตามปกติ ทั้งนี้ เหตุการณ์ความผันผวนที่เกิดขึ้นได้ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนบางประการของตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนที่ควรได้รับการแก้ไข ดังต่อไปนี้

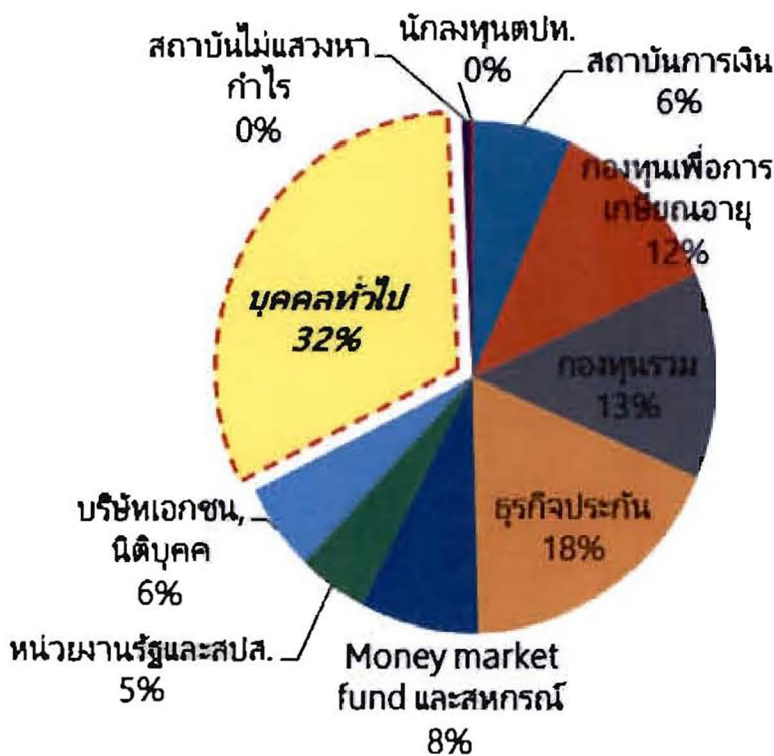
๒.๑ การระจุกตัวของกลุ่มนักลงทุนในหุ้นกู้ภาคเอกชน

นักลงทุนบุคคลทั่วไปมีสัดส่วนการถือครองหุ้นกู้โดยตรงสูงกว่าร้อยละ ๓๒ ของมูลค่าคงค้างหุ้นกู้ทั้งหมด ณ สิ้นปี ๒๕๖๒ ในขณะที่อีกร้อยละ ๖๘ ถือครองโดยนักลงทุนสถาบันกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูล และสามารถกระจายความเสี่ยงในหุ้นกู้หรือสินทรัพย์ต่าง ๆ ได้ดีกว่า นอกจากนี้ การจัดการกระบวนการออกและซื้อขายตราสารหนี้ภาคเอกชนกับนักลงทุนบุคคลที่มีจำนวนมากย่อมมีค่าใช้จ่าย

เกิดขึ้นสูงกว่ากลุ่มนักลงทุนสถาบัน เกิดเป็นความสูญเสียในระบบที่ผู้ร่วมตลาดต่างต้องรับผิดชอบกันไป เช่น การสำรวจความต้องการซื้อ การจัดสรร การจัดเก็บข้อมูล ผู้ถือครอง เป็นต้น

รูปที่ ๓๙ สัดส่วนนักลงทุนที่ถือครองหุ้นภาคเอกชน ณ สิ้นปี ๒๕๖๒

**นักลงทุนที่ถือครองหุ้นภาคเอกชน
ธ.ค. 2019: 3.4 ตลบ.**

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลตราสารการเงินแห่งประเทศไทย

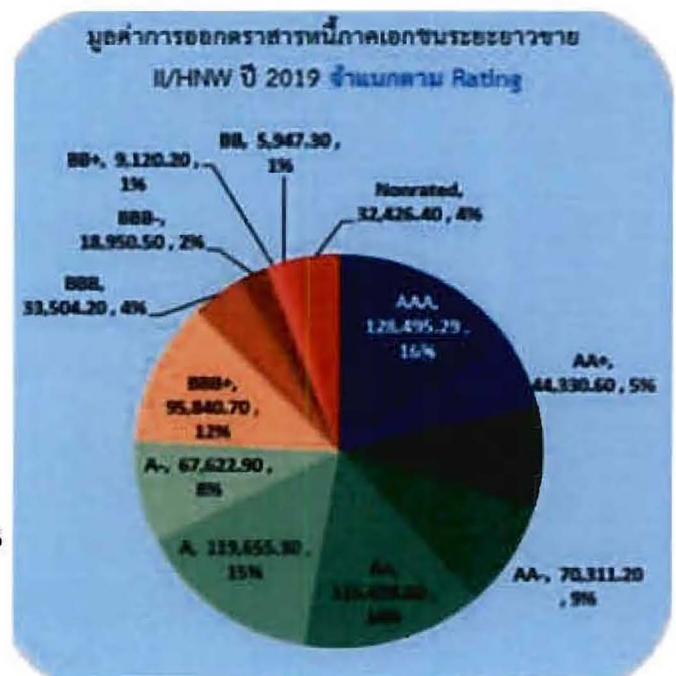
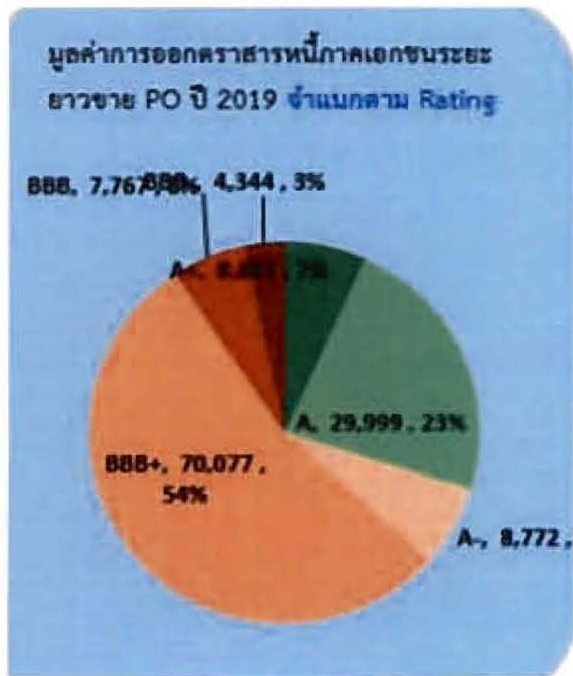
หุ้นกู้ที่เสนอขายนักลงทุนทั่วไป (Public Offering: PO) ส่วนใหญ่จะมีอันดับเครดิต (Credit Rating)^{๖๓} ไม่ค่อยสูง บ่งชี้ว่านักลงทุนรายย่อยถูกจำกัดการลงทุนในหุ้นกู้ที่มีความเสี่ยงสูงกว่านักลงทุนกลุ่มอื่น เช่น นักลงทุนสถาบัน (Institutional Investor: II) หรือนักลงทุนรายใหญ่ (High Net Worth Investor: HNW)

^{๖๓} อันดับเครดิตจัดทำโดยสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือเพื่อสะท้อนถึงความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ของผู้ออกตราสารหุ้นกู้ ที่นำลงทุน (Investment Grade) จะมีอันดับสูงสุดคือ AAA ไล่ลงมาจนถึง BBB- โดยมีความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ต่ำถึงปานกลาง ทั้งนี้ อันดับเครดิตสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาตามภาวะเศรษฐกิจ

รูปที่ ๔๐ สัดส่วนหุ้นกู้ จำแนกตามอันดับเครดิตที่เสนอขายในปี ๒๕๖๒

หุ้นกู้ที่เสนอขาย PO ร้อยละ ๖๓
มีอันดับเครดิตต่ำกว่า A-

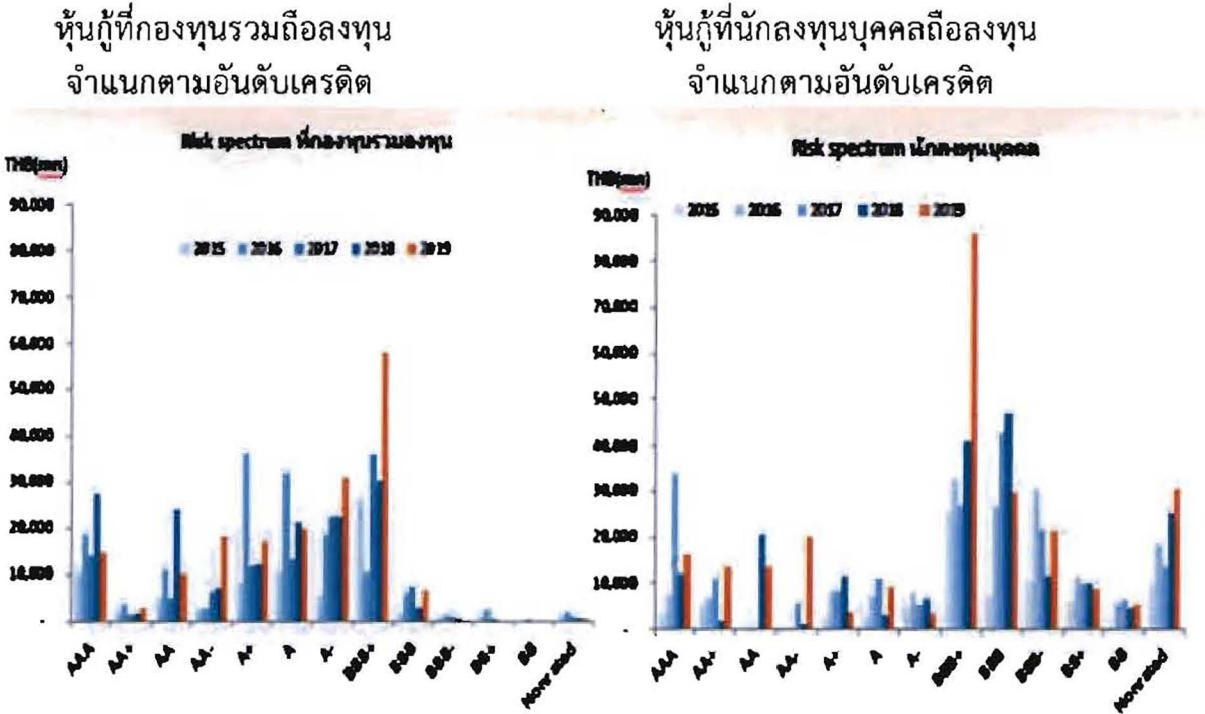
หุ้นกู้ที่เสนอขาย II/HNW ร้อยละ ๒๔ มีอันดับ
เครดิตต่ำกว่า A-

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

นอกจากนักลงทุนจะลงทุนหุ้นกู้โดยตรงแล้ว ยังสามารถลงทุนทางอ้อมผ่านกองทุนรวมตราสารหนี้ได้ อย่างไรก็ดี หุ้นกู้ที่กองทุนรวมตราสารหนี้ถือลงทุนยังไม่กระจายความเสี่ยง (Diversity) ด้านเครดิตเท่าที่ควร โดยกว่าร้อยละ ๙๕ ของมูลค่ากองทุนจะลงทุนในตราสารหนี้ที่มีเครดิตตั้งแต่ A- ขึ้นไป นักลงทุนบุคคลที่ต้องการผลตอบแทนสูง จึงหันไปลงทุนโดยตรงในตราสารหนี้ที่อันดับเครดิตไม่สูง ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้มีการกระจายการลงทุนอย่างเพียงพอเพราะต้องใช้เงินลงทุนสูงพอร์ตการลงทุนของนักลงทุนบุคคลส่วนใหญ่ที่ลงทุนหุ้นกู้โดยตรงเมือเทียบกับนักลงทุนสถาบันจึงมีความเสี่ยงที่ค่อนข้างสูง

รูปที่ ๔๑ เปรียบเทียบหุ้นกู้ที่กองทุนรวมและนักลงทุนบุคคลถือลงทุนปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลตราสารการเงินแห่งประเทศไทย และสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย

หุ้นกู้่ออกใหม่ที่เสนอขายแก่นักลงทุนกลุ่มต่าง ๆ โดยผ่านตัวกลางในการจัดจำหน่าย สถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ตัวกลาง คือ ธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทหลักทรัพย์ อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินเหล่านี้ควรปรับปรุงแนวปฏิบัติให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของนักลงทุนมากยิ่งขึ้น

๒.๒ โครงสร้างพื้นฐานของตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน

ปัจจุบันผู้ถือครองหุ้นกู้ที่เป็นบุคคลทั่วไปมีสัดส่วนร้อยละ ๓๒ ซึ่งส่วนใหญ่ถือในรูปแบบใบหุ้นกู้ (Scip) ซึ่งไม่เอื้อต่อการซื้อขายเปลี่ยนมือในตลาดรอง ส่งผลถึงสภาพคล่องของหุ้นกู้ และมีความเสี่ยงจากการชำระเงิน (Settlement Risk) เมื่อเกิดการซื้อขายขึ้น

ไม่มีระบบการเชื่อมโยงข้อมูลผู้ถือหุ้นกู้ที่ครบถ้วน และเอื้อต่อการอัปเดตข้อมูล การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สำหรับใช้ในการตรวจสอบข้อมูลที่จำเป็น เช่น เงื่อนไขการขายฐานข้อมูลภาษี คุณสมบัติในการจองซื้อ เนื่องจากข้อมูลของนายทะเบียนหุ้นกู้แต่ละแห่งไม่เชื่อมโยงกันทำให้เกิดความผิดพลาดและใช้เวลามากในกระบวนการแต่ละอย่าง

กรณีหุ้นกู้ผิดนัดชำระหนี้ ผู้เกี่ยวข้องจะไม่มีข้อมูลผู้ถือหุ้นกู้แต่ละราย ณ ขณะนั้น จำเป็นต้องรอจนกว่าผู้ออกหุ้นกู้มีคำสั่งให้ปิดสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นกู้ซึ่งใช้ระยะเวลาพอสมควร ส่งผลถึงความรวดเร็วในการเรียกให้ชำระหนี้ (Call Default) การเชิญประชุมผู้ถือหุ้นกู้ การลงมติ ที่ยังมีขั้นตอนยุ่งยากและล่าช้า

กระบวนการเสนอขายในตลาดแรก เช่น การสำรวจความต้องการจองซื้อ (Book Building) การทำความรู้จักลูกค้า (Know Your Customer : KYC) ยังเป็นแบบระบบดั้งเดิม (Manual) ทำให้ใช้เวลามาก และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เป็นต้น

ด้านกฎหมาย ยังไม่เอื้อต่อหุ้นกู้ในลักษณะ Scrip-less เช่น การออกจำหน่าย และการใช้เป็นหลักประกัน รวมถึงการใช้เป็นหลักฐานในการบังคับคดี เป็นต้น

๒.๓ กลไกบริหารตราสารหนี้ที่มีปัญหา (Post Default)

ผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ (Bond Representative) คือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ออกตราสารหนี้เพื่อให้ทำหน้าที่ในการดูแลรักษาผลประโยชน์ทั้งปวงของผู้ถือหุ้นกู้ โดยหุ้นกู้ที่เสนอขายแบบ PO และ HNW ต้องจัดให้มีผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้เนื่องจากนักลงทุนกลุ่มนี้อาจเข้าถึงข้อมูลและมีความเข้าใจไม่เท่าทันลงทุนสถาบัน ผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้จะช่วยตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดสิทธิของผู้ออกหุ้นกู้ ในกรณีที่บริษัทผู้ออกผิดนัดชำระหนี้ ผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้จะมีบทบาทสำคัญมากในการเป็นศูนย์กลางและเป็นตัวแทนของนักลงทุนในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของนักลงทุน แต่ปัจจุบันขอบเขตการทำหน้าที่ของผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะในกรณีที่หุ้นกู้เกิดการผิดนัดชำระหนี้

ที่ผ่านมาหุ้นกู้เอกชนของไทยยังไม่พบการผิดนัดชำระหนี้มากนัก กลไกหรือกระบวนการจัดการกับตราสารหนี้ด้อยคุณภาพจึงยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ การผิดนัดชำระหนี้เปรียบเสมือนสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของธนาคารพาณิชย์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ แต่ต้องมีกลไกการบริหารจัดการเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น กลไกหรือกระบวนการจัดการกับตราสารหนี้ด้อยคุณภาพ (Distressed Asset) ที่มีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นในการสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุน

๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อทิศทางในอนาคตของประเทศไทย

๓.๑ ด้านตลาดหลักทรัพย์

๓.๑.๑ ผลักดันให้ภาคธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์มีระบบดิจิทัลเป็นความปกติใหม่ตลอดกระบวนการทางธุรกิจ

จากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ส่งผลให้กระบวนการธุรกรรมต่าง ๆ ของตลาดหลักทรัพย์ฯ ในลักษณะที่ต้องติดต่อทางกายภาพได้ปรับลดลงอย่างมาก เกิดการปรับตัวเข้าสู่กระบวนการดิจิทัล และเมื่อประกอบกับการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ด้วยการมีมติให้พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ บังคับใช้ได้อย่างรวดเร็วเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๖๓ ซึ่งได้ครอบคลุมถึงการประชุมคณะกรรมการบริษัท นับเป็นโอกาสอันดีที่จะเร่งให้กระบวนการดิจิทัลอื่น ๆ ถูกนำมาใช้จนกลายเป็นความปกติใหม่ของธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์ฯ เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกรรมได้อย่างครบวงจร ซึ่งจะอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันได้ดียิ่งขึ้น

ในด้านการวางโครงสร้างพื้นฐานทั้งระบบ สำนักงาน ก.ล.ต. ร่วมกับตลาดหลักทรัพย์ฯ สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย และสมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย ได้ดำเนินการโครงการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลกลาง (digital infrastructure) เพื่อยกระดับตลาดทุนไทยให้เป็นตลาดทุนดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีรูปแบบใหม่เข้ามาปรับใช้เพื่อเสริมประสิทธิภาพ และยกเครื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องใหม่ทั้งหมด จากต้นทางจนถึงปลายทาง (End-to-end process) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การเริ่มเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ การจองซื้อหลักทรัพย์ที่มีการออกเสนอขายครั้งแรก การซื้อขายเปลี่ยนมือหลักทรัพย์ที่ผู้ลงทุนมีอยู่เดิม ไปจนถึงการทำธุรกรรมหลังการซื้อขายแล้วเสร็จ (post-trade) ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกรองรับวิถีชีวิตแบบดิจิทัลในยุคความปกติใหม่ลดต้นทุนของผู้ประกอบการและผู้ลงทุน หรือได้รับบริการผ่านระบบดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยโครงการนี้จะเริ่มทดลองการใช้งานจริงบางส่วนแบบวงจำกัดเฉพาะหลักทรัพย์ประเภทหุ้นกู้ภาคเอกชนในช่วงปี ๒๕๖๔

เป็นต้นไป และจะทยอยเปิดให้ใช้งานจริงอย่างเต็มรูปแบบ และพัฒนาระบบให้รองรับหลักทรัพย์ประเภทอื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้ ระบบโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล (digital infrastructure) สามารถรองรับการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐและระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (NDID) ของผู้ลงทุนในกระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้า (Know Your Client : KYC) ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-KYC) เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์แบบดิจิทัลได้ร้อยละ ๑๐๐ รองรับให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลการลงทุนทั้งหมดของตนเองที่มีอยู่กับผู้ให้บริการทุกราย (Account aggregation) ผ่านระบบออนไลน์ได้^{๖๒} ทั้งนี้ การสนับสนุนการทำธุรกรรมผ่านระบบดิจิทัลควรได้รับการสนับสนุนในภาพรวม ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานรองรับและการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาดังกล่าว

๓.๑.๒ ส่งเสริมความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) และผลักดันให้ภาคประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการออมที่มีภาคปฏิบัติอย่างจริงจัง

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ครั้งนี้เป็นบทเรียนสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าวิกฤติการณ์ที่เหนือความคาดหมายได้กลายเป็นตัวแปรเพิ่มเติมที่ส่งผลต่อโครงสร้างและการตั้งใจเก็บออมเงินที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมขึ้น ในวันนี้ประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ดึงเงินออมเพื่อการเกษียณมาใช้ในภาวะฉุกเฉินอันเนื่องมาจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ทำให้รายได้ปัจจุบันหยุดชะงัก และต้องดึงเงินออมในอนาคตมาใช้ ซึ่งตลาดหลักทรัพย์ฯ เห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะทบทวนการจัดทำโครงสร้างการออมใหม่ que คิดครอบคลุมถึงประเด็นความเสี่ยงเข้าไปสู่โครงสร้างการออมใหม่ รวมถึงผลักดันและสร้างความตระหนักรู้เรื่องการออมที่จะต้องนำไปสู่ภาคการปฏิบัติจริง

^{๖๒} สรุปรายข้อมูลจากบทความ ตลาดทุนดิจิทัลในยุค New Normal โดย นางสาวอาชิตี ปัทมะสุนทร ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายธุรกิจตัวกลาง สำนักงาน ก.ล.ต.

๓.๑.๓ ผลักดันให้ภาครัฐระดมทุนผ่าน Infrastructure Fund และทรัสต์เพื่อการลงทุนมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อรองรับการพัฒนาและการเติบโตของเศรษฐกิจเป็นโครงการที่ต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Fund : IFF) ถือเป็นทางเลือกใหม่ในการระดมทุนเพื่อการลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ดังนั้น การสนับสนุนให้ภาครัฐมีนโยบายผลักดันให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีศักยภาพและมีความพร้อมทางการเงิน พิจารณาการระดมทุนผ่านกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน จะช่วยลดการก่อกวนนี้สาธารณะและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ และเพิ่มคุณภาพด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานและสร้างความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

๓.๑.๔ ส่งเสริมการเตรียมพร้อมเพื่อการลงทุนของ SMEs และ Startups

ปัจจุบัน SMEs มีช่องทางเข้าถึงแหล่งเงินทุนหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะนวัตกรรมการระดมทุน อาทิ Crowdfunding และ P2P Lending ที่ควรได้รับการเดินหน้าส่งเสริมภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสม รวมถึงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต เพื่อการจัดทำกลไก Credit Scoring นอกจากนี้ยังควรเดินหน้ามาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ได้แก่ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในตลาดทุน และพัฒนา Ecosystem ที่เหมาะสม การพัฒนา Platform เพื่อรองรับการซื้อขายสำหรับนักลงทุนประเภทพิเศษ การเตรียมความพร้อมในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องทั้งด้าน Demand และ Supply และตัวกลางสำหรับการลงทุนในลักษณะของ Venture Capital หรือ Angel Investor หรือ Crowd Funding นอกจากนี้ ควรศึกษาเพื่อขยายช่องทางหรือเครื่องมือในการลงทุนกิจการ SMEs ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบกองทุนหรือทรัสต์

๓.๑.๕ ยกระดับตลาดทุนไทยให้เป็นระดับภูมิภาค

การพัฒนา International Product Platform เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ข้ามตลาดและการลงทุนต่างประเทศที่ง่ายขึ้น เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการเพื่อผลักดันให้ตลาดทุนไทยเป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ์ตลาดทุนในภูมิภาค และเพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ลงทุนไทย พร้อมเพิ่มโอกาสการขยายธุรกิจของผู้ประกอบการในตลาดทุน อันจะช่วยเสริมสร้างมูลค่าตลาดทุนไทยให้ขยายตัว และเป็นที่ยู่อักในสายตาผู้ลงทุนทั่วโลกมากขึ้น ซึ่งแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงาน ได้แก่ การปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้ามตลาด การพัฒนา International Product Platform และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ

๓.๑.๖ การส่งเสริมด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในตลาดทุนไทย

ด้วยวัตถุประสงค์ในการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) เราควรมุ่งส่งเสริมประเด็นด้านความยั่งยืน โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG: Environment, Social, and Governance) ซึ่งเป็นประเด็นที่สังคมและนักลงทุนทั่วโลกให้ความสนใจ ดังเห็นได้จากจำนวนกองทุนและเม็ดเงินลงทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการส่งเสริมเรื่อง ESG ผ่านการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์เป็นรายปีผ่านแบบ 56-1- One Report ซึ่งเป็นการยกระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน (ESG) ของบริษัทจดทะเบียน เพื่อสะท้อนการประกอบธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อาทิ นโยบาย เป้าหมาย และผลการดำเนินงาน รวมถึงข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยเริ่มตั้งแต่แบบรายการสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ ที่ต้องจัดทำและเผยแพร่ในปี ๒๕๖๕ และยังใช้กับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไปด้วย

นอกจากนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. ได้มีการสนับสนุนการออกตราสารที่สนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ได้แก่ ตราสารหนี้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Bond) ตราสารหนี้เพื่อพัฒนาสังคม (Social Bond) หรือตราสารหนี้เพื่อความยั่งยืน (Sustainability Bond) และปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาหลักเกณฑ์รองรับการออกตราสารหนี้ด้านความยั่งยืนประเภทใหม่ คือ Sustainability-linked Bond เพื่อเป็นเครื่องมือระดมทุนสำหรับกิจการที่คำนึงถึงความยั่งยืนและผนวกปัจจัยด้าน ESG เข้ากับการดำเนินธุรกิจ โดยมีเงื่อนไขให้ผลตอบแทนอ้างอิงกับตัวชี้วัดและเป้าหมายด้านความยั่งยืนที่ผู้ออกตราสารหนี้กำหนดไว้ ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้มีความสำคัญต่อการมุ่งเน้นบทบาทสำคัญของตลาดทุนในด้าน ESG จึงเป็นเรื่องที่ควรได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ทั้งนี้ แม้ว่าในปัจจุบัน มีบริษัทจดทะเบียนไทยจำนวนหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติโดยได้รับคัดเลือกให้อยู่ใน Dow Jones Sustainability Index และ Thailand Sustainability Investment (THSI) อย่างไรก็ตาม ยังมีสิ่งที่จะต้องดำเนินการผลักดันอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

- ๑) การส่งเสริมให้บริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กตระหนักถึงความสำคัญของ ESG
- ๒) การส่งเสริมให้นักลงทุนให้ความสำคัญกับการลงทุนในบริษัทที่มี ESG
- ๓) การส่งเสริมให้มีข้อมูลด้าน ESG ที่เป็นประโยชน์กับนักลงทุนและไม่เป็นภาระเกินควรแก่บริษัท
- ๔) การจัดให้มี eco-system ด้าน ESG อาทิ ESG Verifier ที่ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ผลลัพธ์จากการดำเนินงานด้าน ESG ดังกล่าวจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้ง ๑๗ ประการในระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ

๓.๒ ด้านตลาดตราสารหนี้

๓.๒.๑ ส่งเสริมให้มีรูปแบบการลงทุนที่สอดคล้องกับ Risk Appetize ของนักลงทุนมากยิ่งขึ้น

๓.๒.๑.๑ ส่งเสริมให้กองทุนรวมตราสารหนี้มีการลงทุนในหุ้นกู้ที่ well-diversify มากขึ้น โดยสามารถลงทุนในหุ้นกู้ที่ครอบคลุมอันดับเครดิตที่กว้างขึ้น เพื่อสนองตอบ Risk appetite ของนักลงทุน

๓.๒.๑.๒ สำหรับกลุ่มนักลงทุนที่รับความเสี่ยงได้สูงและต้องการผลตอบแทนที่สูง ก็จัดให้มีรูปแบบการลงทุนแบบใหม่ (New Investment vehicle) ที่เน้นการลงทุนใน High yield bond เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่นักลงทุน ซึ่งรูปแบบการลงทุนแบบใหม่นี้จะช่วยให้นักลงทุนให้ diversify ได้ดีขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องมีเงินลงทุนจำนวนมาก

๓.๒.๒ เพิ่มโอกาสให้นักลงทุนรายย่อยได้เข้าถึงหุ้นกู้คุณภาพดี

การจัดให้มีโครงการเสนอขายหุ้นกู้ให้แก่นักลงทุนรายย่อยเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้มีโอกาสมากขึ้นในการเข้าถึงหุ้นกู้คุณภาพดี เช่น ผู้ออกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกลุ่มอันดับเครดิตตั้งแต่ A- ขึ้นไป หลังจากเสนอขายหุ้นกู้ครั้งแรกต่อกลุ่ม II/HNW เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งตามที่กำหนด จะสามารถซื้อขายเปลี่ยนมือให้กลุ่มนักลงทุนรายย่อย (PO) ได้ดังเช่นในต่างประเทศจะเรียกว่า “โครงการ Bond seasoning” หรือจัดให้มีโครงการ Exempt issuer framework สำหรับผู้ออกที่มีความน่าเชื่อถือสูง เช่น มีอันดับเครดิตตั้งแต่ AA ขึ้นไป ให้สามารถเสนอขายหุ้นกู้ต่อกลุ่มนักลงทุนรายย่อย (PO) ได้โดยยกเว้นไม่ต้องยื่นเอกสาร filing แบบเต็ม เป็นต้น

๓.๒.๓ ส่งเสริมบทบาทการทำหน้าที่ของตัวกลาง

๓.๒.๓.๑ ส่งเสริมสถาบันการเงินให้ทำหน้าที่ตัวกลางจัดจำหน่ายและผู้ค้าหุ้นกู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมมากขึ้นในผลประโยชน์ที่จะเกิดกับนักลงทุน อาทิ กำหนดให้ตัวกลางทำการจัดจำหน่ายแบบ Firm Underwriting เพื่อให้การทำหน้าที่ของตัวกลางเป็นไปได้อย่างคล่องตัวและสามารถมีส่วนร่วมในการซื้อหุ้นกู้ที่ตนเองเป็นผู้จัดจำหน่ายหากจำหน่ายได้ไม่หมดเพื่อนำไปขายในภายหลัง ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการวิเคราะห์คุณภาพตราสารหนี้ก่อนจัดจำหน่ายเป็นไปอย่างถี่ถ้วน

๓.๒.๓.๒ ขยายบทบาทหน้าที่ของผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ เช่น ให้ผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้เข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้ออก ผู้จัดการจัดจำหน่าย และผู้แนะนำทางการเงินในการจัดทำร่างข้อกำหนดสิทธิ เป็นต้น เพื่อให้ความเห็นในการดูแลผลประโยชน์ของนักลงทุน รวมถึงให้อำนาจในการเรียกร้องให้ผู้ออกดำเนินการให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่จำเป็น

๓.๒.๓.๓ ส่งเสริมให้มีหน่วยงานในลักษณะที่ให้การค้ำประกันหุ้นกู้ (Monoline insurance) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งในการเพิ่มอันดับความน่าเชื่อถือของหุ้นกู้ ช่วยให้ผู้ออกมีต้นทุนการระดมทุนผ่านตราสารหนี้ที่ต่ำลงและนักลงทุนมีหลักประกันมากขึ้น ผู้ออกสามารถกระจายรูปแบบการระดมทุนที่นอกเหนือไปจากสินเชื่อธนาคาร จึงช่วยเพิ่มความมั่นคงของแหล่งเงินทุนให้แก่ธุรกิจที่อยู่ระหว่างการเจริญเติบโต หรือมีโอกาสการเจริญเติบโตที่สูง โดยองค์กรต่างประเทศที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ได้แก่ Credit Guarantee and Investment Facility (CGIF) ที่ให้บริการค้ำประกันการออกหุ้นกู้ แต่ในประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดังกล่าว

๓.๒.๓.๔ ส่งเสริมให้มีกลไกบริหารจัดการสินทรัพย์ที่มีมูลค่าต่ำผิดปกติ (distressed asset) โดยอาจแก้ไขกฎหมายให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ (บบส.) ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนรวม ๒๑ บริษัท สามารถซื้อตราสารหนี้ด้วยคุณภาพจากกองทุนตราสารหนี้ หรือนักลงทุนบุคคลได้จากเดิมที่ให้ซื้อได้ จากธนาคารพาณิชย์เท่านั้น เพื่อให้นักลงทุนมีทางเลือกในการบริหารจัดการตราสารหนี้ที่มีปัญหาและนำไปสู่ทางเลือกของการบริหารจัดการสินทรัพย์การลงทุนรูปแบบใหม่ ๆ ดังเช่นในต่างประเทศ

หน้าว่าง

บรรณานุกรม

กรมสอบสวนคดีพิเศษ. ภารกิจและหน้าที่. สืบค้นจาก <https://bit.ly/35qKrtW>
ณฤทธิ วรพงษ์ดี. 2553. รู้จักกับ Unit-Link ประกันชีวิตควบการลงทุน. สืบค้นจาก
<https://bit.ly/3q7GcuX>, วันที่ 10 กรกฎาคม 2563

ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า. ภาพรวมตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า. สืบค้นจาก
<https://bit.ly/2K3CK5p>

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ประวัติและบทบาท. (สืบค้นจาก <https://bit.ly/3btk2zk>
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. รายละเอียดบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์.

สืบค้นจาก <https://bit.ly/2Llx9SA>

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. รายละเอียดบริษัทสำนักหักบัญชี. สืบค้นจาก
<https://bit.ly/35snTsF>

ตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ. พันธกิจและวิสัยทัศน์. สืบค้นจาก <https://bit.ly/3ozuoBx>
ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. ๒๕๖๐. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ตลาดทุน

: ตราสารที่มีความซับซ้อน (สัญญาซื้อขายล่วงหน้า). กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. ๒๕๖๐. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงิน
และการลงทุน. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. 2557. ตลาดการเงินและการลงทุน
ในหลักทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: พรินท์ ซิตี้

สมาธุรกิจตลาดทุนไทย. เกี่ยวกับสมาธุรกิจตลาดทุนไทย. สืบค้นจาก <https://bit.ly/3i2JYO>
สมาคมตลาดตราสารหนี้. บทบาทหน้าที่. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2LoFavT>

สมาคมบริษัทจดทะเบียน. ภารกิจและวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ. สืบค้นจาก
<https://bit.ly/3oylv19>

สมาคมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. ชมรม mai CEO ประกาศ
ก่อตั้ง “สมาคมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. สืบค้นจาก <https://bit.ly/3i5EO9p>

สมาคมบริษัทหลักทรัพย์. ประวัติสมาคม. สืบค้นจาก <https://bit.ly/3ozgHm5>

สันติ กิระนันท์. 2559. ตลาดทุนยุคใหม่ บริบทของตลาดทุนประเทศไทย

Modern Capital Market: Thai Context. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์
สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. แนวทางการกำกับ.

สืบค้นจาก. <https://bit.ly/3hYUMCm>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. การกำกับรายงาน
ทางการเงินและผู้สอบบัญชี. สืบค้นจาก <https://bit.ly/39djASU>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. ตลาดรอง/นายทะเบียน
หลักทรัพย์. สืบค้นจาก <https://bit.ly/35oNWkv>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. บทบาทหน้าที่
หน่วยงานอื่น. สืบค้นจาก <https://bit.ly/38tiDSK>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. ผู้ประกอบธุรกิจทรัสต์.
สืบค้นจาก <https://bit.ly/3qlfO15>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. ผู้ประกอบวิชาชีพ
ที่ปรึกษาทางการเงิน. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2K2mbGS>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ผู้ประกอบวิชาชีพ
ผู้ประเมินมูลค่าทรัพย์สิน, สืบค้นจาก <https://bit.ly/2Lk7YFW>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. สารระสำคัญ
พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2LyKtst>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2557). การสร้าง
ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณให้คนไทย, สืบค้นจาก <https://bit.ly/3hZpvPL>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. ๒๕๕๘. โอกาสของ
SME และ Startup. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2Xs40xg>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. ๒๕๕๘. ตั้งสติ-ตรวจสอบ
ก่อนลงทุน, สืบค้นจาก <https://bit.ly/2XvjckK>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. ๒๕๕๙. หลักการ
บริการกิจการที่ดี, สืบค้นจาก <https://bit.ly/3hY3RLG>
อัญญา ชันธวิทย์. ๒๕๔๙. กลไกของตลาดการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๕.
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์
อาชีนี ปัทมะสุคนธ์. ๒๕๖๓. ตลาดทุนดิจิทัลในยุค New Normal

หน้าว่าง

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน
และการคลัง วุฒิสภา

๑. นายวิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายวุฒิพันธ์ วิชัยรัตน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายสมชาย หาญหิรัญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายลักษณ์ วจนานวัช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายปิยพันธ์ นิมมานเหมินท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายดุสิต เขมะศักดิ์ชัย	เลขาธิการคณะกรรมการ
๘. นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์	โฆษกคณะกรรมการ
๙. ศ.(พิเศษ) สม จาตุศรีพิทักษ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายจรัสชัย มูลทองโรว์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. นางประภาศรี สุฉันทบุตร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. นายสมพล เกียรติไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๔. นายสมศักดิ์ โชติรัตน์นะศิริ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๕. นายกูรดิษฐ์ จันทร์ศรีขวลา	กรรมการ
๑๖. นางจิรดา สงฆ์ประชา	กรรมการ
๑๗. นายวิรัตน์ เกษสมบูรณ์	กรรมการ
๑๘. พลเอก สนธยา ศรีเจริญ	กรรมการ
๑๙. นายสุวรรณ เลิศปัญญาโรจน์	กรรมการ

ภาคผนวก ข

รายนามอนุกรรมการด้านตลาดทุน
และธุรกิจประกันภัย

๑. นายสมพล เกียรติไพบูลย์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก สนธยา ศรีเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นางสาวอมรรัตน์ จารุรัตน์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๕. นายกูรดิษฐ์ จันทร์ศรีชวาลา	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
๖. นางจिरดา สงฆ์ประชา	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
๗. นางประภาศรี สุฉันทบุตร	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
๘. นางสาวชญานิน เกิดผลงาม	อนุกรรมการ
๙. นายธวัชชัย พิทยโสภณ	อนุกรรมการ
๑๐. นายธาดา พงศ์ธาดา	อนุกรรมการ
๑๑. นางพรภินันท์ อัศววัฒนาพร	อนุกรรมการ
๑๒. นายศรพล ตุลยะเสถียร	อนุกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑. รศ.ดร. พรอนงค์ บุชราตระกูล
๒. นางปราณี สุทนต์ศรี
๓. นางนันท์นิตดา ภัททิยกุลย

ອອກແບບແລະພິມພາກ

ສໍານັກກຳລັງພິມ ສໍານັກງານເອກະຊົນຊຸມລາດ

ໂທ ໐໒໑໐ ໑໔໑໕, ໂທ ໐໒໑໐ ໑໔໑໑໓, ໂທ ໐໒໑໐ ໑໔໑໒໕

